

การพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ
เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1

พรพรรณ ยงเยื้องพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

พ.ศ. 2564

**THE DEVELOPMENT OF LIFE SKILLS IN PHYSICAL AND SOCIAL
SKILLS USING A POP-UP SUPPLEMENTARY BOOK IN THE TOPIC OF
THE EXTERNAL ORGANS OF THE BODY FOR KINDERGARTEN 1
STUDENTS**

PONPAN YONGYERNGPAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

For the Degree of Master of Education

Department of Curriculum and Instruction

College of Education Science, Dhurakij Pundit University

2021

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1

เสนอโดย นางสาวพรพรรณ ยงเอื้องพันธ์

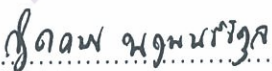
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ไสว พักขาว

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธัญรัช วิกิติภูมิประเทศ)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไสว พักขาว)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สูดคนึง นฤพนธ์จิรกุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พงมालย์ สกลเกียรติ)

วิทยาลัยครุศาสตร์รับรองแล้ว

..... คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์

(อาจารย์ ดร. พงษ์ภิญญา โฉมแก้ว)

วันที่ 16 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2564

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1
ชื่อผู้เขียน	พรพรรณ ขงเอื้องพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางกายก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 และ 3) เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 1/1 โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สาขาลมที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 2) สื่อการสอนหนังสือสามมิติ 3) แบบประเมินทักษะชีวิตทางกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 4) แบบประเมินทักษะชีวิตทางสังคม สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 และ 5) แบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) นักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีทักษะชีวิตทางกาย หลังเรียนโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) นักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีทักษะชีวิตทางสังคมหลังเรียนโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ มีความคงทนในการเรียนรู้ เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์

Thesis Title	THE DEVELOPMENT OF LIFE SKILLS IN PHYSICAL AND SOCIAL SKILLS USING A POP-UP SUPPLEMENTARY BOOK IN THE TOPIC OF THE EXTERNAL ORGANS OF THE BODY FOR KINDERGARTEN 1 STUDENTS
Author	PONPAN YONGYERNGPAN
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Sawai Fakkao
Department	Curriculum and Instructions
Academic Year	2020

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to compare physical life skills of kindergarten 1 students before and after learning through activities using the Pop-Up supplementary book, 2) to compare social life skills of kindergarten 1 students before and after learning through activities using the Pop-Up supplementary book, and 3) to study the learning retention of Kindergarten 1 students who learning through activities using the Pop-Up supplementary book. The samples were 21 students in Kindergarten 1/1 at Plengprasidhhi-Sailom Kindergarten who was studying in the second semester of the academic year 2020. The research tools comprised of Learning activities plan for improving physical and social life skills using the Pop-Up supplementary book on the topic of External organs of the body, Pop-Up supplementary book, Physical life skills assessment form, Social life skills assessment form and, Learning retention test. The statistics using for analyzing data were mean, standard deviation and t-test for dependent samples.

The results of the research were as follows: 1) Kindergarten 1 students' physical life skills after learning through activities using the Pop-Up supplementary book were statistically higher than before at the .05 level of significance. 2) Kindergarten 1 students' social life skills after learning through activities using the Pop-Up supplementary book were statistically higher than before at the .05 level of significance. 3) Kindergarten 1 students who learning through activities using the Pop-Up supplementary book still had learning retention after 2 weeks.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จลุล่วงของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ดังนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว อย่างสุดซึ้ง สำหรับทุกสิ่งทุกอย่างที่อาจารย์ได้เสียสละทุ่มเท โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสอน คำแนะนำ ของอาจารย์ที่ทำให้ผู้วิจัยก้าวเดินอย่างมีจรรยาบรรณ ยึดมั่นในหลักการและเหตุผลความถูกต้องดีงามทั้งในเรื่อง ของการทำวิจัย ซึ่งอาจารย์ทำให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาตนเอง ได้ดีขึ้น รวมถึงทำให้ผู้วิจัยมีความ รับผิดชอบมากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัช วิภักดิ์ภูมิ ประเทศ และคณะกรรมการสอบ ดร. พงมาลย์ สกกลเกียรติ และ ดร. สูดกนึ่ง นฤพนธ์จิรกุล สำหรับ ความอนุเคราะห์ในการสอบวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย และการให้คำแนะนำเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทิน โรจน์ประเสริฐ, นางสาวรัฐัญญา แก้วบุรงค์ และนางสาว อัมพวัน สุภานนตร สำหรับความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือทำวิทยานิพนธ์ของ ผู้วิจัยฉบับนี้

ขอขอบคุณ โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม และผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ครู บุคลากร และนักเรียนที่มีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกสถานที่และการทำงานกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาและครอบครัวของผู้วิจัยที่คอยเป็นกำลังใจ ในการทำวิจัยครั้งนี้จนประสบผลสำเร็จ คุณประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยนี้ ขอมอบแต่บิดา มารดา คณะครูอาจารย์และผู้เกี่ยวข้องที่คอยช่วยเหลือให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

พรพรรณ ยงเยื้องพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.....	10
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย.....	17
2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิต.....	29
2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหนังสือสามมิติ.....	48
2.5 ความคงทนในการเรียนรู้.....	63
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	72
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	73
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	74
3.3 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	83
4. ผลการศึกษา.....	87
4.1 ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1.....	88
4.2 ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนจากสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1.....	92
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	97
5.2 อภิปรายผล.....	97
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	102
ภาคผนวก.....	107
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ.....	108
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	110
ค การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	191
ง ภาพสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย.....	202
ประวัติผู้เขียน.....	208

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 พฤติกรรมการแสดงออกเกี่ยวกับทักษะชีวิตทางกาย ในการเรียนรู้ เรื่องอวัยวะภายนอกในร่างกาย.....	77
3.2 พฤติกรรมการแสดงออกเกี่ยวกับทักษะชีวิตทางสังคม ในการเรียนรู้ เรื่องอวัยวะภายนอกในร่างกาย.....	78
3.3 ผลการวิเคราะห์การออกแบบข้อสอบเพื่อสร้างแบบทดสอบความคงทนทางการเรียนรู้.....	80
4.1 แสดงคะแนนทักษะชีวิตทางร่างกายก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1.....	88
4.2 คะแนนทักษะชีวิตทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1.....	89
4.3 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางกายก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1.....	91
4.4 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1.....	91
4.5 แสดงคะแนนทดสอบหลังเรียนและเมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ที่ได้เรียนจากสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย.....	92
4.6 การเปรียบเทียบคะแนนสอบของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 หลังเรียนจากสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบเมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์.....	93

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 องค์ประกอบของทักษะชีวิต.....	36
2.2 กรอบแนวคิดในการประเมินทักษะชีวิตและความเป็นพลเมือง 12 ทักษะ.....	47
2.3 การพับตัว V แบบง่าย.....	50
2.4 การพับตัว V แบบง่าย.....	50
2.5 การพับตัว V แบบง่าย.....	51
2.6 การพับรูปตัว V แบบหลายอัน.....	51
2.7 การพับตัว V แบบกลับหัว.....	52
2.8 การพับตัว V แบบกลับหัว.....	52
2.9 การพับตัว V แบบกลับหัว.....	53
2.10 การพับตัว V แบบกลับหัว.....	53
2.11 การพับตัว V แบบกลับหัว.....	53
2.12 ทฤษฎีเส้นขนานแบบเส้นเดียว.....	54
2.13 ตัวอย่างงานที่ได้จากการใช้ทฤษฎี เส้นขนาน แบบเส้นเดียว.....	54
2.14 ตัวอย่างงานที่ได้จากการใช้ทฤษฎี เส้นขนานแบบหลายเส้น.....	55
2.15 การแบ่งครึ่งกระดาษตามแนวตั้งกับแนวนอน.....	58
2.16 ทฤษฎีความจำสองประการ.....	65
2.17 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	72

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้จัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้กับการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้กับเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการสามารถจัดการศึกษาในระดับนี้ในระบบโรงเรียนที่ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย และสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกกลุ่ม ทุกวัยมีคุณภาพ มีความพร้อม มีความเป็นพลเมืองที่ดี ตระหนักและรู้คุณค่า และตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาสู่สากล เสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และเสริมสร้างศักยภาพให้กับตัวผู้เรียน

ในสภาวะที่โลกพัฒนาก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยี ผลจากการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่งและเทคโนโลยี สารสนเทศ อันแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของความสัมพันธภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยงานเศรษฐกิจและรัฐบาลทั่วทั้งโลกหรือที่เรียกว่า กระแสโลกาภิวัตน์ มีผลกระทบต่อโลกในหลายแง่มุม ไม่แม้แต่เด็กปฐมวัยท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ (Early Childhood in Globalization) ซึ่งวิธีการที่พ่อแม่ตอบสนองต่อเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เด็กส่วนใหญ่ตกเป็นเหยื่อของสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ สื่อมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็ก แต่ยังมีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพเด็กค่อนข้างน้อย สื่อทางสังคมในปัจจุบัน มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชน แต่การเผยแพร่สื่อต่างๆ ยังไม่มีบทบาทต่อการส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรม สะท้อนได้จากรายการโทรทัศน์ที่มีภาพของความรุนแรง ภาพที่ตอกย้ำการสร้างเจตคติเชิงลบต่อผู้อื่น ภาษาก้าวร้าว ความไม่เหมาะสมทางเพศ เน้นการต่อสู้ใช้ความรุนแรง ไม่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและ

อาจส่งผลกระทบต่อทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยได้ในอนาคต(วรรณานันดาเขียน, กุลภัสสรณ์ ตั้งศิริวัฒนากุล, สุกัลยา สุเมธ 2560)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กแรกเกิด - 6 ปี เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความพร้อมและพัฒนาในขั้นต่อไป เด็กปฐมวัยอายุตั้งแต่ 2-5 ปี จะมีการเคลื่อนไหวการประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อมือและประสาทตาดีกว่าวัยทารกวัยนี้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยเฉพาะในช่วงปลายวัยเด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบๆ ตัวได้มากขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2555) ยุทธศาสตร์ของประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2569) โดยมีเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย คือ การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศโดยช่วงวัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน วัยเรียน วัยรุ่นให้มีทักษะการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้บริบทสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ได้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึงโดยปฏิรูประบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ปฏิรูประบบการคลังด้านการศึกษาพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบและปฏิรูประบบการเรียนรู้ โดยมุ่งการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะกำลังคนทั้งระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558:15-19)

เป้าหมายของการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย คือ การช่วยให้เด็กมีอิสระที่ได้พึ่งพาตนเอง ผู้ที่เกี่ยวข้องควรหลีกเลี่ยงการทำอะไรให้แก่เด็ก แต่ควรให้เด็กได้เรียนรู้ในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ดังนั้นเด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาทักษะในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นได้ เรียนรู้ในการช่วยเหลือตนเองและบุคคลอื่น มีทักษะในการดูแลตนเองทั้งในด้านการแต่งกายและสามารถแต่งกายตนเองได้ ทักษะด้านสุขอนามัย การดูแลความสะอาดร่างกาย การอาบน้ำ ล้างมือ แปรงฟัน ทักษะการรับประทาน อาหาร การใช้ภาชนะต่างๆ ได้ถูกวิธี ทั้งแก้วน้ำ ช้อนส้อม ถ้วยชาม ผ้าเช็ดมือ (Morrison, 1991)

สำหรับทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยนั้น วรรณานันดาเขียน, กุลภัสสรณ์ ตั้งศิริวัฒนากุล, สุกัลยา สุเมธ (2560) ได้ศึกษาแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHO) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปีพุทธศักราช 2560 แล้วสรุปทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยได้ 4 ทักษะ คือ 1) ทักษะทางกาย เป็นความสามารถในการใช้ร่างกายและอวัยวะต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว และเหมาะสมกับวัย เช่น ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะการทรงตัว ทักษะการดูแลสุขภาพของตนเอง และทักษะทางด้านความปลอดภัย เป็นต้น 2) ทักษะทางอารมณ์ เป็น

ความสามารถในการเข้าใจ การจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเองกับสถานการณ์ต่างๆ ได้เหมาะสม เช่นทักษะการจัดการอารมณ์ตนเอง และทักษะการเข้าใจผู้อื่น เป็นต้น 3) ทักษะทางสังคม เป็นความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างเหมาะสม เช่น ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการมีมารยาทในสังคม และทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตาม เป็นต้น และ 4) ทักษะทางสติปัญญา เป็นความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการวางแผน ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการสังเกต เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าทักษะทั้ง 4 ทักษะดังกล่าวข้างต้นนั้น ทักษะชีวิตที่เด็กชั้นอนุบาล 1 ที่สามารถเรียนรู้ได้ง่ายและไม่ซับซ้อนมาก คือ ทักษะชีวิตทางกายและทักษะทางสังคม ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะนำศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กชั้นอนุบาล 1

การพัฒนาทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัยเป็นพันธกิจสำคัญของโรงเรียนและครอบครัว เพื่อที่เด็กจะได้ปฏิบัติตนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัยมีหลายวิธี จากการศึกษาผลงานวิจัย พบว่า มีการใช้ทั้งนิทาน การละครและการเล่น เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในด้านต่างๆ เนื่องจากเด็กปฐมวัยจะเริ่มเข้าใจและเริ่มมีจินตนาการ มีการเลียนแบบ นิทานจึงเป็นหัวใจสำคัญของเด็กทำให้เด็กมีจินตนาการอันกว้าง ในปัจจุบันนิยมเล่านิทานโดยใช้สื่อหนังสือนิทานสามมิติ ซึ่งเป็นสื่อการสอนที่เด็กได้ให้ความสนใจอยากทำตามและมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา การเล่านิทานโดยใช้สื่อหนังสือนิทานสามมิติสามารถทำให้เด็กคล้อยตามเนื้อหานิทาน ได้มีการปฏิสัมพันธ์ทางภาษาจากการได้ฟัง ได้มีการโต้ตอบ เด็กส่วนใหญ่ชอบฟังนิทานจากหนังสือที่มีภาพประกอบสามมิติมากเพราะไม่เพียงแต่ฟังเรื่องราวสร้างจินตนาการด้วยความสุขสนุกสนาน ตื่นเต้น แล้วยังได้ใกล้ชิดกับผู้ใหญ่ที่เล่านิทานด้วย ผลจากการที่เด็กได้ฟังนิทาน จากหนังสือนิทานสามมิติทำให้เด็กจดจำได้นานและสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ถ้าหนังสือนิทานสามมิติที่ครูเล่าให้เด็กฟังนั้นตรงกับชีวิตจริงและสามารถเชื่อมโยงกันได้ จุดสำคัญอยู่ที่ครูมีกลวิธีในการเล่าหนังสือนิทานสามมิติ การกำหนดตัวแสดงในนิทานที่มีความหมายและให้บทบาทของการแสดงที่เป็นภาพสามมิติให้เด็กจดจำได้ดี การที่ครูใช้หนังสือนิทานสามมิติสอนเด็กปฐมวัยนั้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) นอกจากหนังสือสามมิติจะใช้เป็นสื่อในการเล่านิทานแล้ว ยังสามารถประยุกต์ใช้ในการสอนทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยได้อีกด้วย เนื่องจากหนังสือสามมิติ เป็นหนังสือที่มีภาพประกอบที่แสดงเห็นความกว้าง ความยาว ความสูง หรือความลึก และอาจมีกลไกในการโยกดึง พลิก เพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวตามที่ต้องการซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ดี

หนังสือสามมิตินี้มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนี้ 1) ให้ความสนุกสนาน และสอดแทรกความรู้ควบคู่กันไปเพื่อให้นักเรียนได้มีสิ่งเร้า ดึงดูดใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ 2) เกิดจินตนาการสร้างสรรค์ให้แก่เยาวชนที่เห็นภาพสามมิติ 3) ทำให้ผู้อ่านได้มีส่วนร่วมในการอ่านหนังสือได้เรียนรู้จากการอ่านในเรื่องที่แสดงเป็นสามมิติ 4) กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกรอยากรู้อยากเห็น และเกิดการกระตือรือร้น ส่งผลให้เด็กรักการอ่านหนังสือ 5) ฝึกสมอง และช่วยให้ได้ใช้ความคิดและจินตนาการ 6) สามารถที่จะจินตนาการจากเรื่องที่อ่านได้อย่างสมจริง และ 7) ทำให้จำรายละเอียดจากเรื่องที่ได้อ่านมากขึ้น จากคุณสมบัติดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเลือกหนังสือสามมิติมาใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทักษะทางสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิตินำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกายเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะชีวิตทางกายและทักษะทางสังคมสูงขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนสามารถช่วยชีวิตได้อย่างมีความสุขและพึ่งพาตนเองได้ต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติจะทำให้ทักษะชีวิตทางกายสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติจะทำให้ทักษะชีวิตทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ ทำให้นักเรียนชั้นอนุบาล 1 เกิดความคงทนในการเรียนรู้หรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางกายก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1
3. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ ดังนี้

1. นักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีทักษะชีวิตทางกายหลังเรียนโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีทักษะชีวิตทางสังคมหลังเรียนโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ มีความคงทนในการเรียนรู้หลังเรียนกับเมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน เขตพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จาก 7 โรงเรียน จำนวน 559 คน ประกอบด้วย 1)โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สาขลม จำนวน 4 ห้อง 2)โรงเรียนอนุบาลครุณา จำนวน 2 ห้อง 3)โรงเรียนอนุบาลรัศมี จำนวน 3 ห้อง 4)โรงเรียนอนุบาลพิณทิพย์ จำนวน 4 ห้อง 5)โรงเรียนอนุบาลบ้านแก้ว จำนวน 2 ห้อง 6)โรงเรียนอนุบาลเบญจมาศ จำนวน 3 ห้อง 7)โรงเรียนอนุบาลเพ็ญสัน จำนวน 3 ห้อง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 1/1 โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สาขลม ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 21คน ซึ่งผู้วิจัย ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยเป็นการสุ่ม โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน เขตพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร มา 1 โรงเรียนได้โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สาขลม จากนั้นสุ่มห้องเรียนของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สาขลม มา 1 ห้องเรียน ได้นักเรียนชั้นอนุบาลห้อง 1/1 ซึ่งมีนักเรียนทั้งสิ้น 21 คน สำหรับใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.5.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1. ทักษะชีวิตทางกาย 2. ทักษะชีวิตทางสังคม

3. ความคงทนในการเรียนรู้

1.5.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ผู้วิจัยนำมาสอนในครั้งนี้ คือ เนื้อหารายวิชาปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ที่ 20 เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย จำนวน 5 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 1) ตา-หู 2) หู-ฟัง 3) จมูก-ดมกลิ่น 4) ปากและลิ้น-ชิมรส 5) มือและเท้า-สัมผัส มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประจำวันของเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรของสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สาขาลม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562)

1.5.4 ระยะเวลาในการทำวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 17 ชั่วโมง โดยทำการทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 15 ชั่วโมง จำนวนแผนละ 3 ชั่วโมง และแบบทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

หนังสือสามมิติ หมายถึง หนังสือที่มีลักษณะสามมิติ มีภาพยื่นออกมาทำให้เห็น ส่วนสูงหรือส่วนลึก และอาจมีกลไกในการโยกตึง พลิก เพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวตามที่นักออกแบบต้องการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียนและพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ทักษะชีวิตทางกาย หมายถึง ความสามารถในการดูแลอวัยวะต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวัยประกอบด้วย ตา หู จมูก ปากและลิ้น มือและเท้า ซึ่งวัดโดยแบบวัดทักษะชีวิตทางกาย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะเป็นแบบบันทึกพฤติกรรม การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

ทักษะชีวิตทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสารซึ่งหมายถึง พฤติกรรมของเด็กชั้นอนุบาล 1 ที่แสดงถึงความสามารถในการสื่อสาร โดยการพูด การฟัง และมีการใช้ภาษาในการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ต่างๆกับผู้อื่นตามวัยของเด็ก และทักษะการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นซึ่งหมายถึง พฤติกรรมของเด็กชั้นอนุบาล 1 ที่แสดงออกถึงความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนในห้องเดียวกันโดยการเคารพกติกา การรับฟังผู้อื่นและการร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขตามวัยของเด็ก ซึ่งวัดโดยแบบวัดทักษะชีวิตทางสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะเป็นแบบบันทึกพฤติกรรม การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำเกี่ยวกับอวัยวะและหน้าที่ของอวัยวะภายนอกร่างกายได้นานหลังจากการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เมื่อเวลาผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ วัดโดยแบบทดสอบปรนัยและแบบทดสอบโยงเส้นจับคู่ภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งจะมีการวัด 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกวัดเมื่อเรียนจบตามแผน และวัดครั้งที่ 2 เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับครูในการนำสื่อการสอนหนังสือสามมิติไปใช้พัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการทำสื่อหนังสือสามมิติไปใช้พัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
3. ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะชีวิตทางกายและทักษะทางสังคมในการดำรงชีวิตประจำวัน
4. ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง อวัยวะภายนอก
ร่างกาย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานที่วิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

2.1.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

2.1.2 วิสัยทัศน์-หลักการ-จุดหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.3 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.1.4 สาระการเรียนรู้

2.1.5 การประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1

2.1.6 หลักการประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1

2.1.7 ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1

2.1.8 วิธีประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1

2.2 พัฒนาการเด็กปฐมวัย

2.2.1 หลักการของพัฒนาการเด็กปฐมวัย

2.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิต

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต

2.3.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

2.3.3 ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในยุคประเทศไทย 4.0

2.3.4 แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในยุค ประเทศไทย 4.0

2.3.5 ความสำคัญของการเรียนรู้ทักษะชีวิต

2.3.6 ข้อสังเกตในการสอนทักษะชีวิต

2.3.7 การวัดทักษะชีวิต

2.4 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหนังสือสามมิติ

- 2.4.1 ความหมายของหนังสือสามมิติ
- 2.4.2 ประเภทของหนังสือสามมิติ
- 2.4.3 ทฤษฎีพื้นฐานในการสร้างหนังสือสามมิติ
- 2.4.4 การสร้างหนังสือภาพสามมิติ
- 2.4.5 ประโยชน์ของหนังสือสามมิติ
- 2.4.6 การประเมินคุณภาพของหนังสือภาพสามมิติ
- 2.5 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความคงทนในการเรียนรู้
 - 2.5.1 ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้
 - 2.5.2 ประเภทของความคงทน
 - 2.5.3 วิธีการวัดความคงทน
 - 2.5.4 ระยะเวลาที่ใช้วัดความคงทนในการจำ
 - 2.5.5 สถานการณ์ที่ช่วยให้เกิดความคงทนทางการเรียนรู้
- 2.6 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.6.1 ความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.6.2 ความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือแผนการสอน
 - 2.6.3 ประโยชน์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดสาระสำคัญไว้ให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยยึดเป็นแนวทางเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่หน่วยงานของตนรับผิดชอบ โดยต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนในเรื่องของปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ การจัดเวลาเรียน และสาระการเรียนรู้ ดังนี้

2.1.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยที่สะท้อนให้เห็นความเชื่อพื้นฐานในการพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่อายุแรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ โดยเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม การคำนึงถึงความสมดุลและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านในการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ที่ผู้สอนต้องยอมรับความแตกต่างของเด็ก ปฏิบัติต่อเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสม โดยผู้สอนให้ความรัก ความเอื้ออาทร มีความเข้าใจในการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ดังนี้

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคน ให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

2.1.2 วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นความคาดหวัง ที่เป็นจริงได้ในอนาคต ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพผ่านประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยเรียนรู้อย่างมีความสุข มีทักษะชีวิต ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย และทุกฝ่ายทั้งครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนร่วมมือกันพัฒนาเด็ก ดังนี้

มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย และให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานปฐมวัย มีสมรรถนะความเป็นสากล สืบสานเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น รู้จักการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มี

วินัยและสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

หลักการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3-6 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู ควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคน ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีของสังคม และสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิทธิเด็ก โดยความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลายได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
5. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบ การศึกษาระดับปฐมวัยแล้ว โดยจุดหมายอยู่บนพื้นฐานพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์- จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่นำไปสู่การกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัว บ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

2.1.3 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ จำนวน 12 มาตรฐาน ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย 2 มาตรฐาน พัฒนาการด้าน อารมณ์- จิตใจ 3 มาตรฐาน พัฒนาการด้านสังคม 3 มาตรฐาน และพัฒนาการด้านสติปัญญา 4 มาตรฐาน กำหนดตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีการกำหนดสภาพที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นพฤติกรรมหรือ ความสามารถตามวัยที่จำเป็นสำหรับเด็กทุกคน บนพื้นฐานพัฒนาการหรือความสามารถในแต่ละ ระดับอายุ คือ อายุ 3-4 ปี อายุ 4-5 ปี และอายุ 5-6 ปี อีกทั้งนำไปใช้ในการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการเด็ก นอกจากสภาพที่พึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจ พัฒนาการของเด็กอายุ 3-6 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำ ข้อมูลไปช่วยพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพหรือช่วยเหลือเด็กได้ทันท่วงที ใน กรณีสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กไม่เป็นไปตามวัย ผู้สอนจำเป็นต้องหาจุดบกพร่องและรีบแก้ไข โดยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก ถ้าเด็กมีสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าวัย ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ สภาพที่พึงประสงค์เกิดขึ้นตามวัยมากน้อยแตกต่างกัน ไปในเด็กแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมการอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ

2.1.4 สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ทั้งสองส่วนมีความสำคัญในการจัด

ประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยผู้สอนอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย รวมทั้งต้องสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยและ หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญจะช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กปฐมวัยต้องทำอะไร เรียนรู้อะไรต่าง ๆ รอบตัวอย่างไร และทุกประสบการณ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก ช่วยผู้สอนในการสังเกต สนับสนุน และวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็ก ประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ของเด็ก ตัวอย่างเช่น เด็กเข้าใจความหมายของการเปรียบเทียบและจำแนกผ่านประสบการณ์สำคัญ การจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง ผู้สอนจึงวางแผนจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสเล่นบล็อกรูปทรงต่างๆ อย่างอิสระ มีการเปรียบเทียบขนาดของบล็อกรูปทรงเดียวกัน และจำแนกรูปทรงของบล็อกเป็นกลุ่ม เด็กจะเรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญในการจำแนก เปรียบเทียบซ้ำแล้วซ้ำอีก มีการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ ผู้ใหญ่และเด็กอื่น ๆ นอกจากนี้ ผู้สอนที่เข้าใจและเห็นความสำคัญจะยึดประสบการณ์สำคัญเป็นเสมือนเครื่องมือสำหรับการสังเกตพัฒนาการเด็ก แปลการกระทำของเด็กช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสื่อและช่วยวางแผนกิจกรรมในแต่ละวัน ประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี จะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาท ในการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆ และสนับสนุนให้เด็กรู้จักดูแลสุขภาพและสุขอนามัย สุขอนามัย การรักษาความปลอดภัย และการตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง

1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็ก ได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหา ข้อขัดแย้งต่างๆ

1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ การใช้ภาษา พัฒนาการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา การมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2. สารที่ควรเรียนรู้สาระในส่วนนี้กำหนดเฉพาะหัวข้อ ไม่มีรายละเอียด ทั้งนี้ เพื่อประสงค์จะให้ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ ความสนใจของเด็ก อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ผู้สอนสามารถนำสาระที่ควรเรียนรู้มาบูรณาการจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ มิได้ประสงค์ให้เด็กท่องจำเนื้อหา แต่ต้องการให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็กเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ สารที่ควรเรียนรู้ยังใช้เป็นแนวทางช่วยผู้สอนกำหนดรายละเอียดและความยากง่ายของเนื้อหา ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก สารที่ควรเรียนรู้ประกอบด้วย เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เช่น

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็กเด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่างๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักเกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์ และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้และควรเกิดแนวคิด

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วควรเกิดแนวคิด เช่น กลุ่มหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพ

อากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันที่แวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาธรรมชาติ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วควรเกิดแนวคิด

2.4 สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย ในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้ว เด็กควรเกิดแนวคิดต่างๆ ที่ได้เรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวเด็ก

2.1.5 การประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1

การประเมินพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ในขณะทำกิจกรรม แล้วจดบันทึกลงในเครื่องมือที่ผู้สอนสร้างขึ้นหรือกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนาการให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

การประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 จัดว่าเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวันและครอบคลุมพัฒนาการของนักเรียนทุกคน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจสังคม และด้านสติปัญญา เพื่อนำผลมาใช้ในการจัดกิจกรรมหรือการจัดประสบการณ์ พัฒนานักเรียนให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

2.1.6 หลักการประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1

1. ประเมินพัฒนาการของนักเรียนให้ครบทุกด้านทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาและนำผลมาพัฒนานักเรียน

2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

3. สภาพการประเมิน มีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน

4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริง ด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับนักเรียน รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน

2.1.7 ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1

1. ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของนักเรียน ในแต่ละช่วงอายุ ทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อย่างละเอียด

2. วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและประเมินพัฒนาการ เช่น แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน แบบบันทึกคำพูดของนักเรียน แฟ้มสะสมและประเมินผลงานของนักเรียน (Portfolio) แบบบันทึกสุขภาพอนามัยประจำวัน แบบบันทึกน้ำหนักส่วนสูงเส้นรอบศีรษะในแต่ละเดือน เป็นต้น

3. ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการตามแผนที่วางไว้

4. ประเมินและสรุป โดยพิจารณาจากผลการประเมินหลาย ๆ ครั้ง

5. รายงานผลการประเมินและสรุปพัฒนาการของนักเรียนต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประเมินตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป จากนั้นครูผู้สอนจะรายงานผลของการประเมินพัฒนาการ ไปยังผู้ปกครองนักเรียนผ่านสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน

2.1.8 วิธีประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1

จัดให้มีการประเมินพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านเป็นการประเมินสถานการณ์ปกติขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมประจำวันและช่วงเวลาต่างๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนา การบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนและวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินผลงานของนักเรียน แล้วนำข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการมาสรุปเพื่อเขียนรายงานผลพัฒนาการลงในสมุดสื่อสารบ้าน-โรงเรียน และสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนทุกภาคเรียนและรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบอย่างชัดเจนและต่อเนื่องโดยดำเนินการดังต่อไปนี้

ก่อนเรียน

จัดทำข้อมูลของนักเรียนแต่ละคน โดยให้ผู้ปกครองกรอกข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้ปกครองเช่น ข้อมูลทั่วไป ประวัติสุขภาพ ลักษณะนิสัยส่วนตัว และข้อมูลอื่นๆ เพื่อให้ครูได้รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล

ระหว่างเรียน

จัดทำเครื่องมือประเมินพัฒนาการของนักเรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายได้แก่

1. ประเมินพัฒนาการและการวิเคราะห์กิจกรรมแบบบูรณาการหน่วยการเรียนรู้โดยประเมินพฤติกรรมย่อยในแต่ละวัน

2. ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ทางวิชาการตามประเด็นวิชาการที่โรงเรียนกำหนดในกลุ่มสาระภาษาไทยคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และ วิทยาศาสตร์ โดยประเมินทุกแผนการจัดการเรียนรู้ทุกสัปดาห์

3. ประเมินมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตร โดยโรงเรียนได้กำหนดตัวบ่งชี้เพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ปรัชญา และอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ที่โรงเรียนกำหนดทุกแผนการจัดการเรียนรู้ และสรุปเป็นภาคเรียน และ เป็นปีการศึกษา ตามลำดับ

4. ประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยประเมินอย่างน้อย ภาคเรียนละ 3 ครั้ง และนำผลการประเมินสรุปเป็นภาพรวมในแต่ละภาคเรียนและสรุปรวมเป็นปี การศึกษา

5. ประเมินผู้เรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในโดยมีการประเมินทุกภาค เรียนและสรุปเป็นปีการศึกษา

หลังเรียน

ครูนำข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการมารวบรวมสรุปและเขียนรายงานผลพัฒนาการ ลงสมุดรายงานประจำตัวทุกภาคเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เพื่อนำมาใช้ ในการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ในการปฏิบัติการสอนตามขั้นตอนของหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย ในเรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ

2.2 พัฒนาการเด็กปฐมวัย

2.2.1 หลักการของพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

สมพร สุทัศนีย์ (2547) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (Preschool Child) ประกอบด้วย 4 ด้านดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการทางกายเด็กวัยนี้ นับว่าเป็นเด็กวัยตอนต้นที่มีส่วนสูงและน้ำหนักเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแต่จะขยายออกทางส่วนสูงมากกว่าด้านกล้ามเนื้อและกระดูกจะเริ่มแข็งแรงขึ้น แต่กล้ามเนื้อที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวยังเจริญไม่เต็มที่การประสานงานของอวัยวะต่าง ๆ ยังไม่ดีพอ จากการศึกษาของ Gesell และคนอื่น ๆ เด็กอายุ 3 - 5 ขวบมีพัฒนาการทางกายแตกต่างกัน บางคนสามารถทรงตัวได้ดี วิ่งได้เร็วขึ้นควบคุมการเดินวิ่งให้ช้าและเร็วได้ กระโดดไกล ๆ ได้ เต้นและกายบริหารได้ตามจังหวะดนตรีการประสานงานของกล้ามเนื้อดีขึ้น

2. พัฒนาการทางอารมณ์เด็กวัย 3 - 5 ขวบมักจะเป็นเด็กเจ้าอารมณ์และจะแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ออกมาอย่างเปิดเผยและมีอิสระเต็มที่ เด็กวัยนี้มักมีความกลัวอย่างสุดขีด อิจฉาอย่างไม่มีเหตุผล โมโหร้าย การที่เด็กมีอารมณ์เช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะเด็กมีประสบการณ์กว้างขึ้น เพราะเงื่อนไขทางสังคมตั้งแต่สังคมภายในบ้านจนกระทั่งถึงสังคมภายนอกบ้าน เด็กเคยได้รับแต่ความรัก

ความเอาใจใส่จากพ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้อง เมื่อต้องพบกับคนอื่นที่อยู่นอกบ้านซึ่งไม่สามารถเอาใจใส่เด็กได้เท่าคนในบ้านและไม่สามารถที่จะเอาใจใส่ได้เหมือนเมื่อเด็กเล็ก ๆ อยู่ เด็กจึงรู้สึกขัดใจ เพราะคิดว่าตนเป็นคนที่มีความสามารถกว่าคนอื่น เด็กจะยกย่องบูชาตนเองและพยายามปรับตัวเพื่อต้องการให้เป็นที่รักและเป็นที่ยอมรับของบุคคลข้างเคียง ในวัยนี้มักจะใช้คำพูดแสดงอารมณ์ต่าง ๆ แทนการรุกรานด้วยกำลังกายเพราะพัฒนาการทางร่างกายยังไม่โตเต็มที่ เด็กแต่ละคนมีอารมณ์ไม่เหมือนกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสุขภาพการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่และสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น เด็กที่เติบโตขึ้นจากสภาพแวดล้อมสงบเงียบได้รับความรักเอาใจใส่และการตอบสนองความต้องการสม่ำเสมอพ่อแม่มีอารมณ์คงเส้นคงวาเด็กก็จะเติบโตขึ้นเป็นคนที่มีอารมณ์มั่นคงกว่าเด็กที่มีสภาพแวดล้อมที่ตรงกันข้ามเหล่านี้เป็นต้น

3. พัฒนาการทางสังคม คำว่าสังคมในที่นี้หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์การผูกพันและการมีชีวิตอยู่ร่วมกัน เด็กปฐมวัยหรือวัยก่อนเข้าเรียนได้เรียนรู้เข้าใจและใช้ภาษาได้ดีขึ้นพ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนครูที่อยู่ในชั้นอนุบาลได้อบรมสั่งสอน เพื่อให้เด็กเข้าใจถึงวัฒนธรรมค่านิยมและศีลธรรมที่ละน้อยโดยเริ่มจากสิ่งง่าย ๆ เช่น การพูดจาสุภาพการเคารพกราบไหว้ ฯลฯ เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้นเมื่อเด็กเข้าไปอยู่ในโรงเรียนอนุบาลจะรู้จักคบเพื่อน รู้จักการผ่อนปรนรู้จักอดทนในบางโอกาส รู้จักการให้และการรับ Piaget นักจิตวิทยาากลุ่มที่เน้นความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) กล่าวว่าเด็ก 3 - 5 ขวบเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมจากเพื่อนในโรงเรียนอนุบาลหรือเพื่อนบ้านวัยเดียวกัน แต่เด็กวัยนี้ยังเข้าใจถึงความถูกต้องและความไม่ลึกซึ้งนัก ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เด็กวัยนี้ได้พัฒนาในเรื่องการยอมรับการแยกตัวจากพ่อแม่ ฝึกให้มีความเชื่อมั่นเมื่ออยู่กับคนอื่น ให้เด็กเข้าใจระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ฝึกให้รู้จักการแบ่งปันและการผลัดเปลี่ยนกัน และรู้จักอดใจรอในโอกาสอันควร

4. พัฒนาการทางสติปัญญาเด็กวัยนี้มีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างดี เด็กจะเรียนรู้ศัพท์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉลี่ยเด็กอายุ 3 ขวบจะรู้จักศัพท์ประมาณ 3,000 คำ และเด็กสามารถใช้คำวลีและประโยคในการแสดงบทบาทตามแบบอย่างโทรทัศน์ได้รู้จักใช้ท่าทางประกอบคำพูดเด็ก 4 ขวบช่างซักช่างถามมักจะมีคำถามว่า "ทำไม" "อย่างไร" แต่ก็ไม่สนใจคำตอบและคำอธิบายคำพูดของเด็กวัยนี้สามารถพูดประโยคยาว ๆ ที่ต่อเนื่องกันได้ สามารถเล่านิทานสั้น ๆ ให้จบได้และมักจะเอาเรื่องจริงปนกับเรื่องสมมติ สำหรับเด็กวัย 5 ขวบพัฒนาการทางภาษาสูงมากเด็กสามารถตอบคำถามตรงเป้าหมายชัดเจนและสั้น การซักถามน้อยลงแต่จะสนใจเฉพาะเรื่องไปควรจัดให้เด็กได้มีโอกาสพูดให้เพื่อนฟังเพื่อนก็ต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย และควรหมั่นเวียนกันออกมาพูดทุกคน การจินตนาการและการสร้างเรื่องจะพบมากในเด็กวัยนี้จึงเป็นโอกาสเหมาะที่ควรจะได้สนับสนุนและส่งเสริมจินตนาการของเด็กให้มากที่สุดแต่เด็กวัยนี้ ไม่มีพัฒนาการที่เกี่ยวกับการจัด

ประเภทของสิ่งของเป็นหมวดหมู่ไม่มีพัฒนาการในเรื่องความคงตัวในเรื่องขนาดน้ำหนักและปริมาตรทั้งนี้ เป็นเพราะเด็กยังไม่มีความเข้าใจยังไม่มีเหตุผลและประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ ตามที่เห็น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเด็กก่อนวัยเรียนนี้มีพัฒนาการทางร่างกายที่กำลังเจริญเติบโตภาวะอารมณ์การเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและสังคมรอบด้านเริ่มมีสังคมมีการเรียนรู้สิ่งที่ควรทำไม่ควรทำ ฝึกการเป็นผู้ให้และผู้รับและมีพัฒนาการทางสติปัญญาที่ติดอยู่ในวัยที่อยากรู้อยากเห็นอยากทำ เรียนรู้เร็วเป็นแนวทางที่ครูผู้สอนควรจะสังเกตและเข้าใจในพฤติกรรมของเด็กก่อนจะดำเนินการสอนและให้ความรู้ต่าง ๆ กับเด็กก่อนวัยเรียนเหล่านี้

พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของร่างกายและแบบแผนของร่างกายทุกส่วน การเปลี่ยนแปลงนี้จะก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เป็นขั้นตอน จากระยะหนึ่งไปอีกระยะหนึ่งทำให้เด็กมีลักษณะและความสามารถใหม่ ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีผลทำให้เจริญก้าวหน้าตามลำดับทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา (สุชา จันทน์เอม, 2542)

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนกระทั่งเข้าสู่อายุ 3-6 ปี ซึ่งมีลักษณะพิเศษกว่าประสบการณ์ในช่วงวัยอื่น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านที่เกิดขึ้นอย่างผสมผสานในช่วงเวลาเดียวกันและสามารถสังเกตเห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน ซึ่งอัตราในการเปลี่ยนแปลงของเด็กแต่ละคนอาจมีอัตราการเปลี่ยนแปลงช้าเร็วแตกต่างกัน แต่ส่วนมากแล้วพฤติกรรมก็มักจะจะเป็นไปตามแบบแผนและมีรูปแบบทิศทางเดียวกัน

หลักการของพัฒนาการของเด็กปฐมวัย สามารถแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยยึดหลักของพัฒนาการมนุษย์ดังนี้

1. องค์ประกอบของพัฒนาการ พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสำคัญ 2 อย่าง คือ

1.1 วุฒิภาวะ (Maturation) หมายถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงของร่างกายที่เกิดขึ้นถึงระดับการแสดงศักยภาพที่มีอยู่ภายในตัวเด็กแต่ละคนในระยะเวลาใดระยะหนึ่งที่กำหนดตามวิถีทางของธรรมชาติและนำมาซึ่งความสามารถกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เหมาะสมกับวัย ศักยภาพที่เด็กแสดงออกมาในเวลาอันสมควรนี้ หรือที่เรียกว่าระดับวุฒิภาวะ (Maturity) มีอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่กำเนิดและถูกกำหนดโดยพันธุกรรมด้วยเหตุนี้ระดับวุฒิภาวะของเด็กที่จะแสดงความสามารถอย่างเดียวกันอาจแสดงออกมาในช่วงเวลาที่ต่างกันก็ได้ เช่น โดยทั่วไปเด็กจะวาดรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ประมาณอายุ 4 ปีเด็กบางคนอาจจะทำได้เร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์นี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อและความสัมพันธ์ของมือและตา รวมทั้งทักษะการรับรู้เกี่ยวกับรูปร่าง

1.2 การเรียนรู้ (Learning) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลจาก

ประสบการณ์ที่ดีหรือจากการปฏิบัติอบรมสั่งสอนและการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความต้องการและความสนใจของเด็กทำให้ความสามารถต่าง ๆ ของเด็กถูกนำออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ ทั้งนี้การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีขอบเขตจำกัดทั้งช่วงเวลาความสนใจที่สั้นและเนื้อหาที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบของการเล่นที่เด็กได้ลงมือกระทำศึกษาค้นคว้าสำรวจสิ่งรอบตัวตามความพอใจของตนเองและเก็บสะสมเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคล เช่น เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีหนังสือนิทานและของเล่นรวมทั้งมีผู้ปกครองที่เอาใจใส่เล่นนิทานหรือแนะนำการอ่านมักจะเรียนรู้การอ่านได้อย่างรวดเร็วกว่าเด็กที่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะและการเรียนรู้ กล่าวคือวุฒิภาวะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับการเรียนรู้ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งความสามารถบางอย่างอาจไม่เกิดขึ้นหรือเกิดช้ากว่าที่ควรได้เช่น ความสามารถในการใช้ภาษา เด็กที่มีวุฒิภาวะในการพูดจะสามารถเปล่งเสียงพูดออกมาได้เอง แต่ถ้าไม่ได้รับการสอนภาษาพูดก็จะใช้ภาษาพูดไม่ได้เลย ในทางตรงกันข้ามเด็กที่ยังไม่บรรลุวุฒิภาวะในการพูดถึงแม้ว่าจะได้รับการเกี่ยวข้องเรียนรู้ภาษาพูดมากสักเพียงใด ก็ไม่อาจพูดได้ถ้าเด็กยังไม่พัฒนาถึงวุฒิภาวะนั้นจึงเห็นได้ว่าเด็กแต่ละคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองตามกำหนดเวลาเฉพาะของพัฒนาการนั้น ๆ โดยธรรมชาติอันก่อให้เกิดความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปตามขั้นตอนของพัฒนาการ โดยมีสภาพแวดล้อมช่วยเสริมต่อพัฒนาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นช่วงเวลาที่เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่นี้ เรียกว่าระยะพอเหมาะ (Optimal Period) ลักษณะพฤติกรรมที่เด็กสามารถแสดงออกเมื่ออยู่ในขั้นพัฒนาการนั้น ๆ เรียกว่า พัฒนาการตามวัย (Developmental Task) เด็กที่แสดงพฤติกรรมตามขั้นพัฒนาการได้พอเหมาะกับวัย จะถือว่ามีความพัฒนาการสมวัย

2. แบบแผนของพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยทุกคนจะมีเปลี่ยนแปลงไปตามแบบแผนเดียวกัน คือ

2.1 แบบแผนของพัฒนาการ เด็กปฐมวัยทุกคนมีลำดับขั้นของพัฒนาการเหมือนกัน เปลี่ยนแปลงไปตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและมีทิศทางก้าวหน้าโดยไม่ข้ามขั้นและไม่มีการหยุดนิ่งอยู่กับที่พัฒนาการในขั้นต้นจะเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในขั้นต่อไปที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น เช่น ความสามารถในการวาดรูป เด็กเล็กจะสามารถใช้ก้ามเนื้อแขนและมือในการเคลื่อนไหว ลากเส้นโยงไปมาอย่างไม่มีทิศทางจนสามารถบังคับก้ามเนื้อมือ ได้มากขึ้นในการควบคุมการลากเส้นอย่างมีทิศทางตามความต้องการและสามารถวาดรูปคล้ายของจริงได้ในที่สุด

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านปริมาณ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ชัดเจน

สามารถวัดได้ โดยเฉพาะการเพิ่มขนาดของรูปร่างและอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเมื่อเด็กอายุมากขึ้นและได้รับสารอาหารที่เพียงพอตามความต้องการของร่างกายขนาดของร่างกายใหญ่ขึ้น ส่วนสูงละน้ำหนักก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งการแสดงออกถึงขีดความสามารถในด้านต่าง ก็เพิ่มขึ้นด้วย เช่น การเรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น ความจำเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เป็นต้น ในช่วงปฐมวัยนี้การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างร่างกายเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและเกิดจากการเจริญเติบโตของกระดูกและกล้ามเนื้อ ทำให้เด็กมีรูปร่างผอมและสูงขึ้น

2.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สลับซับซ้อนเกี่ยวข้องกับกลไกในการทำงานภายในร่างกายที่ก่อให้เกิดความสามารถใหม่ๆ เช่น ก่อนที่จะใช้คำพูดสื่อความหมายคล้ายผู้ใหญ่ได้จะต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอนเกี่ยวกับการใช้ภาษา เช่น การฟัง การเปล่งเสียง การแยกความแตกต่างของเสียง การเลียนเสียง การเรียนรู้ความหมายอื่นๆ มาเป็นลำดับ

2.4 ความสัมพันธ์ของพัฒนาการแต่ละด้านพัฒนาการของเด็กเกิดจากการเปลี่ยนแปลงหลายด้านผสมผสานกัน พัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคมสติปัญญามีความสำคัญเสมอภาคและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหมด การเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการด้านหนึ่งย่อมส่งผลให้พัฒนาการด้านอื่นเปลี่ยนแปลงไปด้วยทั้งในทางบวกและทางลบ เช่น เด็กที่มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มักเคลื่อนไหวคล่องแคล่วสามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีอารมณ์แจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ เข้ากับผู้อื่นได้ดีและมีความสนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว ในทางตรงกันข้าม เด็กที่สุขภาพไม่ดีมักประสบปัญหาด้านการเจริญเติบโตของร่างกายล่าช้า หรือหยุดชะงักช่วงขณะหนึ่ง อารมณ์หงุดหงิด มีอาการเศร้าซึม ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นยากและขาดสมาธิในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

2.5 ลักษณะเด่นของพัฒนาการแต่ละช่วงของการเปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนของพัฒนาการลักษณะบางอย่างอาจพัฒนาเร็วกว่าลักษณะอื่นและสังเกตเห็นเด่นชัดได้ เช่น ในช่วงอายุ 3 ปี เด็กจะเริ่มรับรู้และสังเกตความแตกต่างทางเพศ เมื่ออายุ 4 ปี จะช่างซักถามสนใจเล่นร่วมกับผู้อื่น พออายุ 5 ปี จะชอบความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองลักษณะเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นปกติเมื่อเด็กอายุมากขึ้นก็จะพัฒนาไปตามวุฒิภาวะและจากมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่ได้รับ

2.6 ความต้องการของพัฒนาการ พัฒนาการมนุษย์เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีขั้นตอนและได้ถูกกำหนดไว้อย่างแน่นอนอนจึงสามารถทำนายได้ว่าต้องการความสามารถและพฤติกรรมตามขั้นพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของเด็กอย่างคร่าว ๆ ได้ ทั้งนี้เมื่อเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างเหมาะสมตามวุฒิภาวะและความพร้อมพัฒนาการก็สามารถดำเนินไปด้วยดี สมวัย หากมีอุปสรรคหรือความผิดปกติเกิดขึ้นในช่วงใดของพัฒนาการก็ย่อมส่งผลต่อแบบ

แผนพัฒนาการขั้นต่อไปให้หยุดชะงักเบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์ปกติและอาจส่งผลกระทบระยะยาวไปจนตลอดชีวิตได้

2.7 ความเสื่อมของพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา มีทั้งการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะหรือความสามารถใหม่ ๆ และความเสื่อมหรือการสูญเสียคุณลักษณะหรือความสามารถเดิมบางอย่าง เช่น เด็กสูญเสียฟันน้ำนมก่อนจึงเกิดฟันแท้เข้ามาแทนที่ เด็กจะพูดเสียงอ้อแอ้ที่ฟังไม่รู้เรื่องก่อนจึงพูดชัดเจนนขึ้นมาในช่วงบั้นปลายของชีวิตการเสื่อมมีมากกว่าการพัฒนา

3. ลักษณะของพัฒนาการ พัฒนาการของเด็กปฐมวัยทุกด้านมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างแน่นอนและมีทิศทางพัฒนาที่แน่นอนคือ

3.1 พัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึงการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางร่างกายเริ่มต้นจากส่วนบนไปสู่ส่วนล่าง (Cephalous - Caudal Development) และจากแกนกลางไปสู่ส่วนข้าง (Proximal-Distal Development) สำหรับความสามารถทางการเคลื่อนไหวร่างกายจะพัฒนาทักษะทางการเคลื่อนไหวทั่วไป ไปสู่การเคลื่อนไหวแบบเจาะจง

3.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกจะพัฒนาจากการรับรู้ความรู้สึกทั่วไปไปสู่ความรู้สึกที่ละเอียดลึกซึ้งจากการรับรู้ความรู้สึกของตนเอง ไปสู่การรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น

3.3 พัฒนาการด้านสังคม หมายถึงการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการติดต่อและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นจะพัฒนาจากความผูกพันใกล้ชิด พี่พ่อกับแม่ในครอบครัว ไปสู่การพึ่งตนเอง และการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

3.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางกรู้คิด จะพัฒนาจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสและการรู้คิดเชิงรูปธรรม (Concrete Thought) ไปสู่ความเข้าใจในการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Thought) แล้วจึงรู้จักคิดเป็นนามธรรม (Abstract Thought) รวมทั้งความคิดที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric Thought) ไปสู่การใช้ความคิดที่มีเหตุผล (Reasoning)

4. อัตราของพัฒนาการจิตความสามารถตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัยแต่ละคนจะเร็วหรือช้ากว่าอัตราที่เป็นเกณฑ์ปกติได้และมีความแตกต่างกันคือ

4.1 ความแตกต่างภายในบุคคล (Intra-Individual Differences) ธรรมชาติได้กำหนดให้พัฒนาการของระบบและส่วนต่างๆ ของร่างกายภายในตัวเด็กแต่ละคนมีอัตราการเจริญเติบโตไม่เท่ากันในช่วงอายุหนึ่ง ๆ ของบุคคลนั้นเช่นกัน ในช่วงวัยทารกพัฒนาการทางร่างกาย

ขึ้นไปอย่างรวดเร็ว ต่อมาในช่วงปฐมวัยพัฒนาการของสมองอยู่ในอัตราสูงกว่าการเจริญเติบโตของอวัยวะอื่น ๆ เป็นต้น

4.2 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Inter-Individual Differences) แม้ว่าเด็กทุกคนจะมีแบบแผนของพัฒนาการเหมือนกันและพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันแต่ความสามารถที่จะพัฒนาให้ไปถึงจุดเดียวกันเมื่ออายุเท่ากัน อาจแตกต่างกันได้ทั้งนี้ เนื่องมาจากระดับวุฒิภาวะที่ถูกกำหนดโดยพันธุกรรมและประสบการณ์ที่ได้รับจากสภาพแวดล้อม จะเป็นตัวกระตุ้นหรือขัดขวางศักยภาพการแสดงความสามารถของเด็กแต่ละคน

จากความรู้ทางด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัยนั้นเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์มากสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กในช่วงปฐมวัยซึ่งหากบุคคลดังกล่าวมีความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กก็จะเป็นข้อมูลความรู้ในการนำไปใช้เพื่อการพัฒนาตลอดจนประยุกต์ความรู้เพื่อส่งเสริม สนับสนุนด้านการพัฒนาเด็กต่อไป

2.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีที่อธิบายพัฒนาการของเด็กปฐมวัยมีหลายทฤษฎี โดยทฤษฎีที่สำคัญมีดังนี้ (วัฒนา พัชราวณิช , 2543)

ทฤษฎีพัฒนาการด้านจิตวิเคราะห์ของ Freud

Sigmund Freud เป็นนักจิตวิทยาชาวออสเตรียที่มีความเชื่อว่า พัฒนาการบุคลิกภาพของคนขึ้นอยู่กับ การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางด้านสรีระหรือที่เขาเรียกว่าแรงขับ โดยสัญชาตญาณแรงขับดังกล่าวมี 3 ประเภทได้แก่แรงขับทางเพศหรือความต้องการตอบสนองทางเพศ (libido) แรงขับหรือความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่ (life - preserving drive) และแรงขับหรือความต้องการที่จะแสดงความก้าวร้าว (aggressive drive)

โครงสร้างหลักของบุคลิกภาพ

อิด (Id) หมายถึงพลังหรือแรงผลักดันที่มีมาแต่กำเนิดเป็นสันดานดิบของมนุษย์ที่มีแต่ความต้องการสนองแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงสิ่งใด فروยด์เห็นว่าแรงผลักดันนี้มีอยู่ในทารก

อีโก้ (Ego) เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างบุคลิกภาพที่ได้มีการคิดรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ และมีการวางแผนการรู้จักรอคอย ร้องขอหรืออื่นๆ เพื่อให้ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ

ซูเปอร์อีโก้ (Superego) เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่คอยควบคุมหรือปรับการแสดงออกของอิดและอีโก้ให้สอดคล้องกับเหตุผลความถูกต้อง คุณธรรม หรือจริยธรรม

ขั้นตอนของพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ ตามแนวคิดของ Freud ประกอบด้วย

1. ขั้นปาก (Oral Stage) อายุแรกเกิด-18 เดือน เพราะความพึงพอใจอยู่ที่ช่องปาก เริ่มตั้งแต่เกิด เป็นวัยที่ความพึงพอใจเกิดจากการดูดนมแม่ นมขวด และคุณน้า เป็นต้น ในวัยนี้ความคับข้องใจจะเกิดขึ้น ถ้าเด็กหิวแต่แม่ไม่ให้นมเลยหรือให้นมแต่ไม่พอ ถ้าหากเด็กเกิดความคับข้องใจจะทำให้เกิดภาวะที่เรียกว่า “การติดตรึงอยู่กับที่” (Fixation)

2. ขั้นทวารหนัก (Anal Stage) 18 เดือน – 3 ปี เด็กวัยนี้ได้รับความพึงพอใจทางทวารหนัก คือ จากการขับถ่ายอุจจาระ และในระยะซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้งและความคับข้องใจของเด็กวัยนี้ เพราะพ่อแม่มักจะหัดให้เด็กใช้กระโถนและต้องขับถ่ายเป็นเวลา เนื่องจากเจ้าของความต้องการของผู้ฝึกและความต้องการของเด็กเกี่ยวกับการขับถ่ายไม่ตรงกัน ของเด็กคือความอยากที่จะถ่ายเมื่อไรก็ควรจะทำให้ เด็กอยากจะขับถ่ายเวลาที่มีความต้องการ

3. ขั้นอวัยวะเพศ (Phallic Stage) 3-5 ปี ความพึงพอใจของเด็กวัยนี้อยู่ที่อวัยวะสืบพันธุ์ เด็กมักจะต้องหลบลกต่ออวัยวะเพศ

4. ขั้นแฝง (Latency Stage) เด็กวัยนี้อยู่ระหว่างอายุ 6-12 ปี เป็นระยะที่เด็กเก็บกดความต้องการทางเพศหรือความต้องการทางเพศลดลง (Quiescence Period) เด็กชายมักเล่นหรือจับกลุ่มกับเด็กชาย ส่วนเด็กหญิงก็จะเล่นหรือจับกลุ่มกับเด็กหญิง

5. ขั้นสนใจเพศตรงข้าม (Genital Stage) วัยนี้เป็นวัยรุ่นเริ่มตัวแต่อายุ 12 ปีขึ้นไป จะมีความต้องการทางเพศ วัยนี้มีความสนใจในเพศตรงข้าม ซึ่งเป็นระยะเริ่มต้นของวัยผู้ใหญ่

ทฤษฎีพัฒนาการด้านจิตสังคมของ Erikson

Erik H. Erikson เป็นนักจิตวิทยาพัฒนาการที่มีชื่อเสียงและให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากมีแนวคิดที่ วัยเด็กเป็นวัยที่สำคัญและพร้อมเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวหากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กดีเด็กจะมองโลกในแง่ดีมีความเชื่อมั่นในตนเองในทางตรงกันข้ามหากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมไม่ดี ไม่เอื้อ หรือส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของเด็ก เด็กจะกลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้ายไม่ไว้วางใจผู้อื่นขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

ขั้นพัฒนาการตามทฤษฎีของ Erikson ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ระยะเวลาทารก (Infancy period) อายุ 0-2 ปี : ขั้นไว้วางใจและไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Trust vs Mistrust) ในระยะขวบปีแรกทารกจะต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นในการดูแลเอาใจใส่ทุกด้านตลอดจนความรัก และสอนให้ทารกพบกับสิ่งใหม่ๆ กอดรัดสัมผัสพูดคุยเล่นด้วยตลอดเวลา โดยเฉพาะในวัยนี้ทารกจะมีความรู้สึกไวมากที่สุดที่บริเวณปาก เมื่อได้ดูดนม ได้อาหาร ได้รับสัมผัสอันอ่อนโยน อบอุ่น ได้รับการรักความพอใจทั้งทางร่างกายและอารมณ์แล้ว ทารกก็เรียนรู้ที่จะไว้วางใจในสิ่งแวดล้อมอันได้แก่แม่ของตนเองเป็น คนแรกในทางตรงข้ามถ้าหากความต้องการ

ไม่ได้รับการตอบสนองแล้วทารกจะมีอาการหวั่นกลัว ไม่ไว้วางใจผู้ใดหรือสิ่งของใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้รวมทั้งไม่ไว้วางใจตนเองด้วย

ขั้นที่ 2 วัยเริ่มต้น (Toddler period) อายุ 2-3 ปี : ขั้นที่มีความเป็นอิสระกับความละอายและสงสัย (Autonomy vs Shame and doubt) ขั้นนี้เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง หากได้รับการสนับสนุนและกระตุ้นให้เด็กได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามสมควร เด็กจะมีการพัฒนาตัวเองไปในลักษณะที่มีโอกาสเลือกทดลอง และอยู่ในระเบียบวินัยไปในตัว ในทางตรงข้ามถ้าพ่อแม่เคร่งครัดเข้าระเบียบให้เด็กอยู่ในระเบียบตลอดเวลาหรือเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป (over protective) ไม่ยอมรับสิ่งที่เด็กทำขึ้นมาด้วยตนเอง เด็กจะพัฒนาตัวเองไปในรูปแบบที่ไม่แน่ใจในตนเองหรือไม่กล้าที่จะทำอะไรด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา

ขั้นที่ 3 ระยะก่อนไปโรงเรียน (Preschool period) อายุ 3-6 ปี : ขั้นมีความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative vs Guilt) เป็นระยะที่เด็กมีการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง มีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่โรงเรียน เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบลองอะไรใหม่ๆ ชอบเล่นก่อสร้างอะไรขึ้นมาตามความคิดของตน และในขั้นนี้เด็กจะเข้าสู่ความรู้สึกไวในบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ ฉะนั้น เด็กจะติดอยู่ที่ปมออดิปัส ถ้าเด็กได้รับความรักความเข้าใจและได้รับการสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่างๆ จากทั้งพ่อและแม่ เด็กย่อมมีความมั่นใจในตนเอง กล้าซักถาม มีความคิดริเริ่ม แสดงความแยบคายในการแก้ปัญหาและพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งต่างๆ ตรงกันข้าม ถ้าพ่อแม่เข้มงวดควบคุมความประพฤติตลอดเวลา เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองทำผิดเมื่อพยายามทำอะไรด้วยตัวของตัวเอง

ขั้นที่ 4 ระยะเข้าโรงเรียน (School period) อายุ 6-12 ปี : ขั้นเอาการเอางานกับความมีปมด้อย (Industry vs Inferiority) ระยะเวลาที่เด็กเรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์ มีความคิดและพยายามทำกิจกรรมด้วยตัวเอง หากได้รับการสนับสนุนก็ย่อมทำให้เด็กมีการพัฒนาบุคลิกภาพและมีความมานะเพียรพยายามที่จะแสวงหาสิ่งที่ท้าทายความสามารถ สติปัญญา แต่หากเหตุการณ์เป็นไปในทางตรงกันข้าม จะทำให้เด็กมีความรู้สึกต่ำต้อยด้อยค่า อาจต้องถอยกลับไปสู่วัยทารกอีกเพื่อหลีกเลี่ยงภาระอันต้องรับผิดชอบ

ขั้นที่ 5 ระยะเวลาวัยรุ่น (Adolescent period) อายุ 12-20 ปี : ขั้นการเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองกับไม่เข้าใจตนเอง (Identity vs role confusion) เป็นระยะที่เริ่มสนใจเรื่องเพศ เข้าไปผูกพันกับสังคมและต้องการตำแหน่งทางสังคม รู้สึกเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง เข้าใจอัตลักษณ์ของตัวเอง รู้ว่าตัวเองต้องการอะไร มีความเชื่ออย่างไร และตนเองเป็นใคร หากไม่สามารถรวบรวมประสบการณ์ในอดีตได้ ก็จะไม่สามารถเข้าใจตัวเอง เกิดความสับสน และความขัดแย้ง

ขั้นที่ 6 ระยะต้นของวัยผู้ใหญ่ (Early adult period) อายุ 20-40 ปี : ขั้นความใกล้ชิดสนิทสนมกับความรู้สึกเปล่าเปลี่ยว (Intimacy vs Isolation) ระยะนี้เริ่มมีการนัดหมาย การแต่งงาน และชีวิตครอบครัว หรือทำงานกับผู้อื่นได้ หากสามารถบรรลุอัตลักษณ์ของตนเอง ก็จะสามารถสร้างและแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์อย่างสนิทสนมกับบุคคลอื่น หากไม่สามารถประสบความสำเร็จในการแสวงหาแนวทางแห่งตนก็จะไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ได้ มักจะรู้สึกเหงาเปล่าเปลี่ยว ไม่รู้จะพึ่งพาใคร

ขั้นที่ 7 ระยะผู้ใหญ่ (Adult period) อายุ 40-60 ปี : ขั้นการอนุเคราะห์ที่เกี่ยวเนื่องกับการพะว้าพะวงแต่ตัวเอง (Generativity vs Self-Absorption) เป็นระยะที่บุคคลหันมาสนใจกับโลกภายนอก เริ่มสร้างสรรค์งานต่างๆ เพื่อสังคม คิดถึงผู้อื่น ไม่โลภหรือเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว บุคคลที่ไม่สามารถทำเช่นนี้ได้จะมีความรู้สึกคิดถึง หงุดหงิดอยู่กับตนเอง เป็นคนที่เอาตนเองเป็นศูนย์กลาง มีชีวิตอย่างไร้ความสุข

ขั้นที่ 8 ระยะวัยสูงอายุ (Aging period) อายุประมาณ 60 ปีขึ้นไป : ขั้นความมั่นคงทางจิตใจกับความสิ้นหวัง (Integrity vs Despair) วัยนี้เป็นวัยสุขุม รอบคอบ ฉลาด บุคคลจะยอมรับความเป็นจริงของชีวิต ระลึกถึงความทรงจำในอดีต หากประสบความสำเร็จในอดีตก็จะรู้สึกไว้วางใจผู้อื่นและตนเอง มีความมั่นคงทางจิตใจ ภูมิใจต่อการบอกเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิต ให้บุตรหลานฟัง ตรงกันข้ามหากบุคคลต้องประสบกับความล้มเหลวและความผิดหวังในอดีต จะเกิดความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง รู้สึกกับข้อใจ และไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ทฤษฎีวุฒิภาวะของ Gesell

Arnold Gesell เป็นนักจิตวิทยาที่มีความเชื่อในเรื่องของความเจริญเติบโตตามวุฒิภาวะ โดยกล่าวว่า “วุฒิภาวะเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอย่างมีระเบียบ โดยที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าภายนอก” ทีเซลเชื่อว่าพฤติกรรมของเด็กจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยา ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมขึ้น การฝึกฝนหรือการเรียนรู้ไม่ว่าลักษณะใดก็ตามจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นการเสียเวลาโดยใช่เหตุถ้าหากร่างกายยังไม่พร้อมหรือยังไม่มีความวุฒิภาวะ (วัฒนาพัชรานิช, 2543)

ขั้นพัฒนาการตามทฤษฎีของ Gesell ประกอบด้วย

1. ทิศทางของการพัฒนาการ (development direction)
 - Cephalocaudal
 - Proximal distal
2. พัฒนาการมีความสัมพันธ์กันและเกี่ยวเนื่องกัน(reciprocal interweaving)
3. พัฒนาการมีการใช้กิจกรรมร่วมกัน (functional asymmetry)

4. การพัฒนาต่างๆ เป็นผลมาจากวุฒิภาวะ (individuating maturation)

ทฤษฎีพัฒนาการด้านการรู้คิดของ Piaget

Jean Piaget นักจิตวิทยาชาวสวิสได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กและพัฒนาการทางสติปัญญาตามแนวความคิดของเพียเจท์ได้อธิบายถึงพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญาในความเห็นของเขาว่าบุคคลสามารถคิดดัดแปลงความคิดและแสดงความคิดของตนออกมาได้ย่อมเป็นผลมาจากขบวนการปรับเข้าสู่โครงสร้าง (assimilation) และการจัดปรับขยายโครงสร้าง (accommodation) โดยผลของการทำงานดังกล่าวจะเกิดเป็น โครงสร้างขึ้น (Schema)

แนวความคิดเกี่ยวกับขบวนการปรับเข้าสู่โครงสร้างและการจัดปรับขยายโครงสร้าง

Assimilation หมายถึงการที่เด็กนำเอาสิ่งที่ไม่คุ้นเคยใหม่ ๆ เข้าไปผสมผสานกลมกลืนกับความรู้เดิมที่มีอยู่ ซึ่งการรับรู้นี้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กมองเห็นสิ่งใหม่ในแง่ของสิ่งเดิมที่เคยรู้จัก

Accommodation หมายถึงการนำความรู้ใหม่ที่ได้รับไปปรับปรุงความคิดให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของ Piaget ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage) อายุแรกเกิด – 2 ปี

ขั้นที่ 2 ขั้นก่อนการคิดอย่างมีเหตุผล (Preoperational Stage) อายุ 2-7 ปีแบ่งเป็นสอง

ระยะ

- ระยะที่ 1 ขั้นก่อนความคิดรวบยอด (Preconceptual Thought) อายุ 2-4 ปี

- ระยะที่ 2 ขั้นคิดได้เอง โดยไม่รู้เหตุผล (Intuitive Thought) อายุ 4-7 ปี

“ทฤษฎีด้านสติปัญญาของเพียเจท์ช่วยให้เข้าใจกระบวนการคิดของเด็กซึ่งเป็นกลไกการคิดที่มีความต่อเนื่องเป็นขั้นตอนตั้งแต่การเรียนรู้จากประสาทสัมผัสการเคลื่อนไหวเข้าใจในสิ่งที่เป็นรูปธรรมและไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผลในสิ่งที่เป็นนามธรรมพัฒนาการจะเป็นไปตามลำดับขั้นจะข้ามขั้นไม่ได้แต่อัตราพัฒนาการอาจมีความแตกต่างกันในสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันซึ่งเป็นหลักทั่วไปของพัฒนาการทุกๆด้านอยู่แล้ว ...”

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติการคิดด้านรูปธรรม (Concrete Operation Stage) ขั้นนี้จะเริ่มจากอายุ 7-11 ปี

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) นี้จะเริ่มจากอายุ 11-15 ปี ซึ่งเพียเจต์ ได้ศึกษาไว้เป็นประสบการณ์ สำคัญที่เด็กควรได้รับการส่งเสริม มี 6 ขั้น ได้แก่

1. ขั้นความรู้แตกต่าง (Absolute Differences) เด็กเริ่มรับรู้ในความแตกต่างของสิ่งของที่มองเห็น

2. **ขั้นรู้สิ่งตรงกันข้าม (Opposition)** ขั้นนี้เด็กรู้ว่าของต่างๆ มีลักษณะตรงกันข้ามเป็น 2 ด้าน เช่น มี-ไม่มี หรือ เล็ก-ใหญ่

3. **ขั้นรู้หลายระดับ (Discrete Degree)** เด็กเริ่มรู้จักคิดสิ่งๆ ที่เกี่ยวกับลักษณะที่อยู่ตรงกลางระหว่างปลายสุดสองปลาย เช่น ปานกลาง น้อย

4. **ขั้นความเปลี่ยนแปลงต่อเนื่อง (Variation)** เด็กสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ เช่น บอกถึงความเจริญเติบโตของต้นไม้

5. **ขั้นรู้ผลของการกระทำ (Function)** ในขั้นนี้เด็กจะเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลง

6. **ขั้นการทดแทนอย่างลงตัว (Exact Compensation)** เด็กจะรู้ว่าการกระทำให้ของสิ่งหนึ่งเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลต่ออีกสิ่งหนึ่งอย่างหักเหกัน

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg

Lawrence Kohlberg เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้ศึกษาค้นคว้าทางด้านพัฒนาการทางจริยธรรมซึ่งได้รับอิทธิพลความคิดและผลงานมาจากเพียเจต์โดยโคลเบอร์กเห็นด้วยว่าพัฒนาการทางการคิดเป็นพื้นฐานของพัฒนาการทางจริยธรรมเช่นเดียวกับเพียเจต์ซึ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะมีลำดับขั้นเช่นเดียวกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ และมีแนวคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันและมีระยะเวลาของการพัฒนาในแต่ละขั้นต่างกัน (วัฒนา พัชรานิช, 2543) และได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ (Levels) แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น (Stages) ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมีทั้งหมด 6 ขั้น

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม จะพบในเด็ก 2-10 ปี

ขั้นที่ 1 การถูกลงโทษและการเชื่อฟัง

ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม จะพบในวัยรุ่นอายุ 10 -16 ปี

ขั้นที่ 3 การยอมรับของกลุ่มหรือสังคม

ขั้นที่ 4 กฎและระเบียบของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา

ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล

ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจของ Bruner

Jerome S. Bruner ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางการคิดและใช้เหตุผล (Cognitive) โดยอาศัยแนวคิดของเพียเจต์เป็นหลัก (วัฒนา พัชรานิช, 2543)

1. การให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีอิสระมากขึ้น
2. การเรียนสัญลักษณ์ที่ใช้แทนสิ่งต่าง ๆ
3. พัฒนาการทางความคิด
4. ผู้สอนและผู้เรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระบบ
5. ภาษาเป็นกุญแจของการพัฒนาด้านความคิด
6. การพัฒนาทางความคิด

ลำดับขั้นการสอนอย่างมีเหตุมีผล

ขั้นที่ 1 การสอนควรเริ่มด้วยการให้ผู้เรียนสัมผัสสิ่งต่างๆ ที่เรียน

ขั้นที่ 2 การสอนควรเน้นให้เด็กเกิดการพัฒนาขึ้นเพื่อให้เด็กได้รับรู้อย่างแจ่มแจ้ง ครูควรเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์หรือเลือกเหตุการณ์ที่เด่นชัดและเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม

ขั้นที่ 3 จัดให้มีการอภิปรายระหว่างเด็กในกลุ่มที่เรียนร่วมกันเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ เนื้อหาที่เรียนเพื่อให้เด็กใช้ภาษาและเกิดพัฒนาการขั้นรูปธรรม

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการที่ได้นำเสนอไว้ดังกล่าวนี้ สรุปได้ว่าพัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่ปฏิสนธิจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นพัฒนาการที่มีกระบวนการต่อเนื่องมีลำดับขั้นตอน ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการด้านจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ ทฤษฎีพัฒนาการด้านจิตสังคมของ อิริคสัน ทฤษฎีวุฒิภาวะของกิลเกิล ทฤษฎีพัฒนาการด้านความรู้คิดของเพียเจต์ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก และทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจของบลูเนอร์ ซึ่งทุกทฤษฎีอธิบายพัฒนาการด้านพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงค่อยเป็นค่อยไป

2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิต

ทักษะชีวิต คือ ความสามารถในการปรับตัวและมี พฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต

ปัจจุบัน โลกยุคข้อมูลข่าวสารและการแข่งขันระดับโลก (Age of information and global competition) ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วที่เกิดจากเทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ส่งผลให้ เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงใน ทุกวงการซึ่งนับวันก็ยิ่งจะรุนแรงมากขึ้น จะเห็นได้ว่า ทุกวันนี้ คนทำงานส่วนหนึ่งไม่ต้องการ เป็นลูกจ้างใคร พนักงานจำนวนมากยังต้องการทำงานล่วงเวลา ผู้หญิง เกือบทุกคนต้องออกไปทำงานนอกบ้านบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหากขาดคุณลักษณะนิสัยและทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานและการดำเนินชีวิต ที่เรียกกันว่า ทักษะชีวิต นั่นเอง

สำหรับความหมายของทักษะชีวิต มีนักวิชาการได้อธิบาย ไว้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทักษะชีวิต ในความหมายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หมายถึง คุณลักษณะ หรือความสามารถเชิงสังคมจิตวิทยา เป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะในการคิด วิเคราะห์ อย่างมีเหตุผล ทักษะการตัดสินใจ ทักษะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะในการประมาณตน และการควบคุม สถานการณ์ ทักษะในการสื่อสารต่อรองปฏิเสศ และโน้มน้าวจิตใจ ทักษะในการปรับตัว เป็นต้น

มัทธรา ธรรมบุศย์ (2553) ได้อธิบายว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ทักษะที่มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องมีและต้องใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยให้ตนเองมีความสุข สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ และประสบความสำเร็จ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มีอยู่ 2 อย่างคือ ทักษะทั่วไป (Generic Skills) กับ ทักษะวิชาชีพ (Profession Skills) ทักษะทั่วไปเป็นทักษะที่มนุษย์ต้องใช้ทุกวัน เพื่อการมีชีวิตรอยู่ แต่ทักษะวิชาชีพเป็นทักษะที่มนุษย์จำเป็นต้องมีเพื่อใช้ในการหาเลี้ยงชีพ ในอดีตมนุษย์ยังไม่เห็น ความสำคัญของทักษะวิชาชีพเท่าใดนักเนื่องจากประชากรยังมีน้อย การแข่งขันในการทำงานก็ไม่มากนัก แต่ในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา โลกของการทำงานและโครงสร้างของงานได้เปลี่ยนแปลงไป ที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ เกิดโลกาภิวัตน์ทางการค้าและอุตสาหกรรม (Globalization of commerce and industry) และมีการนำเทคโนโลยีเข้าไปใช้ในการทำงานมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผล ให้คนงานที่ไม่มีความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศ

การเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อความสำเร็จในอาชีพ (Life Skills for Vocational Success) มีประเด็น ที่ควรเรียนรู้ ดังนี้ (มัทธรา ธรรมบุศย์, 2553)

1. ทักษะทางสังคม (Social Skills) ซึ่งได้แก่
 - 1.1 ทักษะในการติดต่อสื่อสาร (Communication skills)
 - 1.2 การจัดการกับความโกรธ (Anger management)
 - 1.3 การจัดการกับความขัดแย้ง (Conflict resolution)
 - 1.4 การผูกมิตร (Make friends)
 - 1.5 การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Get along with co-workers)
 - 1.6 ทักษะในการใช้เวลาว่าง (Leisure skills)
2. ทักษะในการตัดสินใจ (Decision-making skills) และการแก้ไขปัญห (Solving problem)
3. ความสามารถในการทำงาน (Employability) ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้
 - 3.1 การจัดการเรื่องเวลา (Time management)

- 3.2 การเริ่มทำงานในวันแรกของการทำงาน (first day on the job)
- 3.3 การแต่งกายได้เหมาะสม (Proper attire)
- 3.4 ทักษะทางสังคมในสถานที่ทำงาน (Social skills in the workplace)
- 3.5 การวางตัวในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม (Acting appropriately on the job)
- 3.6 พฤติกรรมทางเพศในสถานที่ทำงาน (Sexual behavior in the workplace)
- 3.7 ผลงานและคุณภาพในการทำงาน (Productivity and quality on the job)
- 3.8 การมีเจตคติที่ดี (Good attitude)
- 3.9 การปรับตัวให้พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง (Adapt to change)
- 3.10 ความปลอดภัยในการทำงาน (Safety on the job)
- 3.11 การปฏิบัติงานตามสายงาน (Following chain of command)
- 4. การบริหารการเงิน (Money management)
 - 4.1 การขอความช่วยเหลือด้านการเงิน
 - 4.2 สิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการทำงาน (Benefits of the job)
 - 4.3 การใช้บริการของธนาคาร (Using bank services)
 - 4.4 ความเชื่อถือทางด้านการเงิน (Credit)
 - 4.5 การทำงานงบประมาณ (Creating a budget)
 - 4.6 วิธีเก็บรักษาเงินของตนเอง (How to protect your money)
 - 4.7 ปัญหาหนี้สิน (Problems with debt)
 - 4.8 เปรียบเทียบการไปซื้อของ (Comparative shopping)
 - 4.9 การจ่ายใบเสร็จ (Paying bills)
- 5. การเดินทางไปทำงาน (Transportation)
 - 5.1 การเดินทางโดยรถประจำทาง
 - 5.2 การให้ความไว้วางใจแก่คนที่รู้จักเพื่อการเดินทาง
 - 5.3 การเป็นเจ้าของรถยนต์ส่วนตัว
- 6. สุขภาพ (Health)
 - 6.1 การออกกำลังกาย (Physical fitness)
 - 6.2 โภชนาการ (Nutrition)
 - 6.3 การจัดการกับความเครียด (Stress management)
 - 6.4 การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ทำลายตนเอง (Avoid destructive behaviors)

6.5 การไปพบแพทย์และปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ได้ถูกต้อง (Seek and follow appropriate medical advice)

6.6 การสร้างสุขนิสัยที่ดี (Adopt Good personal health habits)

6.7 การหลีกเลี่ยงโรคที่เกิดจากเพศสัมพันธ์ (Sexually transmitted diseases)

6.8 การใช้วันลาป่วยอย่างฉลาด (Using sick time benefits wisely)

7. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว (Family responsibilities)

7.1 การตั้งครรภ์ (Pregnancy)

7.2 การเลี้ยงดูเด็ก (Child care)

7.3 เรื่องอื่น ๆ ในครอบครัว (Other family issues)

8. ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย (Basic understanding of the law)

8.1 การกระทำผิดด้านอาชญากรรม (Criminal violation)

8.2 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Laws related to the workplace)

8.3 การเล่าประวัติด้านอาชญากรรมให้นายจ้างทราบ (Explaining a criminal history to employers)

8.4 การจ้างนิติกร (Hiring a lawyer)

9. ทักษะการใช้โทรศัพท์ (Telephone skills)

9.1 การค้นหาหมายเลขโทรศัพท์ (Finding phone numbers)

9.2 การสอบถามข้อมูล (Asking information)

9.3 งานที่ต้องอาศัยทักษะการใช้โทรศัพท์ (Work related telephone skills)

9.4 การใช้โทรศัพท์ทางไกล (Making long-distance phone calls)

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2553) อธิบายว่า ทักษะชีวิต คือ ความสามารถของบุคคลทั้งความรู้ เจตคติ และทักษะที่จะปรับตัว และเผชิญต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ในชีวิต อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม/สังคม ผู้ที่มีทักษะชีวิตที่ดีจะมีปฏิสัมพันธ์และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความบากบั่น รู้จักแก้ปัญหาได้ดี ปรับตัวได้พึ่งตนเองได้และป้องกันตนเองในภาวะคับขัน

กล่าวโดยสรุปแล้ว ความหมายของทักษะชีวิต คือ ความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งความรู้และทักษะของแต่ละบุคคลและเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตอย่างอิสระในวัยผู้ใหญ่ Brolin (1989, อ้างถึงใน มัณฑรา ธรรมบุศย์, 2553) ได้ แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. ทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน (Daily life skills) เป็นทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้ที่มีทักษะด้านนี้จะแสดงความสามารถออกมาให้ปรากฏจนเป็นนิสัยที่เห็นได้อย่าง ชัดเจน ได้แก่

1.1 ความสามารถในการบริหารจัดการระบบการเงิน (Managing personal finances) เช่น นับ และทอนเงินได้ถูกต้อง รู้จักออมทรัพย์และตรวจสอบบัญชีเงินฝากของตน รู้จักควบคุมงบประมาณ การใช้จ่ายให้คงที่ รู้วิธีบันทึกค่าใช้จ่าย ใช้จ่ายโดยใช้เงินสด และบัตรเครดิตด้วยความรับผิดชอบ สามารถคำนวณภาษีเงินได้ ไม่หลีกเลี่ยงการเสียภาษี ชำระเงินตามใบเรียกเก็บเงินตรงตามกำหนดเวลา

1.2 ความสามารถในการเลือกและจัดการงานบ้าน (Selecting and managing a household) เช่น รู้จักดูแลรักษาบ้านให้สะอาดน่าอยู่ ทำงานบ้านได้ รู้จักวางแผนและ เตรียมอาหาร การกินของ ตนเอง

1.3 ความสามารถในการดูแลตนเอง (Caring for personal needs) เช่น รู้จักเอาใจใส่สุขภาพของตนเอง มีจิตใจเบิกบาน แต่งกายได้เหมาะสม หลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติด มีความรู้เกี่ยวกับโรคภัย ไข้เจ็บและสามารถดูแลป้องกันตนเอง รู้จักออกกำลังกาย รู้หลักโภชนาการและการควบคุมน้ำหนัก

1.4 การตระหนักถึงความปลอดภัย (Safety awareness) เช่น มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความปลอดภัย มีความไวต่อการรับรู้เสียงหรือกลิ่นที่ ผิดแผกไปจากเดิม สามารถถอนตัวออกจากเหตุการณ์ที่คับขัน

1.5 ความสามารถในการจัดหา จัดเตรียม และการบริโภคอาหาร (Raising, preparing and consuming food) เช่น รู้จักเลือกซื้อและวางแผนรายการอาหาร รู้จักทำความเข้าใจ ความสะดวกบริเวณ ประกอบ อาหาร รู้วิธีเก็บถนอมอาหารและวิธีเตรียมอาหาร อ่านป้ายฉลาก และปฏิบัติตามคำแนะนำบนฉลากได้ แสดงนิสัยการกินที่ดี วางแผนรับประทานอาหารแต่ละมื้อในสัดส่วนที่สมดุล

1.6 ความสามารถในการซื้อและถนอมเครื่องแต่งกาย (Buying and caring for clothing) เช่น รู้วิธีซักรีดเสื้อผ้าชนิดต่าง ๆ สามารถซ่อมแซมเสื้อผ้าและเก็บรักษาเสื้อผ้า ตลอดจนต่อรองราคาเสื้อผ้าได้

1.7 การแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดี (Exhibiting responsible citizenship) เช่น แสดงความรับผิดชอบและมีความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน รายงานเรื่องอาชญากรรมได้ มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และการปกครองระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ และปฏิบัติตาม กฎหมายได้อย่างถูกต้อง

1.8 ความสามารถในการใช้เครื่องนันทนาการและการใช้เวลาว่าง (Using recreational facilities and engaging in leisure activities) เช่น รู้จักหาแหล่งพักผ่อนหย่อนใจเท่าที่มีอยู่ในชุมชน รู้จักเลือกและวางแผนทำกิจกรรมกับบุคคลและกลุ่ม ฯลฯ

1.9 ความสามารถในการอยู่ร่วมกับชุมชน (Getting around the community) เช่น สามารถแยกแยะบริเวณต่าง ๆ ในชุมชนและระบุสถานที่ตั้งของชุมชนได้ รู้กฎจราจร และวิธีรักษาความปลอดภัยในชุมชน เข้าใจและรู้จักใช้แผนที่ของชุมชน ฯลฯ

2. ทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม (Personal and social skills) เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานและการสร้างมิตรภาพ ได้แก่

2.1 ความสามารถในการรู้จักตนเอง (Self-awareness) เช่น สามารถบอกความต้องการด้าน ร่างกายและจิตใจของตนเอง ระบุความสนใจ ความสามารถ และลักษณะอารมณ์ของตนได้ รู้วิธีดูแลบำรุงรักษาสุขภาพ ฯลฯ

2.2 การสร้างความมั่นใจในตนเอง (Self-confidence) เช่น สามารถทำให้ผู้อื่นเห็นถึงคุณค่าของตน บอกได้ว่าผู้อื่นมีการรับรู้ในตนเองอย่างไร ยอมรับผู้อื่น กล่าวคำชมและวิจารณ์ผู้อื่นได้ ฯลฯ

2.3 การแสดงพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสังคม (Socially responsible behavior) เช่น ยอมรับในสิทธิและทรัพย์สินของผู้อื่นตระหนักในอำนาจหน้าที่และรู้จักปฏิบัติตาม คำแนะนำต่าง ๆ แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในที่สาธารณะมีมารยาททางสังคมและมารยาทในการรับประทานอาหาร ฯลฯ

2.4 ความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ (Good interpersonal) เช่น รู้จักฟังและ โต้ตอบผู้อื่นมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นและสามารถดำรงความสัมพันธ์นั้นให้ยืนยาว เป็นต้น

2.5 ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง (Independence) เช่น สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้โดยไม่ร้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น สามารถท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ ในชุมชนได้ตามลำพัง รู้จักเปลี่ยนแปลงตารางการเดินทางเมื่อเผชิญกับปัญหา รู้วิธีเลือกคบหาเพื่อน ฯลฯ

2.6 ความสามารถในการแก้ไขปัญหา (Problem-solving) เช่น รู้จักขอความช่วยเหลือจาก ผู้อื่นในยามจำเป็นรู้จักพัฒนาและประเมินทางเลือกในการแก้ปัญหา สามารถหาทางแก้ปัญหาและวางแผนแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

2.7 ความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น (Communicating with others) เช่น สามารถรับรู้และโต้ตอบกับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์ ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นด้วยความในยามจำเป็น รู้จักพัฒนาและประเมินทางเลือกในการแก้ปัญหาสามารถหาทางแก้ปัญหาและวางแผนแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

3. ทักษะการประกอบอาชีพ (Occupational skills) เป็นทักษะที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ได้แก่

3.1 ความรอบรู้และความสามารถในการสำรวจทางเลือกอาชีพ (Knowing and exploring occupational choices) เช่น รู้วิธีสำรวจความเป็นไปได้ของอาชีพบอกผลตอบแทนที่เกิดจากการทำงานแต่ละอาชีพได้ สามารถจัดกลุ่มงานออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้

3.2 ความสามารถในการคัดเลือกและวางแผนทางเลือกอาชีพ (Selecting and planning occupational choices) เช่น บอกความถนัดในงานแต่ละประเภทได้ระบุความต้องการที่จำเป็นของงานแต่ละชนิดได้

3.3 การแสดงนิสัยและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการทำงาน (Exhibiting appropriate work habits and behavior) เช่น รู้จักปฏิบัติตามกฎ/ระเบียบของสำนักงานได้ เห็นความสำคัญของการไปทำงานและการตรงต่อเวลา ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ตั้งใจทำงานและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ความสามารถในการแสวงหางาน / การรักษาความปลอดภัยและการรักษางาน (Seeking, securing, and maintaining employment) เช่น รู้วิธีหางาน วิธีสมัครงาน วิธีการตอบสัมภาษณ์ และ รู้จักปรับตัวหลังจากเข้าไปทำงานแล้ว

3.5 ความสามารถในการดูแลสุขภาพ (Exhibiting sufficient physical and manual skill) เช่น มีความแข็งแรง อดทน ทนทาน ร่างกายมีการทำงานประสานกันเป็นอย่างดี

3.6 ความสามารถในการประกอบอาชีพ (Obtaining specific occupational skills) เช่น รู้จักนำประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกงานในโรงเรียนหรือจากการทดลองปฏิบัติงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 องค์ประกอบ หรือ 5 กลุ่ม ตามพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน (ขงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์, 2553 : 4-6) ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย ประกอบด้วย

- ทักษะด้านความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking)
- ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

2. จิตพิสัย ประกอบด้วย

- ทักษะด้านความตระหนักรู้ในตน (Self-awareness)
- ทักษะด้านความเห็นใจผู้อื่น (Empathy)

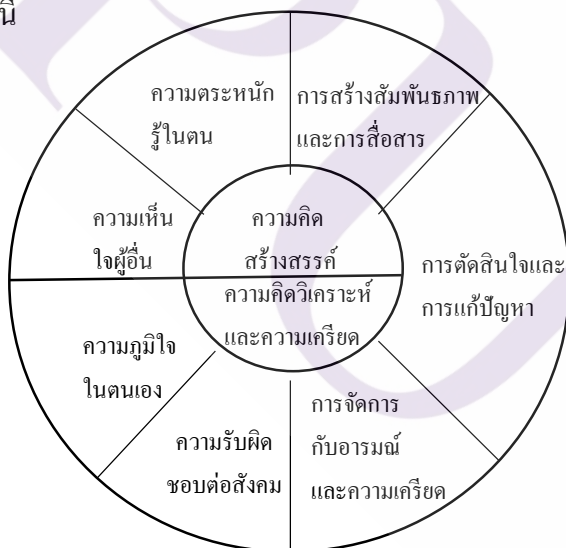
3. ด้านทักษะพิสัย มี 3 กลุ่ม ได้แก่

- ทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร (Interpersonal relationship and Communication skill)
- ทักษะการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา (Decision making and Problem solving)
- ทักษะการจัดการกับอารมณ์และการจัดการกับความเครียด (Coping with emotions and Coping with Stress)

ในประเทศไทยได้มีการปรับปรุงโดยจัดความคิดสร้างสรรค์และความคิดวิเคราะห์ วิจารณ์เป็นองค์ประกอบพร้อมทั้งเพิ่มด้านจิตพิสัยอีก 1 กลุ่ม คือ

- ทักษะด้านความภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) คือ ความรู้สึกว่าคุณค่า
- ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Social-responsibility)

ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่มีความรุนแรงของกระแสเจตคติและค่านิยมที่ผิด ๆ ตลอดจนการละเลยหรือขาดความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมดังปรากฏในแผนภาพ ต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

ที่มา: ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ สุวรรณมา เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2553 : 7)

ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย

1. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) มีความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวาง โดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบช่วยให้นักคิดสามารถนำประสบการณ์ที่ผ่านมาใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

2. ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical thinking) เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารและประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อเจตคติและพฤติกรรม เช่น ค่านิยม แรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนอิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย

1. ความตระหนักในตนเอง (Self-awareness) เป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจในจุดดี จุดด้อยของตนเอง อะไรที่ตนเองปรารถนา และไม่พึงปรารถนา และเข้าใจในความแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ

2. ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคลที่แตกต่างจากเรา ถึงแม้ว่าเราจะไม่คุ้นเคย ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่น ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีทางสังคม เช่น ความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม โดยเฉพาะบุคคลที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือและดูแล เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ ผู้มีภาวะบกพร่องทางจิตใจหรือบุคคลที่ไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม

3. ความภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) มีความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่าค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆ ของตน โดยไม่มุ่งสนใจแต่เรื่องความโก้เก๋รูปร่าง หน้าตา เล่นกีฬา หรือความสามารถทางเพศ

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อความเจริญหรือความเสื่อมของสังคม

ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย

1. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal relationship skills) สามารถช่วยให้นักคิดมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และสามารถที่จะรักษาและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข และรวมถึงการรักษาสัมพันธภาพที่ดีของสมาชิกใน ครอบครัวที่เป็นแหล่งสำคัญของแรงสนับสนุนทางสังคม

2. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication) หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูดและภาษาท่าทาง เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรม และสถานการณ์ต่าง ๆ โดยสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นความปรารถนา ความต้องการ การขอร้อง การเตือนและการขอความช่วยเหลือ

3. การตัดสินใจ (Decision making) เป็นสิ่งนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิต ซึ่งถ้าบุคคลมีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ โดยมีการประเมินทางเลือกและผลจากการตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้น ๆ จะมีผลต่อสุขภาพอนามัยของบุคคลนั้น ๆ

4. การแก้ปัญหา (Problem solving) เมื่อบุคคลมีปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ทำให้เกิดภาวะความตึงเครียดทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทักษะการแก้ปัญหาคือจะช่วยบุคคลสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตของเขาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5. การจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotions) เป็นการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ซึ่งจะทำให้สามารถตอบสนองและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม เช่น อารมณ์รุนแรงต่าง ๆ หรือความเศร้าโศกที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพ

6. การจัดการกับความเครียด (Coping with stress) เป็นความสามารถในการรู้ถึงสาเหตุของความเครียดและรู้ถึงหนทางในการควบคุมระดับความเครียดเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในวิถีชีวิต การเรียนรู้วิธีผ่อนคลายเมื่ออยู่ในภาวะความตึงเครียดได้อย่างเหมาะสมเพื่อที่จะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพ

จากทักษะทั้ง 3 ด้านซึ่ง 12 ประการ จะนำไปสู่ทักษะที่ซับซ้อนขึ้น เช่น การประเมินและการจัดการกับความเสี่ยง (Risk assessment and management) การเจรจาต่อรอง (Negotiation) การยืนหยัดตั้งมั่น (Assertiveness) การเป็นผู้นำ (Leadership) และการต้านทานต่อแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน (Peer pressure resistance)

2.3.3 ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในยุคประเทศไทย 4.0

นักการศึกษาปฐมวัยได้นำเสนอทักษะที่จำเป็นจะต้องพัฒนาให้แก่เด็กปฐมวัยไว้หลากหลาย ดังนี้

Patterson (2012 อ้างถึงใน จากุพันธ์ มงคลวัฒน์, 2557) ได้นำเสนอวิธีการสอนทักษะชีวิต ให้กับเด็กปฐมวัย ด้วยการเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย และมารยาททางสังคม ซึ่ง Patterson เห็นว่า ทักษะชีวิตช่วยให้เด็กรู้จักหน้าที่ของตนเองในสังคม ช่วยให้ เด็กเติบโตและมีวุฒิภาวะ โดยกล่าวถึงทักษะทางด้านความปลอดภัย (Safety skill) ให้เด็กได้ความคิดเกี่ยวกับคนแปลกหน้า ไม่พูดคุยกับบุคคลที่ไม่รู้จักคุ้นเคย กำหนดขอบเขตที่จะช่วยให้เด็กปลอดภัย กระตุ้นให้ เด็กสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว และเพื่อดูแลความปลอดภัย ของตนเอง

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2556) กล่าวว่า ทักษะชีวิตที่จำเป็นจะต้องพัฒนาให้แก่เด็กปฐมวัย มี 17 ทักษะ ประกอบด้วย การช่วยเหลือตนเองและบุคคลอื่น การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น การวางแผนในการทำงาน การแก้ปัญหาต่างๆ การสื่อสารความคิดของตนให้บุคคลอื่นเข้าใจ มารยาท

ในการรับประทานอาหาร การปฏิบัติตนให้เหมาะสมในที่สาธารณะ การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลตามวัย การบอกเวลา การดูแลสุขภาพของตนเอง การจัดการกับความเครียด การแต่งตัวได้ด้วยตนเอง การอ่านสัญลักษณ์ในชุมชน การใช้โทรศัพท์ การเดินทางด้วยยานพาหนะต่าง ๆ การซื้อของ และการใช้เงิน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ(2560) ได้กำหนด มาตรฐานที่ 6 ไว้ว่า “มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยระบุสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3-6 ปี ว่าเด็กปฐมวัยควร มีทักษะการช่วยเหลือตัวเองในการปฏิบัติกิจวัตร ประจำวัน เช่น การแต่งตัว การรับประทานอาหาร และการเข้าห้องน้ำ

ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ควรปลูกฝัง และส่งเสริมโดยแบ่งตามพัฒนาการทางด้านต่างๆ ของ เด็กปฐมวัย จะสามารถแบ่งได้ 4 ทักษะ คือ (วรรณานันดาเขียน, กุลภัสสรณ์ ตั้งศิริวัฒนากุล และ สุกัลยา สุเมธอ.(2560: 14)

1. ทักษะทางกาย หมายถึง ความสามารถในการใช้ร่างกายและอวัยวะต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว และเหมาะสมกับวัย เช่น ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะ กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะการทรงตัว ทักษะการดูแลสุขภาพของตนเอง และทักษะทางด้านความปลอดภัย เป็นต้น

2. ทักษะทางอารมณ์ ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจ จัดการ และควบคุมอารมณ์ของตนเองกับสถานการณ์ต่างๆ ได้เหมาะสม เช่น ทักษะการจัดการ อารมณ์ตนเอง และทักษะการเข้าใจผู้อื่น เป็นต้น

3. ทักษะทางสังคม ได้แก่ ความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ อย่างเหมาะสม เช่น ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการมีมารยาทในสังคม และทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตาม เป็นต้น

4. ทักษะทางสติปัญญา ได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้ อย่างเหมาะสม เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการวางแผน ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการสังเกต เป็นต้น

การปลูกฝังและพัฒนาทั้ง 4 ทักษะนั้นควรทำตั้งแต่ วัยแรกเกิด เด็กปฐมวัยในช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิด - 3 ปี ส่วนใหญ่จะอยู่ในความดูแลของครอบครัว คือ พ่อ แม่ และ พี่เลี้ยง และเมื่อเด็กอายุ 3 ปีขึ้นไป จะได้ออกไป เรียนรู้และใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมที่อยู่นอกบ้านมากขึ้น คือ โรงเรียน ครู และ เพื่อน ดังนั้น การเตรียมทักษะ ชีวิตพื้นฐานให้เหมาะสมในแต่ละวัยนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น ที่ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กต้องช่วยกันส่งเสริมและพัฒนา ซึ่ง แบ่งได้เป็น 3 ช่วงอายุดังนี้

1. วัยแรกเกิด (Babies) (แรกเกิด - 1 ปี) วัยแรกเกิดเป็นช่วงเริ่มต้นของการเรียนรู้ สมองของเด็ก จะถูกพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงนี้ การพัฒนาทักษะชีวิต ที่สำคัญในช่วงนี้ คือ การพัฒนาของทักษะทางกาย และ ทักษะทางอารมณ์ คือการรับรู้สิ่งต่างๆรอบตัวจากการ ใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วน รวมถึงพัฒนาการของกล้ามเนื้อ ใหญ่มาก เพราะถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการรับรู้และ สัมผัสสิ่งต่างๆ รอบตัวของ โลกใบนี้ เด็กจะเรียนรู้ทักษะ การสื่อสารจากการบอกความรู้สึก และความ ต้องการ ของตนเองผ่านทางเสียง เด็กจะร้องเมื่อเด็กต้องการ ความช่วยเหลือ หรือรู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัย เช่น หิว เหนื่อย หรือ ไม่สบายตัว และในทางกลับกัน เด็กจะส่งเสียง หัวเราะหรือพอใจ เมื่อเด็กรู้สึก ดี และปลอดภัย ดังนั้น หากเด็กในวัยนี้ได้รับความรัก และความเอาใจใส่จาก พ่อ แม่ และคนดูแล ด้วยการ โอบกอด สัมผัส ชวนเล่น หรือชวนคุย รวมถึงการตอบสนองความรู้สึกของเด็กได้ อย่างถูกต้อง จะส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นคนที่เข้าใจความ รู้สึกตนเอง ผู้อื่น และเข้าใจโลกใบนี้ ได้อย่างดี

2. วัยเตาะแตะ (Toddlers) (อายุ 1-3 ปี) เด็ก ในวัยนี้จะเริ่มสนใจการเล่น และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่ง ต่างๆรอบตัว ทักษะสังคมและทักษะทางสติปัญญาจะ เริ่มพัฒนาจากวัยนี้ ผู้ใหญ่ ควรส่งเสริม และใช้เวลา ร่วม กันกับเด็กๆ ให้มาก เพราะเด็กในวัยนี้จะเริ่มเลียนแบบ ผู้ใหญ่ เด็กในวัยนี้จะเริ่มเรียนรู้เรื่องอารมณ์และความ รู้สึกของตนเอง และยึดเอาความรู้สึกของตนเองเป็น หลัก เป็นวัยที่เอาแต่ใจตนเอง ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง พ่อ แม่ และ ผู้ใกล้ชิดเด็ก ควรชี้แนะ และสอนให้เด็ก ได้รู้ว่าสิ่งใดควรและไม่ควรปฏิบัติ เด็กในวัยนี้จะมี พัฒนาการในทุกๆด้านอย่างรวดเร็ว และสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น การเข้าห้องน้ำ การแต่งตัว การรับ ประทานอาหาร ใส่รองเท้า และ เก็บของเล่น รวมถึง การทำกิจกรรมที่ง่ายๆ ไม่ซับซ้อน เช่น การตบไล่ออกไม้ การเล่นน้ำ เล่นทราย การเล่นบทบาทสมมุติ และเล่นแป้งโดว์ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้จะทำให้เด็กเกิด ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทักษะการสังเกต ทักษะ การเล่น ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะ การสื่อสาร ทักษะการจัดการอารมณ์ตนเอง และทักษะ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กในวัยนี้จะพยายามทำอะไร ด้วยตนเอง ดังนั้น พ่อ แม่ และผู้ที่ใกล้ชิด ควรเปิดโอกาส ให้เด็กๆ ได้ทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง ผู้ใหญ่มีหน้าที่ คอยสนับสนุนและให้ กำลังใจ เมื่อเด็กๆทำได้ เด็กจะมี ความรู้สึก มั่นใจและเกิดภาคภูมิใจในตนเอง

3. วัยอนุบาล (Preschool age children) (อายุ 3-5ปี) เด็กในวัยอนุบาลจะเริ่มมีพัฒนาการของทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ทักษะทางกาย ทักษะทางอารมณ์ ทักษะทางสังคม และทักษะทางสติปัญญา ที่ซับซ้อน มากขึ้น เพราะเด็กวัยนี้ชอบที่จะเล่นและมีปฏิสัมพันธ์ กับผู้คนรอบข้าง เด็กในวัยนี้จะเข้าใจและยอมรับในกฎ กติกาได้มากขึ้น รู้จักการแบ่งปัน เข้าใจและเคารพใน สิทธิของผู้อื่น รู้จักความยุติธรรม และความเท่าเทียม เด็กในวัยนี้จะได้รับประสบการณ์ใหม่ๆที่ท้าทายมากขึ้น ทำให้ได้

มีโอกาสที่จะคิดและแก้ปัญหามากขึ้น ชอบที่จะช่วยเหลือเพื่อนและทุกคนจะมีความรับผิดชอบมากขึ้น และรู้จักการแสดงความเป็นเจ้าของ ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่ พร้อมทั้งเข้าเรียนต่อในระดับประถมศึกษาต่อไป ทักษะ ที่เด็กจะเริ่มทำได้ในวัยนี้ คือ ทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจและแก้ปัญหาใน สิ่งที่ซับซ้อนมากขึ้น ทักษะการทำงานกลุ่ม และการ ช่วยเหลือผู้อื่น ดังนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริม และพัฒนาให้เด็กในวัยนี้ ได้ทำกิจกรรมที่ท้าทาย และ เปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้ฝึกทักษะต่างๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะทักษะที่ต้องทำร่วมกับเพื่อนและผู้อื่น ครูควร จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่ได้พัฒนาทักษะ ทั้ง 4 ด้านไปพร้อมๆ กัน ครูควรจะเน้น ให้เด็กได้เล่น ได้ลงมือปฏิบัติ ครูไม่ควรเน้นการสอนวิชาการ หรือเร่งอ่าน เร่งเขียนมากเกินไป เพราะเด็กในวัยนี้ยังไม่พร้อม ที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นนามธรรม

สำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกทักษะชีวิตตามที่วรรณานันตาเขียน, กุลภัตสรณ์ ตั้งศิริวัฒนากุล และ สุกัลยา สุเมธ.(2560: 14) ได้สรุปไว้ โดยเลือกศึกษาเฉพาะทักษะชีวิตทางกาย และทางสังคม มาเป็นตัวแปรตาม

2.3.4 แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในยุค ประเทศไทย 4.0

ยุคประเทศไทย 4.0 เป็นยุคของการ เปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อน รวมถึงการที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนิน ชีวิตของคนไทยทุกคน จึงทำให้เกิดผลกระทบกับ การอบรมและเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก หาก ผู้ปกครอง และครูไม่เข้าใจถึงแนวทางในการพัฒนา ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ดังนั้นแนวทางการพัฒนา ทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัยในยุค ประเทศไทย 4.0 มีดังนี้

1. สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงก่อนที่จะจัดกิจกรรมให้ กับเด็กปฐมวัยคือ พัฒนาการ ดังนั้นครู และผู้ปกครอง ควรเข้าใจหลักของพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัยก่อนว่า เด็กในแต่ละวัยนั้นมีความสามารถในการทำอะไรได้บ้างและอยู่ในระดับใด เพราะหากจัดกิจกรรมที่ง่ายเกินไป จะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย แต่หากจัดกิจกรรมที่ยากเกินความสามารถจะทำให้เด็กเกิดความท้อแท้ และเกิดความไม่เชื่อมั่นในตนเอง

2. ควรพาเด็กๆ ได้ออกไปเล่นและสัมผัสกับธรรมชาติให้มากที่สุด เพราะธรรมชาติจะเป็นตัวดึงศักยภาพของเด็กออกมาได้ดีที่สุด และการเรียนรู้นอกห้องเรียน คือสิ่งที่ดีที่สุดในเด็กปฐมวัย เพราะเด็กๆ จะได้ปลดปล่อยพลังแห่งการเรียนรู้ไปกับการ ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ นอกห้องเรียนและการที่เด็กๆ ได้เรียนรู้นอกห้องเรียนจะทำให้เด็กเกิดความคิดต่าง และมีจินตนาการที่แตกต่างจากเพื่อนๆ ได้ เด็กๆ จะได้เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสังเกต และทักษะการเข้าสังคม

3. ไม่ควรให้เด็กเล่นมือถือ เล่นคอมพิวเตอร์ หรือคูโทรทัศน์ โดยลำพังและเป็นระยะเวลา นานเพราะจะทำให้เด็กไม่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และผู้คนรอบตัวเด็กจะกลายเป็นเด็กที่ บกพร่องทางภาษาและการเรียนรู้ เด็กจะมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ใจร้อน เอาแต่ใจ และไม่สามารถ อุดทนรอคอยได้ ดังนั้นหากมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เทคโนโลยีกับเด็กวัยนี้ ควรเลือกใช้อย่าง เหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับควรมีผู้ใหญ่คอยให้คำแนะนำ และใช้ในระยะเวลาที่ เหมาะสม

4. ควรอ่านหนังสือนิทานให้เด็กๆ ฟังทุกวัน เพราะนิทานจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทาง ภาษาที่ดี ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน นิทานยังช่วยสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการปลูกฝัง สิ่งต่างๆ หรือสิ่งที่ต้องการ จะสอนผ่านนิทานได้ และการอ่านนิทานให้ลูกฟังทุกวัน จะนำมาซึ่ง ความอบอุ่นเพราะเด็กจะได้สัมผัสอ้อมกอดที่อบอุ่นจากพ่อและแม่ ทำให้เด็กโตมามีความมั่นใจใน ตนเอง และจะเป็นเด็กที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีจิตใจที่ดีงาม เด็กจะได้ฝึกทักษะทางภาษาซึ่งเป็น สิ่งสำคัญ ที่สุดในการอยู่ร่วมกันในสังคมและยังเป็นตัวชี้วัดได้ว่าเด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาที่ดี

5. เปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้ช่วยเหลือตนเองและตัดสินใจเองในการใช้ชีวิตประจำวันให้ ได้มากที่สุดตามวัย เพราะเด็กจะได้มีโอกาสฝึกทำและแก้ปัญหาเองได้ ดังนั้นครูและผู้ปกครองต้อง ไม่ใจร้อน ควรให้เวลากับเด็กในการฝึกการช่วยเหลือตนเอง และคอยให้การช่วยเหลือเมื่อเด็กขอให้ ช่วย เด็กจะได้ฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจ และเด็กจะ เป็นอิสระพึ่งพาตนเองได้

6. เปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้ทำกิจกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ เพราะเด็กๆ จะสนุกกับความท้า ทายและได้ทำกิจกรรมใหม่ๆ บางครั้งเด็กๆ อาจจะได้ค้นพบความ ถนัดของตนเอง

7. สอนลูกให้มั่นใจ และพร้อมที่จะช่วยเหลือ ผู้อื่นอยู่เสมอ เพราะเมื่อเด็กรู้จักเป็นผู้ให้ แล้ว เด็กจะ เป็นเด็กที่มีความสุข มีทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

8. ให้ลูกได้ฝึกการช่วยงานบ้านง่ายๆ ที่เหมาะสมกับวัย เช่น เอาเสื้อผ้าที่ใส่แล้วไปใส่ ตะกร้าซัก เก็บของเล่นและรองเท้าเข้าที่ เอาขยะแห้งไปทิ้งลงถังขยะ ช่วยหยิบของที่ไม่มีอันตราย รดน้ำ ต้นไม้ ให้อาหารสัตว์เลี้ยง พับผ้าเช็ดตัว จัดเตียง เช็ด โต๊ะ จัดโต๊ะอาหาร ทิ้งเศษอาหารแล้วเอา งานไปวางไว้ในที่ล้าง เป็นต้น เพราะการฝึกให้เด็กได้ช่วยงานบ้านจะทำให้เด็กได้ทักษะการคิด การ วางแผน และความรับผิดชอบ

9. ไม่ควรส่งลูกเข้าโรงเรียนเน้นวิชาการ และเร่งให้ลูกอ่านออกเขียนได้ เพราะเวลาที่ เสียไปกับการเร่งอ่านเขียนนั้น ไม่คุ้มกับสิ่งที่เด็กๆ ได้มาเพราะการเร่งอ่านเขียนเป็นการเร่ง ธรรมชาติของพัฒนาการเด็กไปในทางที่ผิดทำให้เด็กเกิดความเครียด เกิดการแข่งขัน และเกิดความ กดดัน เด็กทุกคนต้องการทำให้พ่อแม่ภูมิใจในตนเอง ดังนั้นเด็กทุกคนจะตั้งใจและพยายาม แต่หา

ไม่ว่าภายใต้ความพยายามของเด็กนั้นเกิดความเครียด และความกดดัน อาจจะส่งผลต่อการเรียนและการใช้ชีวิตและจะทำให้เด็กไม่มีความสุขกับการมาโรงเรียน

10. การเป็นต้นแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครอง และครูเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ได้ดีจากการมีตัวแบบที่ดี ดังนั้นหากผู้ปกครองและครูต้องการให้ลูกมีพฤติกรรมที่ดี ควรประพฤติปฏิบัติตนให้ดีและเหมาะสมกับเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เพราะเด็กวัยนี้เป็นเด็กช่างสังเกต และเด็กจะเป็นกระจกที่สะท้อนตัวตนของครูและผู้ปกครองออกมาได้ดีที่สุด

ในยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นยุคของเทคโนโลยี ยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และซับซ้อน ทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้านคือ ทักษะทางกาย ทักษะทางอารมณ์ ทักษะทางสังคม และทักษะทางสติปัญญา เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรปลูกฝังตั้งแต่ในเด็กปฐมวัยเพราะ เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ ผู้ปกครองและครูเป็นผู้มีบทบาทที่ดีในการเตรียมความพร้อมทักษะ ดังกล่าว ดังนั้นผู้ใหญ่ทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการฝึกทักษะชีวิตดังกล่าว ควรสอนให้เด็กรู้จักตนเอง เรียนรู้ที่จะปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับความกดดัน ความบิบบิ้น ปัญหารอบตัว และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต จึงจะเรียกได้ว่าเป็นคนสมบูรณ์แบบ เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณค่าของสังคมอย่างแท้จริง สามารถนำสังคมไปสู่สันติสุข การเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติได้พึ่งพาตนเอง เด็กจะเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมที่จะก้าวเดินไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในวันหน้า แต่ในทางกลับกัน หากเด็กที่ไม่มีทักษะชีวิตหรือใช้ทักษะชีวิตไม่เป็น เขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่มีคุณภาพ ใจไม่เห็นคุณค่าในตนเอง อาจนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่อ่อนแอ ต้องคอยพึ่งพาผู้อื่นขาดความกระตือรือร้น ไม่กล้าคิด ไม่กล้าตัดสินใจ เกิดปัญหาในการปรับตัว มีมนุษยสัมพันธ์ที่ไม่ดี และอาจจะกลายเป็นผู้ที่ไม่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สร้างปัญหาให้แก่สังคมตามมาอีกมากมาย ดังคำกล่าวที่ว่า “ความสบายในวัยเด็กนำมาซึ่งความหายนะของสิ่งทั้งปวงในวัยรุ่นและวัยทำงาน (Easy childhood causes tough adulthood)” หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยทุกส่วนได้ร่วมมือกัน ช่วยกันเตรียมเด็กปฐมวัยให้มีทักษะชีวิตที่ดี และสามารถในการใช้ทักษะชีวิตได้เหมาะสมกับวัยเด็กเหล่านั้นจะมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมตามวัย และมีความสุข พร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต และนำพาประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมายของโมเดล “ประเทศไทย 4.0” ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน (วรรณานันตาเขียน, กุลภัสสรณ์ ตั้งศิริวัฒนากุล และ สุกัลยา สุเมธ.(2560: 16))

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในยุคประเทศไทย 4.0 สรุปว่า ในยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นยุคของเทคโนโลยี ยุคของการเปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็วและซับซ้อน ทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้านคือ ทักษะทางกาย ทักษะทางอารมณ์ ทักษะทางสังคม และทักษะทางสติปัญญา เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรปลูกฝังตั้งแต่ในเด็กปฐมวัย เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ ผู้ปกครองและครูเป็นผู้มีบทบาทที่สุดในการเตรียมความพร้อมทักษะดังกล่าว ดังนั้นผู้ใหญ่ทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการฝึกทักษะชีวิตดังกล่าว ควรสอนให้เด็กรู้จักตนเอง เรียนรู้ที่จะปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับความกดดัน ความบีบคั้น ปัญหารอบตัว และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต เพื่อที่เด็กเหล่านั้นจะมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมตามวัย และมีความสุข พร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต และนำพาประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมายของโมเดล “ประเทศไทย 4.0” ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

2.3.5 ความสำคัญของการเรียนรู้ทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนจำเป็นต้องมีทั้งนี้เพราะนับตั้งแต่มนุษย์เกิดมาจะต้องได้รับการหล่อหลอมโดยกระบวนการตามธรรมชาติและกระบวนการทางสังคม เป็นปฏิภิกิริยาต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ระหว่างที่ผ่านกระบวนการเหล่านั้น มนุษย์ต้องปะทะกับแรงบีบ แรงกดดัน และแรงกระทบจากภายนอกที่สำคัญสี่แหล่ง คือ ขนบประเพณีและวัฒนธรรม ครอบครัว เพื่อน และสิ่งแวดล้อม คนที่จะยืนหยัดอยู่ในโลกนี้ได้อย่างปกติสุข และไม่กลายเป็นคนเจ้าปัญหาจึงได้แก่คนที่สามารถจัดการกับแรงปะทะจากแหล่งภายนอก ได้อย่างสมดุล โดยอาศัยทักษะชีวิตที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี เยาวชนในปัจจุบันตกอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดึงให้มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ขณะเดียวกันก็มีปัญหาของสถาบันครอบครัว ดังนั้นในการพัฒนาเยาวชนจึงมีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนส่วนใหญ่เพื่อที่จะไปเผชิญกับปัญหาครอบครัวและภูมิคุ้มกันเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวในอนาคตของเยาวชนต่อไป การศึกษาเกี่ยวกับทักษะชีวิตจะช่วยปูพื้นฐานด้านเจตคติสร้างทักษะที่สำคัญต่อการมีชีวิตครอบครัวและการปรับตัวในครอบครัว (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ : 2538 อังใน กองสุขศึกษา, 2553) ดังนี้

1. สร้างเจตคติของความเสมอภาคระหว่างชาย หญิงในด้านบทบาททั้งในครอบครัวและสังคม
2. สร้างค่านิยมที่ดีด้านชีวิตครอบครัว เช่น ค่านิยมผัวเดียวเมียเดียว ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
3. สร้างค่านิยมในเรื่องเพศ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ วุฒิภาวะทางเพศ
4. สร้างความสามารถในการปรับตัวในครอบครัว เช่น มีทักษะการสื่อสารการแก้ปัญหา

ความสามารถที่เป็นทักษะชีวิต เป็นสิ่งที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากประสบการณ์และการฝึกฝน อบรมซึ่งเกิดขึ้นในวงจรของชีวิตประจำวันในสังคม โดยการปะทะหรือมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่พี่น้อง เพื่อนและผู้ใหญ่ในชุมชน ดังนั้นแหล่งที่มาของทักษะชีวิตของเยาวชนเท่าที่เคยมีมาอาจจำแนกเป็น 3 แหล่งใหญ่ คือ

บ้านหรือครอบครัว คือ ได้จากการได้ใช้ชีวิตประจำวันร่วมกับบุคคลในครอบครัว และได้รับถ่ายทอดหล่อหลอมจากการฟังนิทาน นิยายที่ผู้ใหญ่เล่าให้ฟัง ได้แบบอย่างจากการสนทนา และ ปฏิบัติกรงานอาชีพปกติของผู้ใหญ่ ได้จากการช่วยทำงาน เช่น ทำงานบ้าน ดูแลสัตว์เลี้ยงและเลี้ยงน้อง เป็นต้น

ชุมชน คือ ได้จากการร่วมกิจกรรมในชุมชน ได้ความคิดและแบบอย่างจากการปฏิบัติของผู้ใหญ่ในชุมชนและดูแบบอย่างจากการละเล่นพื้นเมือง เกมส่ งานประเพณี เล่นกับเพื่อน ๆ พบปะสนทนากับบุคคลต่างกลุ่มต่างวัย โดยที่ไม่มีภาวะกดดัน เป็นต้น

โรงเรียน ได้จากการฝึกอบรม จากกระบวนการเรียนการสอนทั้งในและนอกหลักสูตร โดยเฉพาะที่มีการสอดแทรกในวิชาวรรณคดี นิทาน บทเรียนวิชาภาษาไทย การแนะนำ กิจกรรมเสริม หลักสูตร และการอบรมบ่มนิสัย

การสอนทักษะชีวิตก็เหมือนกับทักษะโดยทั่วไปที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาได้โดยจัดโปรแกรมทักษะชีวิตศึกษา เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการขาดทักษะ เช่น แรงกดดันของขบวนการกลุ่มเพื่อนในการชักนำไปใช้ยา การขาดการป้องกันทางเพศที่นำไปสู่ปัญหาที่รุนแรง สามารถที่จะป้องกันโดยการวางรากฐานที่ดีโดย ใช้ทักษะชีวิต ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสอนทักษะชีวิตได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษากันอย่างกว้างขวางในการป้องกันปัญหาตั้งแต่ระยะเริ่มแรกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเรียนรู้ทักษะชีวิตของมนุษย์ มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวันในสังคม เพื่อให้อยู่รอดจากสภาวะแรงกดดันต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม มีภูมิคุ้มกันต้านต่อแรงกดดัน รู้จักการเอาตัวรอดจากสภาวะต่างๆที่เกิดขึ้น

2.3.6 ข้อสังเกตในการสอนทักษะชีวิต

แม้ว่าการส่งเสริมการสอนทักษะชีวิตจะเป็นที่ยอมรับขององค์การอนามัยโลก (WHO) แต่อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและแบบแผนของการดำเนินชีวิต เพราะทักษะชีวิตเป็น สิ่งที่สำคัญในสถานการณ์ที่ประชาชนต้องเผชิญกับภาวะสุขภาพที่ไม่ดี อยู่ในภาวะเครียดที่ไม่สามารถ จัดการแก้ไขได้ ทักษะชีวิตมีความจำเป็นสำหรับเยาวชนที่จะต้องเผชิญต่อผู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่ได้เตรียมตัวมาก่อนตั้งแต่ระดับปฐมวัย และยิ่งไปกว่านั้นเยาวชนในวัยนี้

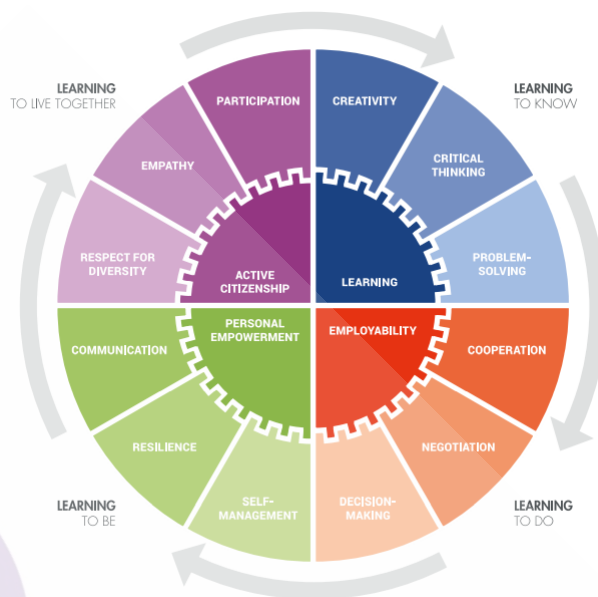
จะต้องเจริญเติบโตในโลกที่ไม่สามารถ พยากรณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในวันข้างหน้า ด้วยการที่สังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีความเป็นสังคมเศรษฐกิจมากขึ้น แต่ไม่ยอมเปิดกว้างให้มีการส่งเสริมเยาวชนให้มีคุณค่าและเยาวชน เองก็ดูเหมือนว่าจะไม่มีความกระฉับกระชวย ในความคิดของตนเกี่ยวกับโอกาสในชีวิตข้างหน้าว่าจะเป็น อย่างไร ปัจจัยทั้งหมดจึงชักนำให้เยาวชนมีความอ่อนแอ การมีทักษะชีวิตจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เยาวชนเข้มแข็งขึ้น สามารถพัฒนาปรับตัวเองให้อยู่ในสถานการณ์ที่ยู่ยากได้ และช่วยให้เยาวชน ปรับเปลี่ยนตนเองให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทักษะชีวิต ช่วยพัฒนาทักษะในการดำรงชีวิตประจำวัน รู้จักการบริหารจัดการตนเอง รู้จักการดูแลรักษาสุขภาพร่างกายของตนเองและผู้อื่น ตระหนักถึงความปลอดภัยในการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้น

2.3.7 การประเมินทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติตนเองและการปรับตัวในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม สำหรับการประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนปฐมวัยยังไม่มีแบบประเมินที่เป็นมาตรฐาน แต่ก็มีนักวิจัยได้พยายามพัฒนาแบบวัดหรือแบบประเมินทักษะชีวิตอยู่บ้าง ดังนี้

Hoskins, Bryony, and Liu, Liyuan. (2019). ได้รายงานผลการวัดทักษะชีวิตในบริบทของการศึกษาด้านทักษะชีวิตและความเป็นพลเมืองในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ(Middle East and North Africa: MENA) ภายใต้การสนับสนุนของ United Nations Children's Fund (UNICEF) และธนาคารโลก(World Bank) ซึ่งในการวัดได้โดยกำหนดกรอบการวัดไว้ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการประเมินทักษะชีวิตและความเป็นพลเมือง 12 ทักษะ

ที่มา: Hoskins, Bryony, and Liu, Liyuan (2019: 10)

ผลการวัดทักษะชีวิตของเยาวชนในประเทศต่างๆที่อยู่ในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ พบว่า ทักษะชีวิต 12 ทักษะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ และแต่ละช่วงอายุของผู้ที่ถูกประเมิน อันเนื่องมาจาก 1) เครื่องมือมีความตรงและเชื่อถือได้ที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นของเอกชนและไม่สามารถใช้งานสาธารณะได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีนี้สำหรับการวัดด้านความรู้ความเข้าใจ 2) ทักษะชีวิตบางอย่างได้รับความสนใจในการพัฒนาเครื่องมือวัดมากกว่าทักษะอื่น ๆ เช่น ความร่วมมือ การเจรจาต่อรองและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเครื่องมือที่มีอยู่แทบไม่มีเครื่องมือที่มีความน่าเชื่อถือได้และเปิดให้ใช้งานทั่วไป 3) มีข้อจำกัดในการใช้นวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือวัดที่มีอยู่และถูกครอบงำโดยรายการรายงานตนเองแบบดั้งเดิม และ 4) เครื่องมือที่มีอยู่ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการทดสอบในประเทศที่มีรายได้ต่ำหรือในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

Subasree, Radhakrishnan Nair (2014: 50-58) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบประเมินทักษะชีวิตโดยการเริ่มจากหาคำประกอบที่สำคัญของทักษะชีวิตจากเอกสาร และผู้เชี่ยวชาญจนได้องค์ประกอบของทักษะชีวิต 10 องค์ประกอบ ดังนี้ การตระหนักรู้ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด โดยแบบ

ประเมินใช้สำหรับให้ผู้ถูกประเมินทำหน้าที่ประเมินตนเอง ซึ่งมี 5 ระดับ จาก เป็นจริงเสมอ จนถึง ไม่เป็นความจริง และได้ทดลองใช้กับเยาวชนในประเทศอินเดียที่มีอายุระหว่าง 12-19 ปี ผลการวิจัยพบว่า แบบประเมินทักษะชีวิตที่พัฒนามีค่าความเชื่อมั่น โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ 0.84 แสดงว่าเป็นแบบประเมินที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูง

นอกจากนี้ สุวรรณ ไชยชน (2561) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัย โดยใช้ กิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านประกอบหุ่นที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น ซึ่งในการวัดทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยใช้วิธีวัด 2 วิธี คือ

1. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบการพัฒนาทักษะชีวิต
2. การประเมินโดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมระหว่างทำกิจกรรมการเรียนรู้

แบบสังเกตพฤติกรรมแบ่งระดับการประเมินออกเป็น 3 ระดับ คือ

คะแนน 3 หมายถึง มีการพัฒนาทักษะชีวิตในระดับที่ดี

คะแนน 2 หมายถึง มีการพัฒนาทักษะชีวิตในระดับปานกลาง

คะแนน 1 หมายถึง มีการพัฒนาทักษะชีวิตในระดับพอใช้

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมาย เป็นดังนี้

คะแนนระหว่าง 2.36 - 3.00 หมายถึง มีการพัฒนาทักษะชีวิตในระดับดี

คะแนนระหว่าง 1.68-2.35 หมายถึง มีการพัฒนาทักษะชีวิตในปานกลาง

คะแนนระหว่าง 1.00-1.67 หมายถึง มีการพัฒนาทักษะชีวิตในระดับพอใช้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยยังไม่มีแบบประเมินที่เป็นมาตรฐาน แต่มีนักวิจัยที่พยายามพัฒนาแบบวัดหรือแบบประเมินทักษะชีวิต เช่น Hoskins, Bryony, and Liu, Liyuan. Subasree, Radhakrishnan Nair Subasree และ สุวรรณ ไชยชน ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตในด้านต่างๆ เพื่อให้ได้แบบการประเมินที่สอดคล้องกับงานวิจัยของตนเอง

2.4 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหนังสือสามมิติ

2.4.1 ความหมายของหนังสือสามมิติ

กรรณิกา นิ่มราสี (2543: 29) ได้ให้ความหมายของหนังสือสามมิติว่า เป็นหนังสือที่มีรูปแบบนำเสนอพิเศษกว่าหนังสือทั่วไป คือ มีลักษณะสามมิติ และมีกลไกที่ใช้โยก พลิก เพื่อให้เกิดการเคลื่อนที่ไหวตามแต่นักออกแบบต้องการให้เคลื่อนไปในทิศทางใด เราเรียกนักออกแบบประเภทนี้ว่า นักวิศวกรกระดาษ (paper engineering)

วิริยะ สิริสิงห์ และคณะ (2542: 7) กล่าวว่า สามมิติ แปลมาจากคำว่า Pop Up ซึ่งคำนี้ บางท่านให้มิติสัมพันธ์ จะเป็นสามมิติก็ดี ป๊อป-อัพ ก็ดี หรือมิติสัมพันธ์ก็ดี ต่างหมายถึงภาพที่มีความสูง ส่วนลึก ให้เห็นจริงกว่าภาพถ่าย ภาพสามมิติจึงดึงดูดความสนใจผู้ดูได้มากกว่าภาพถ่าย

ถวัลย์ มาศจรัส (2535: 31) ได้บอกความหมายของหนังสือ POP-UP คือ หนังสือสามมิติ เมื่อเปิดหนังสือออกมาจะมีรูปร่างต่างๆ ยื่นขยายออกจากหน้าหนังสือ เป็นภาพบ้านยื่นออกมามีประตู หน้าต่างที่เปิดได้ เป็นภาพสัตว์ที่ลุกขึ้นนั่ง ยืน นอน ในต่างประเทศที่การพิมพ์ก้าวหน้า หนังสือประเภทนี้จะมีเสียงประกอบด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หนังสือที่มีลักษณะสามมิติ มีภาพยื่นออกมาทำให้เห็น ส่วนสูง ส่วนลึก และอาจมีกลไกในการโยกดึง พลิก เพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวตามที่นักออกแบบต้องการ และเมื่อนำเทคนิคดังกล่าวมาสร้างหนังสือจะช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดนิสัยรัก การอ่าน และพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ดี

2.4.2 ประเภทของหนังสือสามมิติ

หนังสือสามมิติ (Pop-up) แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ วิริยะ สิริสิงห์ และคณะ (2542)

1. ประเภทพื้นราบ (Plane)

- 1.1 แผ่นพับ (Flap)
- 1.2 เจาะช่อง
- 1.3 ตัดตามรอย (Cut-out and slits)
- 1.4 การเปลี่ยนแปลง (Metamorphosis)
- 1.5 ฉาก (Dissolving scenes)
- 1.6 ใช้การเลื่อน (Slides)
- 1.7 ใช้การหมุน (Pivots and rivets)

2. ประเภทรูปทรง (Solid work)

- 2.1 โรงหรือเวที (Theatrical stage)
- 2.2 ภาพคลี่ (Panorama)
- 2.3 ภาพตั้งในมุม 90 องศา (Pop-up 90)
- 2.4 ภาพตั้งในมุม 90 องศา (Pop-up 180)
- 2.5 รูปกล่อง (Box structure)

3. ประเภทเทคนิคในการมองดู

- 3.1 วัสดุที่ใช้แผ่นสีแดงและสีฟ้า

3.2 วัสดุที่เป็นลาย

3.3 ระบบ Wilson Lincoln

3.4 ใช้กระจก

3.5 กระดาษลอกลาย

2.4.3 ทฤษฎีพื้นฐานในการสร้างหนังสือสามมิติ

ทฤษฎีพื้นฐานในการสร้างหนังสือสามมิติ ประกอบด้วย

1. ทฤษฎีการพับแบบตัว V

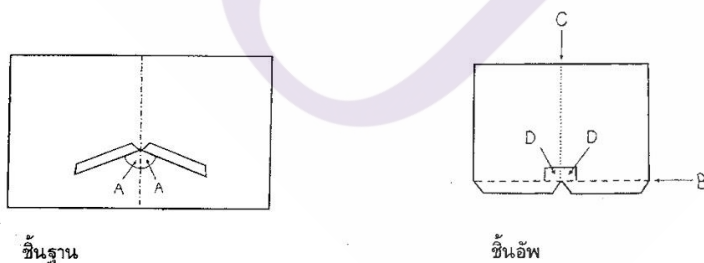
การพับขึ้นอ๊ฟเป็นรูปตัว V เป็นการทำชิ้นงานสามมิติ (Pop-Up) เป็นที่นิยมมาก ในการสร้างภาพ Pop-Up ทั้งยังเป็นแบบที่ทำงานง่าย แต่เรียกร้องความสนใจจากผู้ชม ได้เป็นอย่างดี ยกตัวอย่าง เช่น

แบบที่ 1 การพับตัว V แบบง่าย งานนี้จะประกอบด้วยชิ้นงาน 2 ชั้น โดยชั้นฐาน จะมีมุม A ที่ กางเท่ากัน โดยต้องน้อยกว่า 90 องศา ดังรูป และที่ชั้น pop up มุม D จะตั้งฉาก

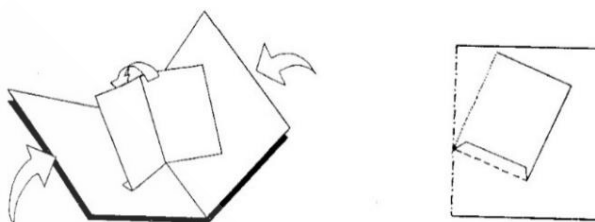
ภาพที่ 2.3 การพับตัว V แบบง่าย

ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v.html> (2010)

ภาพที่ 2.4 การพับตัว V แบบง่าย

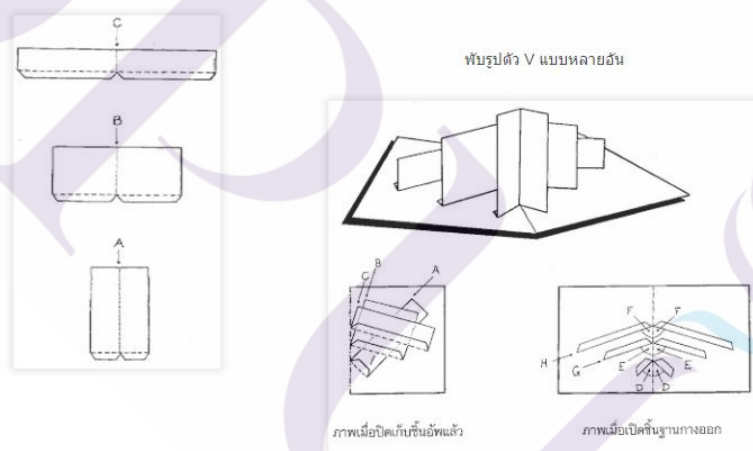
ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v.html> (2010)

ภาพที่ 2.5 การพับตัว V แบบง่าย

ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v.html> (2010)

แบบที่ 2 การพับตัว V แบบหลายอัน เทคนิคนี้จะประกอบไปด้วยชั้นฐาน และ ชั้น pop up มากกว่า 2 อัน ซึ่งเมื่อพับปิดชั้นฐานอาจเกิดการเกยกัน จึงควรวางแผนก่อนการติดกาว โดยมุมของชั้น pop up ด้านหน้าควรมีมุม น้อยกว่า ชั้นด้านหลัง(มุม D) โดยมุมทุกมุม น้อยกว่า 90 องศา

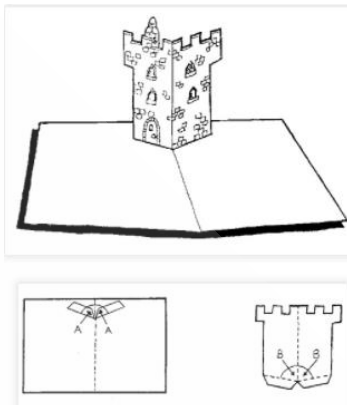

ภาพที่ 2.6 การพับรูปตัว V แบบหลายอัน

ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v.html>

แบบที่ 3 การพับตัว V แบบกลับหัว ชิ้นงานประกอบไปด้วยชั้นฐานและชั้น pop up ซึ่งในที่นี้เป็นหอสูงดังนั้นจึงควรนำมัน ไปไว้ด้านบนสุด เพื่อที่เวลาพับเก็บงาน pop up จะได้ไม่เลยออกมา และ ที่สำคัญก็คือ มุม โดยที่มุม A ต้องเท่ากับมุม B โดยในภาพให้ $A = B = 70$ องศา แต่ถ้า

ให้ $B = 80$ องศา แต่ A เล็กกว่า B ชิ้นงานก็จะไม่ตั้งตรง โดยด้านล่างนี้เป็นตัวอย่างที่ให้ มุม $C = 90$ องศา เมื่อเวลากางออกชิ้นงาน pop up ก็จะไม่ต้องตรงแต่จะเอนไปด้านหน้าแทน ดังภาพที่ 2.6

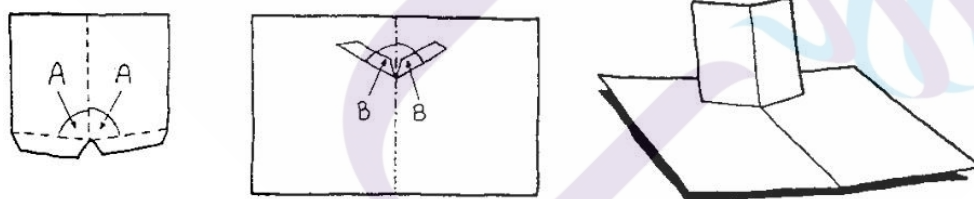

ภาพที่ 2.7 การพับตัว V แบบกลับหัว

ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v-3.html> (2010)

แบบที่ 4

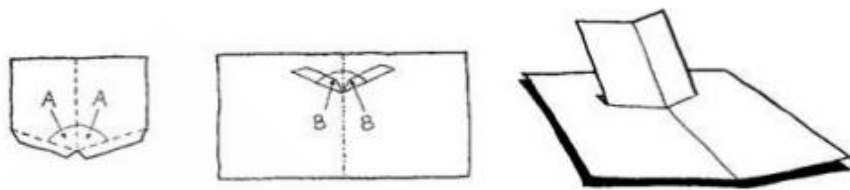
แบบที่ 4.1 มุม $A = 75$ องศา $B = 55$ องศา ชิ้นงาน pop up ที่ได้จะเอนไปด้านหลังดังภาพ

ภาพที่ 2.8 การพับตัว V แบบกลับหัว

ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v.html> (2010)

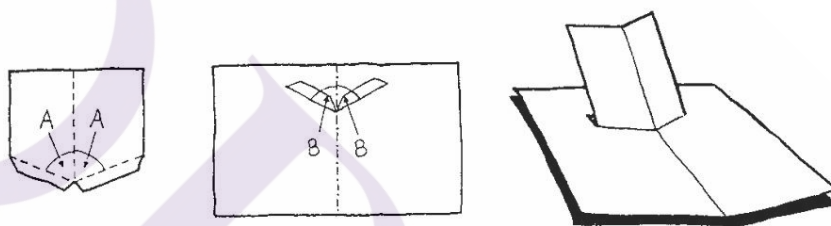
แบบที่ 4.2 มุม $A = 65$ องศา $B = 55$ องศา ชิ้นงาน pop up ที่ได้จะเอนไปด้านหลังมากขึ้นไปอีกดังภาพ

ภาพที่ 2.9 การพับตัว V แบบกลับหัว

ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v.html> (2010)

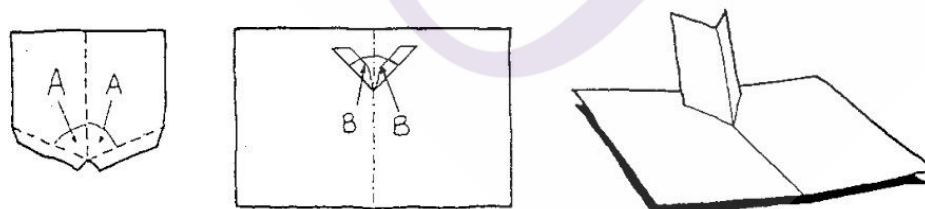
แบบที่ 4.3 มุม $A = 65$ องศา $B = 45$ องศา ชิ้นงาน pop up ที่ได้จะลีบเล็กลงและตั้งตรงมากขึ้น โดยมุม B จะเด่นขึ้นมาดังภาพ

ภาพที่ 2.10 การพับตัว V แบบกลับหัว

ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v.html> (2010)

แบบที่ 4.4 ให้มุม A เป็นมุมป้าน มุม $A = 100$ องศา $B = 45$ องศา ชิ้นงาน pop up ที่ได้จะเอนล้มไปทางด้านหน้าดังภาพ

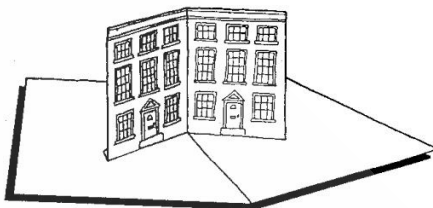

ภาพที่ 2.11 การพับตัว V แบบกลับหัว

ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v.html> (2010)

2. ทฤษฎีการพับแบบเส้นขนาน

2.1 ทฤษฎีเส้นขนานแบบเส้นเดียว ทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานของการสร้าง ภาพสามมิติอีก ทฤษฎีหนึ่ง ถึงแม้ว่าเวลาขึ้นฐานเมื่อพับตัวอ็อปจะซ้อนอยู่ในชั้นฐานก็ตาม แต่เมื่อเปิดขึ้น ตัวอ็อปก็จะ ขยับมาตั้งฉาก (90องศา) กับชั้นฐาน

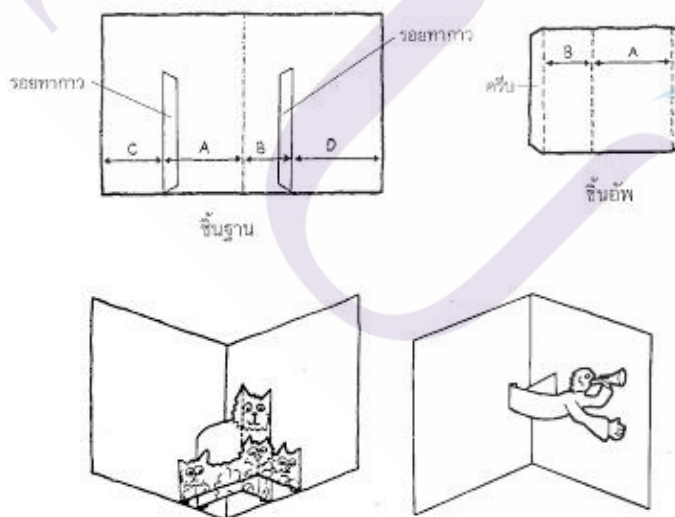

ภาพที่ 2.12 ทฤษฎีเส้นขนานแบบเส้นเดียว

ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v.html> (2010)

วิธีการกระระยะ ระยะ A บนฐานจะเท่ากับ ระยะ A ในชั้นงาน ระยะ B บนชั้นฐานจะ เท่ากับ ระยะ B บนชั้นงาน

ข้อควรระวัง คือ ระยะ C ต้องยาวกว่าระยะ B และระยะ D ต้องยาวกว่าระยะ A เพื่อให้ชั้นงานไหลออกมาเวลาปิดชั้นฐาน

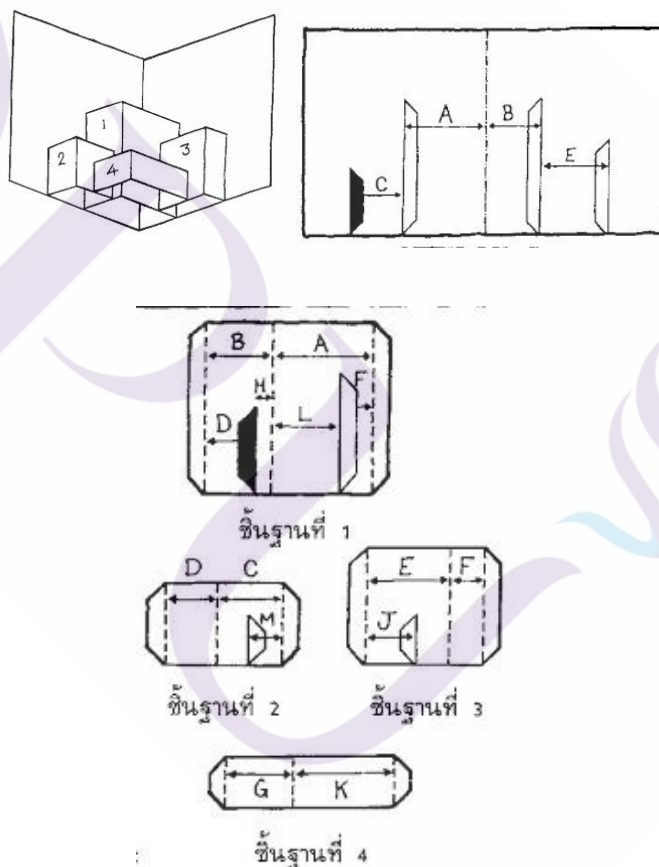

ภาพที่ 2.13 ตัวอย่างงานที่ได้จากการใช้ทฤษฎีเส้นขนาน แบบเส้นเดียว

ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v.html> (2010)

2.2 ทฤษฎี เส้นขนานแบบหลายเส้น

ในการพิจารณาการออกแบบนั้น เราจะต้องกำหนดระยะเพื่อให้เกิดชิ้นงานที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเพื่อให้งานที่ได้หลังจากการกางออกจะทำมุมฉาก และชิ้นงานจะตั้งขึ้น จากตัวอย่างจะเห็นว่าเราจะเริ่มออกแบบจากชิ้นงานอันที่กับชิ้นฐานก่อน โดยให้ระยะ A และ B ของทั้งชิ้นงาน และชิ้นฐานเท่ากัน หลังจากนั้นพิจารณาชิ้นงานชิ้นที่ 2 ด้วยระยะ C และ D หลังจากนั้นพิจารณาชิ้นงานชิ้นที่ 3 ด้วยระยะ E และ F ส่วนชิ้นที่ 4 จะมีความยากขึ้นไปอีก จะเห็นได้ว่า ระยะ G จะได้มาจากการที่ระยะ H ของชิ้นที่ 1 รวมกับ ระยะ J ของชิ้นงานที่ 3 $G = H + J$ ระยะ K จะได้มาจากระยะ L ของชิ้นงานที่ 1 รวมกับ ระยะ M บนชิ้นงานที่ 2 $K = L + M$ โดยเราจะได้ข้อสังเกตว่า $D + G = B + J$ และ $F + K = A + M$

ภาพที่ 2.14 ตัวอย่างงานที่ได้จากการใช้ทฤษฎี เส้นขนานแบบหลายเส้น

ที่มา: <http://thaipopup.blogspot.com/2010/07/v.html> (2010)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทฤษฎีพื้นฐานในการสร้างหนังสือสามมิติ มี 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการพับแบบตัว V และทฤษฎีการพับแบบเส้นขนาน ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบสื่อการสอนหนังสือสามมิติ โดยใช้เทคนิคการออกแบบทั้ง 2 ทฤษฎี มาประยุกต์ใช้เข้าด้วยกัน

2.4.4 การสร้างหนังสือภาพสามมิติ

การสร้างหนังสือภาพสามมิติเป็นการนำภาพธรรมดาไปสร้างเป็นภาพสามมิติ โดยใช้ทฤษฎีกลไกการพับกระดาษให้เกิดเป็นภาพสามมิติ ซึ่งวีริยะ สิริสิงห (2545) กล่าวว่าไว้ว่า ประเภทของหนังสือภาพสามมิตินั้นจะขึ้นอยู่กับองศาของการกางภาพออก ได้แก่ การเกิดภาพสามมิติเมื่อกางภาพตามมุมประมาณ 90 องศา เป็นเทคนิคในการทำ ที่ง่ายที่สุดเหมาะแก่ผู้เริ่มต้น สามารถนำทฤษฎีการพับแบบเส้นขนานมาใช้ได้ ต่อมาคือการเกิดภาพสามมิติเมื่อกางภาพออกประมาณ 180 องศา คือ ภาพจะมีความกว้าง ยาว และลึก เหมือนจำลองมาจากของจริง เมื่อภาพถูกกางออกวางราบกับพื้น มีเทคนิคในการทำที่ซับซ้อนยุ่งยาก ต้องออกแบบชิ้นส่วนที่ละชิ้น เพื่อนำมาประกอบกันอีกครั้งในตัวหนังสือ แต่สามารถสร้างความตื่นตาตื่นใจได้มาก สามารถนำทฤษฎีการพับแบบเส้นขนาน ทฤษฎีการพับแบบตัว V และทฤษฎีพับมุม 45 องศา มาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้จะได้ภาพที่สวยงาม และดูเรียบริ่อย และสุดท้ายการเกิดภาพสามมิติเมื่อกางภาพออกประมาณ 360 องศา หรือหนังสือแบบมองลอด (Peep show book) สามารถกางออกได้รอบตัว สามารถมองเห็นรายละเอียดได้ทุกชิ้นส่วน นอกจากนี้การใช้เทคนิคดึงเคลื่อนภาพหมุนภาพ หรือ ปิด-เปิด ภาพก็จัดได้ว่าเป็นประเภทของภาพสามมิติในรูปแบบหนึ่งเช่นกัน

หนังสือสามมิติ (Pop Up) เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยดึงดูดเรียนมากขึ้น ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในเวลาเรียน คือ เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน และสามารถใช้ได้ทั้งในเวลาที่นักเรียนมีเวลาว่าง ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในการเรียนวิชาภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น จึงได้จัดทำหนังสือสามมิติ (Pop Up) นี้มาเป็นสิ่งเร้าในการดึงดูดความสนใจของนักเรียนนักเรียนให้สนใจ และตั้งใจ

ขั้นตอนการทำหนังสือสามมิตินี้

1. เตรียมวัสดุ-อุปกรณ์

- 1) ฟิล์มเจอร์บอร์ค
- 2) กระดาษโปสเตอร์, กระดาษสีต่าง ๆ
- 3) กรรไกร, คัตเตอร์, แผ่นรองกรีด
- 4) กระดาษกาว 2 หน้าบาง, กาวลาเท็กซ์
- 5) ไม้บรรทัด, ดินสอ, ยางลบ
- 6) สติกเกอร์ใส

7) เทปสติ๊กเกอร์กากเพชร

8) เทปเลกซีล (Leak seal)

10) เนื้อหาที่ต้องการนำมาทำเป็นหนังสือ

2. ขั้นตอนการทำ

1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการนำมาจัดทำเป็นหนังสือ

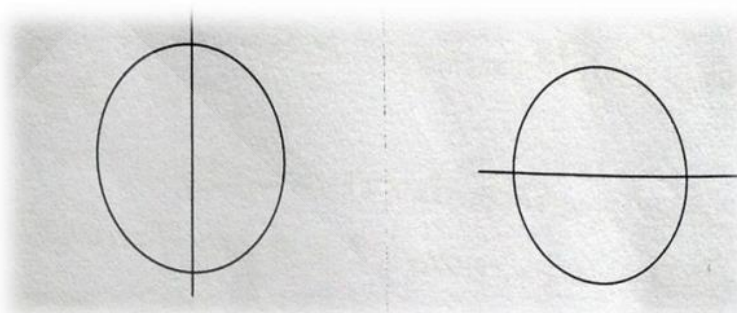
2) ออกแบบรูปแบบของข้อความ รวมทั้งตัวการ์ตูนต่างๆ ที่จะนำมาตกแต่ง และปรับที่ใส่กระดาษการ์ดสีต่างๆ พร้อมตัดตกแต่งให้สวยงามตามต้องการ โดย และออกแบบพร้อมกรีดกระดาษโปสเตอร์ไว้เพื่อทำเป็นขาตั้งของป๊อปอัพ

3) ตัดฟิวเจอร์บอร์ด ขนาดกว้าง และยาวตามต้องการ

4) นำกระดาษโปสเตอร์ มาติดทับลงบนฟิวเจอร์บอร์ดให้เท่ากับขนาดฟิวเจอร์บอร์ดที่ตัดเอาไว้ โดยนำมาติดให้เป็นเล่มเหมือนหนังสือให้เป็นรูปตัว V จากนั้นลองพับกระดาษแข็งนั้นลง เหมือนกับการเปิดหน้าหนังสือและตกแต่งด้วยข้อความการ์ตูนต่างๆที่เตรียมไว้เคลือบด้วยสติ๊กเกอร์ใส(กันเปื้อนและสวยงาม)

1) เมื่อตกแต่งเรียบร้อยแล้ว ด้านหน้าให้ติดชื่อหนังสือ และตกแต่งขอบของกระดาษให้เรียบร้อยสวยงามด้วยเทปกาวสติ๊กเกอร์กากเพชรรอบๆ ขอบกระดาษให้สวยงาม จากนั้นจึงนำไป ทดลองประกอบการเรียนการสอน

2) การประกอบชิ้นงาน Pop – Up ทุกชิ้นงาน จะต้องประกอบด้วยกระดาษอย่างน้อย 2 ชั้น คือชั้นฐาน 1 ชั้น และชั้นอัฟอีก 1 ชั้น กระดาษชั้นฐานควรเป็นกระดาษที่หนากว่าชั้นอัฟเล็กน้อย กระดาษชั้นอัฟคือกระดาษชั้นที่เรานำมาประดิษฐ์ ตัด แต่ง แปะ ติด ให้เป็นรูปร่างแล้วจึงนำไปผนึกบนชั้นฐาน กระดาษชั้นอัฟถ้าเป็นกระดาษบางเกินไปภาพที่ประดิษฐ์ก็จะอ่อนแอ แต่ถ้าเป็น กระดาษหนาเกินไปก็จะพับลำบาก กระดาษชั้นอัฟที่หนากำลังพอดีก็คือกระดาษการ์ดสีต่างๆ ที่มีความหนาประมาณ 160 แกรม ถึง 190 แกรมการนำชั้นอัฟมาผนึกติดกับชั้นฐานมีกรรมวิธีเฉพาะคือ จะไม่ติดกันทีเดียวทั้งชั้น แต่จะแบ่งผนึกกาวทีละครึ่งรูป เมื่อจะผนึกกาวทีละครึ่งรูปทั้งชั้นฐานและชั้นอัฟจำเป็นต้องแบ่งครึ่งก่อนและเส้นแบ่งครึ่งนี้ เรียกว่า แกน ตามปกติรูปหนึ่งๆ จะมีเส้นแบ่งครึ่งรูป ได้ 2 เส้น คือแบ่งครึ่งตามแนวตั้งกับแนวนอน

ภาพที่ 2.15 การแบ่งครึ่งกระดาษตามแนวตั้งกับแนวนอน

เวลาประดิษฐ์งาน Pop – Up ในรูปหนึ่งๆ ควรเลือกใช้เส้นแกนใดแกนหนึ่งเท่านั้น การเลือกเส้นแนวตั้ง หรือแนวนอนมีผลต่างต่องานประดิษฐ์ที่สร้างได้พอสมควร คือภาพที่แสดงความสูงจะใช้แกนตั้ง ภาพที่ต้องการให้อัพมาอยู่แถวหน้าจะใช้แนวนอน เป็นต้น

2.4.5 ประโยชน์ของหนังสือสามมิติ

หนังสือสามมิตินี้มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนี้ วิริยะ สิริสิงห (2545)

- 1) ให้ความสนุกสนานและสอดแทรกความรู้ควบคู่กันไปเพื่อให้นักเรียนได้มีสิ่งเร้าดึงดูดใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้
- 2) ช่วยสร้างจินตนาการทำให้เกิดความสุนทรีย์ทางอารมณ์ เกิดความสนุกสนาน และผ่อนคลาย กระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการ
- 3) ทำให้ผู้อ่านได้มีส่วนร่วมในการอ่านหนังสือได้เรียนรู้จากการอ่านในเรื่องของสามมิติ และความลึก
- 4) กระตุ้นสมองของเด็กให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และมีความต้องการจะเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ จากตัวละครเพื่อการถ่ายทอดประสบการณ์ คติธรรม และการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เด็ก เป็นคนดี และปฏิบัติตนเลือกทำความดีตามตัวละครที่ดี สร้างความคิดเชิงบวกให้ปฏิบัติตาม และกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกรอยากรู้อยากเห็น และเกิดการกระตือรือร้น ส่งผลให้เด็กรักการอ่านหนังสือ
- 5) ฝึกสมอง และช่วยให้ได้ใช้ความคิดและจินตนาการ
- 6) สามารถที่จะจินตนาการจากเรื่องที่อ่านได้อย่างสมจริง
- 7) ช่วยพัฒนาการพื้นฐานของเด็กเพื่อเป็นการกระตุ้นประสาทสัมผัสต่างๆ ของเด็ก เช่น หู ตา สมอง เพราะขณะอ่านหนังสือสามมิติให้เด็กจะฟังอย่างตั้งใจและสนใจจนสามารถจดจำตัว

ละครต่างๆได้ และ เด็กจะเกิดความใกล้ชิดกับผู้เล่าซึ่งอาจเป็น พ่อ แม่ ครู ซึ่งระหว่างเล่านั้นเด็กจะ ให้เด็กนั่งตัก หรือนั่งใกล้ก็ทำให้ได้รับความอบอุ่นจากสัมผัสไปด้วย

8) ภาษาที่ใช้ในหนังสือสามมิติเป็นภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย สุภาพ มีเนื้อหาสาระ ถูกต้องตามหลัก ภาษา มีความสัมพันธ์กับภาพประกอบสามมิติ เพื่อการสื่อสารกับเด็กได้ง่าย

9) เป็นเครื่องมือสื่อสารทางภาษาเขียนจากประสาทสัมผัสทาง ตา หู และเสียงจากการ อ่านหนังสือสามมิติทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งรอบตัวได้มากยิ่งขึ้น

10) ช่วยสร้างจินตนาการทำให้เกิดความสุนทรีย์ทางอารมณ์ เกิดความสนุกสนาน และ ผ่อนคลาย กระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการ

11) เป็นการถ่ายทอดด้วยภาพสัญลักษณ์เมื่อเด็กเห็นบ่อยก็จะเกิดการจดจำได้ง่ายและ สามารถเชื่อมโยงการบูรณาการสู่การเรียนรู้เรื่องอื่นๆ ได้อย่างดี

12) กระตุ้นสมองของเด็กให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และมีความต้องการจะเรียนรู้ เรื่องราวต่างๆ จากตัวละครเพื่อการถ่ายทอดประสบการณ์ คติธรรม และการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เด็ก เป็นคนดี และปฏิบัติตนเลือกทำความดีตามตัวละครที่ดี สร้างความคิดเชิงบวก ให้ปฏิบัติตาม

13) เป็นการฝึกสมาธิในการฟัง การอ่านหนังสือสามมิติอย่างใจจดจ่อ ในเนื้อหาสาระ อย่างต่อเนื่อง เมื่อฟังบ่อยก็จะเกิดความทักษะการอ่านหนังสือได้ดีและไวมากขึ้น

14) ฝึกให้เด็กได้รู้จักการเก็บหนังสือให้อยู่ในสภาพเหมือนเดิม

ข้อดีและข้อจำกัดหนังสือสามมิติ

ข้อดี

- 1) ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
- 2) ผู้เรียนเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น
- 3) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อช่วยให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย
- 4) สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

ข้อจำกัด

- 1) ชำรุด นิดขาดง่าย
- 2) ราคาแพง
- 3) ใช้ระยะเวลาในการผลิตนาน

จากการศึกษาสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ โคนใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ สามารถ พัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ ทักษะชีวิต ทักษะการอ่าน การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การพัฒนา ความคงทนทางการเรียน ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะนำสื่อการสอนหนังสือสามมิติมาใช้ในการพัฒนา

ด้านทักษะชีวิตด้านทางกายและทางสังคม และความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1

2.4.6 การประเมินคุณภาพของหนังสือภาพสามมิติ

คุณค่าหนังสือสำหรับเด็กอ่อน (Tiny tot) 0-4 ขวบ มีลักษณะเป็นของเล่น เด็กจะได้ดู (Look) ได้ฟังผู้ใหญ่อ่าน (Listen) ได้สัมผัสจับต้อง และได้ชื่นชม (Enjoy) ภาพและสีสัน อันสวยงามของหนังสือ ในสมัยโบราณการศึกษาพัฒนาการของเด็กยังไม่กระจ่างชัด คนส่วนมาก คิดต่างกันว่า เป็นไปไม่ได้ที่จะมาเสียเวลาผลิตหนังสือให้เด็กอ่อนอ่าน เพราะเด็กยังอ่านหนังสือไม่เป็น ในปัจจุบัน เราเข้าใจแล้วว่า เด็กอ่อนอ่านได้โดยการอ่านภาพเป็นเรื่องราว หนังสือสำหรับเด็กอ่อนจึงเป็นหนังสือ ภาพล้วน ภาพก็คือภาษาของเด็กวัยทารกนั่นเอง ถ้าจะมีเรื่องราวข้อความใด ผู้ใหญ่อ่านเป็นพ่อแม่ พี่ ๆ ครู อ่านให้ฟังซึ่งนิยมคิดกันว่าหนังสือสำหรับเด็กอ่อนเป็นประเภท “หนังสือพูดได้” (หทัย ดันหยง, 2529, น. 53) ความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กในวัย 2-4 ปี คือชอบฟังคำพูดที่คล้องจองกัน การ เหน่กล่อม การร้องเพลง ชอบหนังสือที่มีรูปภาพมาก ๆ (รัฐจวน อินทรกำแหง, 2525, น.17) ในการประเมินคุณค่าของนิทานภาพสำหรับเด็ก ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักๆ คือ

1. เนื้อเรื่อง เนื้อหาควรมีความยากง่ายเหมาะกับระดับชั้นวัย ความสนใจ และภูมิหลังของนักเรียน สนุกสนาน การเสนอเรื่องอ่าน แล้วเข้าใจง่าย รู้เรื่องเร็ว

2. ภาพประกอบ ภาพประกอบเป็นสิ่งสำคัญในหนังสือสำหรับเด็ก ภาพที่ดีจะช่วยให้เด็กเข้าใจ เรื่อง ได้ถูกต้อง โดยลักษณะของภาพประกอบที่ดีคือ ภาพจะต้องตรงกับจุดประสงค์เนื้อเรื่องที่เขียน ภาพจะต้องถูกต้องในลักษณะขนาดและสัดส่วนของภาพ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ

3. การออกแบบรูปเล่ม การออกแบบรูปเล่มมีความสำคัญที่สะท้อนถึงคุณค่าทางศิลปะและการออกแบบ และเป็นจุดสะดุดตาจุดแรกที่มีผลต่อการเลือกหยิบจับขึ้นมาสัมผัสและอ่านหนังสือเล่มนั้น การออกแบบจัดหน้ารูปเล่มและภาพประกอบจึงมีความสำคัญที่ และต้องออกแบบให้สอดคล้องกับความสนใจ ความชอบและพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กแต่ละวัยที่มีความต่างกันออกไป ซึ่งรูปเล่มของหนังสือเด็ก เป็นการอ้างอิงลักษณะทางกายภาพที่ครอบคลุม 8 ประเด็น คือ ขนาดของหนังสือ รูปทรงของหนังสือ การเย็บเล่ม การจัดวาง ภาพประกอบ หน้าปก กระดาษ การออกแบบตัวอักษร การจัดพื้นที่ ในหน้ากระดาษ (Glaser, 2000: 4)

วิมลีน มีศิริ (2551) ระบุองค์ประกอบรูปเล่มทางกายภาพของสื่อหนังสือภาพเพื่อเป็นแนวทางวิเคราะห์ 9 ประเด็นหลัก คือ

1. ขนาดความกว้างยาวของหนังสือมีลักษณะเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่องและภาพประกอบ
2. รูปร่างของหนังสือซึ่งหนังสือเด็กก็มีรูปร่างเหมือนหนังสืออื่น ๆ คือเป็นสี่เหลี่ยม

3. ปกหน้า เป็นการนำส่วนประกอบของภาพเข้ามาใช้ทำให้พื้นที่หน้ากระดาษมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น มีสองแบบคือ ปกหน้าแบบปกเดี่ยว และปกหน้าแบบปกคู่

4. ปกหน้าด้านใน ตำแหน่งขวามือหลังจากเปิดปกหน้าก่อนเข้าสู่เนื้อใน เป็นพื้นที่สำหรับใส่ชื่อเรื่อง ชื่อนักเขียน นกวาด ชื่อสำนักพิมพ์ และภาพประกอบที่ปกหน้าด้านใน เป็นการเชิญชวนเข้าสู่การอ่านเนื้อเรื่องด้านใน

5. ปกหลังด้านใน พื้นที่หน้าสุดท้ายหลังจบเรื่องบริบูรณ์ อาจประกอบด้วยรายละเอียดลิขสิทธิ์กิจกรรมท้ายเล่ม หรืออาจสรุปแหล่งที่มาและเจตนารมณ์ของการสร้างสรรค์หนังสือเล่มนั้น

6. ปกหลัง วัสดุเดียวกับปกหน้า ปกหลังบางเล่มอาจปล่อยเป็นพื้นที่ว่าง บางเล่มอาจออกแบบเป็นภาพของตัวละครหรือสิ่งที่น่าสนใจจากเนื้อเรื่องเป็นภาพที่มีขนาดเล็ก อาจเป็นข้อความ แสดงเจตนารมณ์ของผู้สร้างสรรค์

7. กระดาษ หนังสือภาพในประเทศไทยมีทั้งปกอ่อนและปกแข็ง ปกแข็งมีราคาสูงกว่าซึ่งกระดาษแต่ละชนิดออกแบบเพื่อสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยนั้นคือหีบจับพกพา อีกทั้งเป็นทางเลือกให้ผู้ปกครองที่มีศักยภาพการใช้จ่ายต่างกัน

8. ตัวอักษร ทั้งรูปแบบและขนาด อาจเป็นอักษรตัวพิมพ์หรือตัวประดิษฐ์ ตามต้องการของนักสร้างสรรค์เพื่อการเพิ่มอรรถรสและสื่อความหมาย โดยมีหัวใจสำคัญในการเลือกตัวอักษรคือ ความอ่านออกง่ายสบายตา ขนาดของตัวพิมพ์ สำหรับเด็กที่ยังไม่มีประสบการณ์ความเข้าใจทางภาษา หากใช้ตัวอักษรที่เล็กเกินไป เด็กจะไม่สามารถแยกแยะและสับสนเกี่ยวกับตัวอักษรเหล่านั้นได้

9. การจัดวางภาพประกอบ การจัดวางภาพประกอบให้เหมาะกับตัวอักษร สอดคล้องกลมกลืนกันเพื่อความสวยงาม หรือบางเหตุการณ์ที่ต้องการสื่อความหมายเฉพาะเจาะจง เช่น อารมณ์ความรู้สึก พฤติกรรมของตัวละคร เป็นต้น

นอกจากนี้วินัดดา อุทัยรัตน์ (2555) ได้ใช้การประเมินสื่อการสอนหนังสือสามมิติโดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านรูปเล่มของหนังสือภาพสามมิติ พิจารณาจาก
 - ขนาดของเล่มเหมาะสมกับนักเรียน
 - การเย็บเล่มเหมาะกับภาพสามมิติทำให้เปิดง่าย
 - จำนวนหน้าเหมาะสมกับเนื้อหา
- 2) ด้านหน้าปกของหนังสือภาพสามมิติ พิจารณาจาก
 - ภาพสวยงามเร้าความสนใจให้นักเรียนอยากอ่าน
 - ภาพปกสอดคล้องกับเนื้อหา

- ตัวอักษรบนปกดึงดูดความสนใจ
- 3) ด้านภาพประกอบและภาพสามมิติ พิจารณาจาก
 - ภาพประกอบทำให้เด็กเข้าใจเนื้อหา
 - ภาพสีสวยงามเร้าความสนใจนักเรียน
 - ขนาดภาพเหมาะกับกระดาษ
 - ขนาดอักษรเหมาะกับหน้ากระดาษ
 - ภาพสามมิติทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ
- 4) ด้านเนื้อหาในหนังสือสามมิติ พิจารณาจาก
 - เนื้อหามีความเหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชา
 - เนื้อหามีความถูกต้องตามหลักวิชา ทันสมัย
 - เนื้อหาสนับสนุนความก้าวหน้า เพิ่มพูนความรู้ให้แก่เด็กนักเรียน
 - เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียน
 - เนื้อหามีการจัดลำดับขั้นการนำเสนอที่เหมาะสม เข้าใจง่าย
- 5) ด้านภาษาที่ใช้ในหนังสือสามมิติ พิจารณาจาก
 - ภาษาที่ใช้ในสื่อ ถูกต้องและชัดเจน
 - ภาษามีความเหมาะสมกับวัยหรือระดับชั้นของนักเรียน
 - ภาษาที่ใช้อธิบายและสื่อความหมายเข้าใจได้ง่าย
- 6) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ครูได้รับจากหนังสือสามมิติพิจารณาจาก
 - เป็นเครื่องมือช่วยฝึกทักษะในการอ่านให้เด็กได้ดี
- 7) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการเรียนการสอนหนังสือสามมิติ

พิจารณาจาก

- ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น
- ช่วยให้เกิดรักการอ่านมากขึ้น
- ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพของหนังสือภาพสามมิติ โดยทั่วไปจะประเมินจาก ด้านรูปเล่มของหนังสือ หน้าปกของหนังสือ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหาในหนังสือ ด้านภาษาที่ใช้ ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

2.5 ความคงทนในการเรียนรู้

2.5.1 ความหมายของความคงทนทางการเรียนรู้

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528, หน้า 126) กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึงกระบวนการ ที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมไปเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลจากการได้รับประสบการณ์หรือได้รับการฝึกฝนมิใช่เป็นการตอบสนองตามธรรมชาติหรือสัญชาตญาณ พฤติภาวะต่างๆ รวมทั้งอุบัติเหตุหรือความบังเอิญ กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528, หน้า 238) ยังได้กล่าวถึงความจำ หมายถึง ความสามารถสะสมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมแล้วสามารถแสดงออกมาในรูปแบบของการระลึกได้ (Recall) หรือการจำได้ (Recognition)

การเรียนรู้และการจำ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะการจำ ต้องประกอบด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1) การเรียนรู้ (Learning) ผู้ที่สามารถจำได้มักเกิดจากการเรียนรู้ที่แท้จริง มีเหตุผล และมีหลักเกณฑ์สามารถสะสมหรือจำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้

2) ความสามารถในการสะสม (Retention) หมายถึง การรวบรวมประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

3) ความสามารถในการถ่ายทอดได้ (Reproduction) คือ การที่บุคคลสามารถดึงเอาสิ่งสะสมออกมาใช้ได้ 2 รูปแบบ คือ

3.1) การระลึกได้ (Recall) คือการถ่ายทอดความจำออกมาโดยการเล่าบรรยาย หรืออธิบายสิ่งที่เคยจำได้นั้นออกมาได้ถูกต้อง โดยไม่ต้องมีสิ่งนั้นมาปรากฏให้เห็น

3.2) การจำได้ (Recognition) คือการถ่ายทอดความจำออกมาโดยการใช้สิ่งนั้นได้ถูกต้อง เมื่อมีสิ่งเร้าอื่น ๆ ประปนอยู่ด้วย

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2541, หน้า 239) สรุปได้ว่า ความคงทนทางการเรียนรู้หมายถึง การรวบรวมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม และเก็บไว้ได้นาน

ประพันธ์ น้อยเกา (2541, หน้า 38) กล่าวว่า ความคงทนทางการเรียนรู้หมายถึง ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่เคยได้รับมาก่อนหลังจากทิ้งช่วงระยะเวลาไประยะหนึ่งแล้ว และได้แบ่งระยะของการจำออกเป็น 4 ระยะ คือ

- 1) การเรียนรู้ (Learning)
- 2) ความทรงจำ (Memory)
- 3) การรู้จักจำได้ (Recognition)

4) การระลึกนึกได้ (Recall)

ประพันธ์ น้อยเกา (2541, หน้า 38)กล่าวอีกว่า การคงไว้ซึ่งผลการเรียนหรือความสามารถที่จะระลึกได้ต่อสิ่งเร้าที่เคยเรียนหรือมีประสบการณ์รับรู้มาแล้ว หลังจากที่ได้ทอดทิ้งไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่งก็คือความคงทนในการจำ และในการประเมินผลของการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นแล้วหรือยัง หรือเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงไปมากหรือน้อยเพียงใด ถ้าเราประเมินผลทันทีที่ผู้เรียนทำสิ่งที่เราต้องการได้สำเร็จผลที่ได้ก็คือผลของการเรียนรู้แต่ถ้าเราคอยให้เวลาล่วงเลยไประยะหนึ่ง อาจเป็น 2 นาที 5 นาที หรือหลาย ๆ วันค่อยประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่ได้ก็คือผลของการเรียนรู้และความคงทนในการจำ

จากการศึกษารูปได้ว่า ความคงทนในการเรียนรู้ เป็นความรู้ในการเรียนในวิชานั้นๆ ที่นักเรียนยังสามารถระลึกได้จากคะแนนตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการทดสอบไปแล้ว 2 สัปดาห์

2.5.2 ประเภทของความคงทน

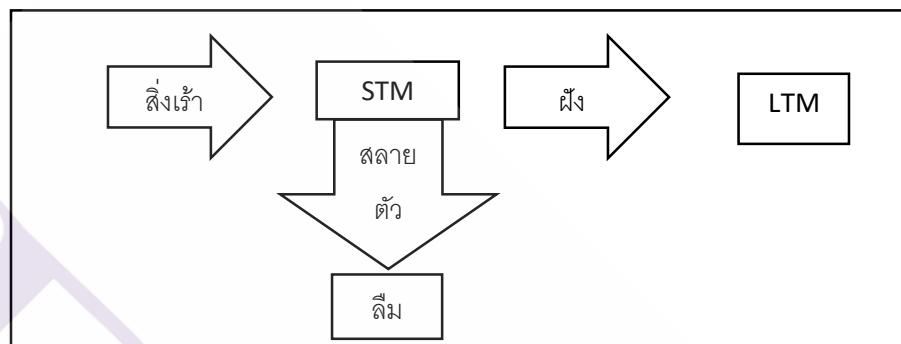
ชัยพร วิชชาวุธ (2525, หน้า 287) จำแนกกระบวนการจำออกเป็น 3 ระบบคือ

- 1) ระบบการจำความรู้สึกสัมผัส (Sensory Memory) หมายถึงความคงทนอยู่ของความรู้สึกสัมผัสหลังจากการเสนอสิ่งเร้าได้สิ้นสุดลง
- 2) ระบบความจำระยะสั้น (Short – Term Memory หรือ STM) หมายถึง ความจำหลังการรับรู้สิ่งเร้าที่ได้รับการตีความจนเกิดการรับรู้แล้วจะอยู่ในความจำระยะสั้น สำหรับการจำชั่วคราวเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์ในขณะที่จำอยู่เท่านั้น
- 3) ระบบความจำระยะยาว (Long – Term Memory หรือ LTM) หมายถึง ความจำที่มีความคงทนถาวรโดยที่เราไม่มีความรู้สึกในสิ่งที่จำอยู่แต่เมื่อต้องการหรือมีสิ่งใดมาสะกิดใจก็สามารถรื้อฟื้นขึ้นมาได้เช่น การจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อหลายชั่วโมง หลายวันก่อน หรือหลายปีก่อน

ดังนั้น การเรียนรู้ที่ดีและจำให้ได้มากและนาน ก็คือผู้เรียนต้องใจจดจ่อหรือเอาใจใส่ต่อบทเรียนนั้น ตั้งแต่เริ่มเรียนจนสิ้นสุดการเรียน เพราะบทเรียนนั้นจะผ่านเข้าไปใน STM แล้วเก็บไว้ต่อไป ความจำที่คงทนถาวรที่สุดจึงเป็นความจำแบบ LTM เพราะเป็นการรับรู้จากประสบการณ์เดิมด้วยความเอาใจใส่และตั้งใจของผู้เรียน ซึ่งควรทำให้เกิดขึ้นเสมอในการเรียนรู้

Atkinson and Shiffin (1968) ได้สร้าง ทฤษฎีความจำ เพื่ออธิบายความจำต่างๆ ใน STM และ LTM มีชื่อเรียกกันว่า ทฤษฎีความจำ 2 กระบวนการ (Two Process Theory of memory) มีใจความว่า STM เป็นความจำชั่วคราว สิ่งใดก็ตามถ้าอยู่ใน STM ต้องได้รับการทบทวนตลอดเวลา มิฉะนั้นความจำสิ่งนั้นก็สลายตัว สิ่งของที่เราระจกจำไว้ใน STM จึงมีจำกัด การทบทวนป้องกัน

ไม่ให้ความจำสลายตัวไปจากSTM ถ้าเราจำสิ่งใดไว้ใน STM เป็นระยะเวลาไม่นาน สิ่งนั้นก็จะมีโอกาสฝังตัวใน LTM มากขึ้นสิ่งที่เราจำไว้ใน LTM ก็จะมีสภาพความจำที่คงทนถาวร นั่นก็คือความคงทนในการจำ

ภาพที่ 2.16 ทฤษฎีความจำสองประการ

ที่มา: Atkinson and Shiffrin (1968)

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ระบบของการจำนั้นเริ่มแรกเกิดขึ้นเมื่อความรู้สึกสัมผัสรับประสบการณ์ใหม่ส่งผ่าน กระบวนการรับรู้เข้าไปสู่สมองและสมองนั้นจะเก็บรวบรวมและจดจำสิ่งนั้นไว้เป็นความจำระยะสั้น เมื่อมีการทบทวนความรู้ที่น้อย ๆ ความจำก็จะฝังตัวเป็นความจำที่คงทนถาวรสามารถรื้อฟื้น หรือจดจำแต่ถ้าไม่มีการทบทวนความจำระยะสั้นก็จะสลายตัวไป

2.5.3 วิธีการวัดความคงทน

สุจิตตรา นามจำปา (2546, หน้า 16)กล่าวถึงวิธีการวัดความคงทนในการเรียนรู้หรือ Retention มี 4 วิธีคือ

1) Reconstruction เป็นการนึกออกมาหรือจำได้เมื่อมีสิ่งเร้าบางประการหรือสิ่งที่ เป็น Partial cues ตัวอย่างเช่น ของที่ระลึกรูปภาพ เพลง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการสร้างภาพ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตมาอีกครั้งหนึ่ง

2) Recall เป็นความจำแบบระลึกได้โดยไม่มีสิ่งเร้าใด ๆ มากกระตุ้น อาจเป็นการระลึกได้ทั้งหมดและถูกต้องการที่เป็นดังนี้เพราะเกิดจาก Repetition มีการซ้ำไปซ้ำมาจน Overlearning หรือใช้บ่อย ๆ จนจำได้ คือมีการ Recall information เหล่านี้อยู่เสมอวิธีการวัด การเรียนรู้วิธีหนึ่ง โดยใช้การ Recall ที่รู้จักกันดีคือการตอบแบบทดสอบแบบอัตนัย (Essay question) ผู้เรียนก็จะต้อง Recall information ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วเขียนตอบลงไป ความสามารถในการ Recall จะ

ลดน้อยลง เพราะองค์ประกอบ เช่น กาลเวลาที่ผ่านไปและสิ่งเร้าอื่นที่เกิดขึ้นเรื่อย ๆ ขัดขวาง (Interfere)

3) Recognition เป็นการจำได้ที่มีสิ่งเร้าต่าง ๆ และสามารถจำแนกและชี้แนะเฉพาะลงไปบอกได้ว่าเป็นสิ่งเร้าที่เคยเรียนมาแล้ว ในขณะที่ Recall เป็นการระลึกถึงสิ่งทั้งหมดที่เก็บสะสมอยู่ในความจำ โดยสิ้นเชิงโดยไม่มีสิ่งใด ๆ มากระตุ้น แบบทดสอบปรนัย (Objective test) คือ ตัวอย่างหนึ่งที่แสดง Recognition ได้ชัดเจนในบรรดา รูปแบบหรือตัวเลือกที่กำหนดให้จะมีอยู่ข้อที่ถูกต้องพอเห็นข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับที่เคยเรียนรู้มาก็จะจำได้ถ้ายังสามารถ Retain information นั้นไว้ได้แต่ Recognition ที่เกิดขึ้นอาจไม่เที่ยงตรงแน่นอน (Inaccurate) หรือ ผิดๆ ก็ได้

4) Savings หรือ Relearning สิ่งใดที่เคยเรียนรู้มาแล้วแต่ลืมไปสามารถ Recall หรือ Recognize ได้ก็อาจจะจำได้อีกโดยการเรียนรู้สิ่งนั้นหรือสิ่งใหม่ซึ่งจะใช้เวลาและความพยายามน้อยกว่าที่จะใช้ในการเรียนรู้ครั้งแรก

สุจิตตรา นามจำปา (2546, หน้า 15) ได้กล่าวถึงความจำของมนุษย์จะไม่คงทนตลอดเวลาและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอในการวัดดูว่าเมื่อเรียนไปแล้วและหยุดไประยะหนึ่งโดยไม่มี การปฏิบัติอะไรนั้นจะมีความคงทนในการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลของการวัดควรมีค่าของคะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 70 โดยมีวิธีการวัดอยู่ 3 วิธี คือ

1) วิธีแห่งการระลึกได้ (The recall method) คือการเปรียบเทียบผลระหว่างทดสอบหลัง การเรียนเสร็จสิ้นทันทีกับการวันระยะพักไปแล้วทดสอบ

2) วิธีแห่งการรู้จัก (The recognition method) ใช้วิธีการให้เลือกเอาสิ่งที่เคยเรียนมาแล้ว ออกมาจากสิ่งอื่นๆ ที่ปนอยู่ซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ กันมาก

3) การเรียนใหม่ (Relearning method) เปรียบเทียบการเรียนอันเดิมกับการเรียนอันใหม่ ว่า ถ้าเรียนให้ได้ระดับเดิมจะใช้เวลาเท่าใด

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การวัดความคงทนในการเรียนรู้ นั้น เป็นการวัดโดยการจำสิ่งที่ เรียนผ่านไปแล้วได้ ถึงแม้ว่าระยะเวลาจะผ่านไปสักระยะก็ยังสามารถจำสิ่งที่เรียนนั้นได้

2.5.4 ระยะเวลาที่ใช้วัดความคงทนในการจำ

ระยะเวลาเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับความคงทนในการจำจะนั้นการที่เราจะช่วยเสริม ความจำ หรือทดสอบว่า หลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งไปแล้วนั้น ผู้เรียนจะยังสามารถ คงความจำในการเรียนรู้ไว้ได้นานเท่าใด ดังนั้นการวัดความคงทนในการจำจึงต้องมีระยะเวลาที่ เหมาะสม การศึกษาทบทวนสิ่งที่จำเป็นอยู่แล้วซ้ำอีกจะช่วยให้ความจำถาวรมากยิ่งขึ้น และถ้าได้ ทบทวนอยู่เสมอแล้วช่วงเวลาที่ความจำระยะสั้นจะฝังตัวกลายเป็นความจำระยะยาวหรือ ความ คงทนในการจำประมาณ 14 วัน หลังจากที่ได้ผ่านการเรียนรู้ไปแล้ว (ชัยพร วิชาวุธ , 2525, หน้า

118) และเพื่อก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนต่างๆ น้อยลงควรเว้นช่วงเวลาในการสอบซ้ำห่างกันอย่างน้อย 2 สัปดาห์เพราะความเคยชินในการทำแบบทดสอบจะทำให้ค่าสัมพัทธ์ระหว่างคะแนน ทั้งสองกลุ่มสูง (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, 2528, หน้า 246) สามารถสรุปได้ว่า ความคงทนในการจำจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะการเรียนรู้และการจำมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด รวมทั้งวิธีสอนที่น่าสนใจ หรือ การใช้อุปกรณ์การสอนที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความประทับใจ ซึ่งจะส่งผลต่อความคงทนในการจำได้เป็นอย่างดี

2.5.5 สถานการณ์ที่ช่วยให้เกิดความคงทนทางการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยให้เกิดความจำระยะยาวแก่ผู้เรียนได้คตินี้ วารภรณ์ บุญสุข (2546, หน้า 26) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

- 1) จัดบทเรียนให้มีความหมาย (Meaningfulness) เช่น
 - 1.1) การสร้างสื่อสัมพันธ์ (Mediation)
 - 1.2) การจัดเป็นระบบไว้ล่วงหน้า (Advance organization)
 - 1.3) การจัดเป็นอันดับขั้น (Hierarchical structure)
 - 1.4) การจัดเข้าเป็นหมวดหมู่ (Organization)
- 2) การจัดสถานการณ์ช่วยการเรียนรู้ (Mathemgentic)
 - 2.1) การนึกถึงสิ่งที่เรียนในขณะที่ฝึกฝนอยู่ (Recall during practices)
 - 2.2) การเรียนเพิ่ม (Over learning)
 - 2.3) การทบทวนบทเรียน (Periodic reviews)
 - 2.4) การจำอย่างมีหลักเกณฑ์ (Logical memory)
 - 2.5) การท่องจำ (Recitation)
 - 2.6) การใช้จินตนาการ (Imagery)

การทำให้ผู้เรียนเกิดความจำระยะยาวได้ดีโดยการจดบทเรียนใหม่ความหมายนั้นเป็นการจดบทเรียนใหม่ระเบียบเป็นหมวดหมู่พยายามเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อให้นักเรียนจำบทเรียนได้ง่ายและนานขึ้นส่วนการจัดสถานการณ์ช่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และคงไว้ซึ่งประสบการณ์หาความรู้ในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นความคงทนในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ที่จำได้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษา สรุปได้ว่า ความคงทนทางการเรียน หมายถึงการคงไว้ซึ่งประสบการณ์หรือความสามารถที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์หลังจากที่ทิ้งไว้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ในการศึกษาเอกสารครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้เวลา 2 สัปดาห์ โดยใช้แบบทดสอบวัดความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย ฉบับเดิม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความคงทนในการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยหาความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย ด้วยการจัดแผนกิจกรรมการเรียนรู้ โดยในการวิจัยจะศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ในระยะเวลา 2 สัปดาห์

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

วาสนา บัวศรี(2552) ที่ทำการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนสาระการเรียนรู้หน่วยธรรมชาติ รอบตัวของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ระหว่างการเล่านิทาน จากหนังสือภาพและการเล่านิทานโดยสื่อการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชายหญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนซีโหล่นวิทยา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 26 คน ใช้การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หนังสือภาพและสื่อการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์สาระเรื่องธรรมชาติรอบตัว แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมเสริมประสบการณ์สาระการเรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Independent sample) ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสือภาพ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพ 87.18/82.69 2) สื่อการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 86.86/87.31 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทาน 2 รูปแบบ มีความรู้ความเข้าใจก่อนการเรียน มีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกันโดยนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทาน ด้วยแอนิเมชัน 2 มิติ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทาน ด้วยหนังสือภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทาน 2 รูปแบบมีคะแนนความคงทนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานสื่อแอนิเมชัน 2 มิติ มีคะแนน ความคงทนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานสื่อหนังสือภาพ

วินัดดา อุทัยรัตน์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาและออกแบบหนังสือสามมิติ เรื่อง สวดสาคร โดยมุ่งเน้นให้เป็นหนังสือประเภทส่งเสริมการอ่านที่ถือว่าเป็นสื่อการเรียน (Instructional media) ชนิดหนึ่ง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษา และออกแบบหนังสือสามมิติเรื่อง สวดสาคร และเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญ ครู นักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 และผู้ปกครอง ที่มีต่อหนังสือนิทานสามมิติ เรื่องสวดสาคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินงานออกแบบจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดี และมีผลการประเมิน ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ในภาพรวมพบว่า กลุ่มที่ 1 มีความพึงพอใจมากที่สุด กลุ่มที่ 2 มีความพึงพอใจมากที่สุด กลุ่มที่ 3 มีความพึงพอใจมากที่สุด กลุ่มที่ 4 มีความพึงพอใจมากที่สุด และสรุปได้ว่าการออกแบบหนังสือสามมิติ เรื่องสวดสาคร สามารถนำไปใช้งานกับกลุ่มเป้าหมายได้ และนำไปเป็น แนวทางการออกแบบพัฒนาหนังสือสามมิติเรื่องอื่นๆ ได้

ชนันต์ ภูษินทร์ (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบสามมิติ (POP UP) เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ สถานการณ์จำลอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ 1) สร้าง และหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบสามมิติ ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) ศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีก่อนและ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านประกอบสามมิติ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียน โดยใช้หนังสืออ่านประกอบสามมิติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ ทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลตะพานหินวิทยาคาร สังกัดเทศบาล เมืองตะพานหิน จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยหนังสืออ่านประกอบ สามมิติ แบบสถานการณ์จำลอง เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประ ชาธิปไตย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน และแบบสอบถามความพึง พอใจต่อการเรียน โดยใช้หนังสืออ่านประกอบสามมิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ (t-test dependent) ผลการวิจัย พบว่า 1) หนังสือ อ่านประกอบสามมิติ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.00/ 83.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการประเมินพฤติกรรมของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า การแสดงพฤติกรรมโดยรวมมีระดับคุณภาพดีมาก (คะแนนเฉลี่ย 28.38 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) และ 4) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสืออ่าน ประกอบสามมิติในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.19)

สุวรรณ ไชยะธน (2561) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านประกอบหุ่นที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น และ 2. เปรียบเทียบการพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านประกอบหุ่นทำจากวัสดุในท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้าน ประกอบหุ่นที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น 2) แบบทดสอบทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัยและ 3) แบบบันทึก การปฏิบัติกิจกรรมของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า ระดับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัยก่อนใช้กิจกรรมการเล่าพื้นบ้านประกอบหุ่นที่ทำจาก วัสดุในท้องถิ่นพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ทั้งภาพรวมและรายด้าน และการพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็ก ปฐมวัยหลังทำกิจกรรมการเล่าพื้นบ้านประกอบหุ่นที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น พบว่าอยู่ในระดับดีทั้งภาพรวมและรายด้าน การพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านประกอบหุ่นทำจากวัสดุในท้องถิ่น ด้านการสร้างสัมพันธภาพ การสื่อสารและการแก้ไขปัญหา สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานพื้นบ้านประกอบหุ่นที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น โดยรวมมีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 37.98

อนงค์นารถ ยิ้มช้าง (2563) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) สร้างและทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิงอายุระหว่าง 3-6 ปีซึ่งเป็นนักเรียนก่อนวัยเรียนอนุบาลปีที่2 และอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 245คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัย ที่แสดงพฤติกรรมมากที่สุด คือแบ่งปัน มีน้ำใจกับเพื่อนอยู่เสมอ รองลงมา คือ ยืนตรง เคารพธงชาติและเก็บที่นอนด้วยตนเอง 2) คุณภาพของรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้เด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะชีวิต หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ความ

พึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$)

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

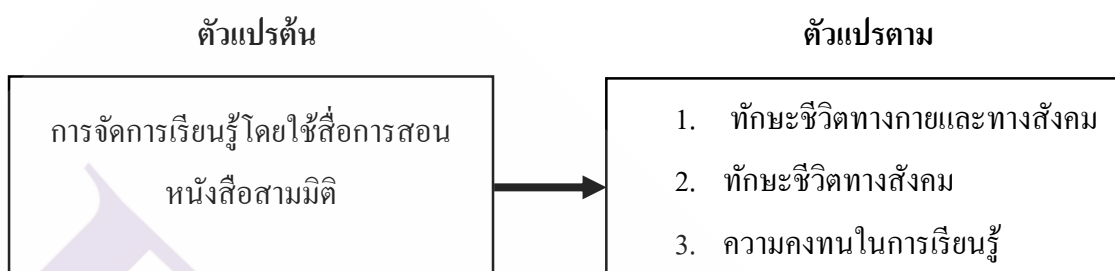
Dian Idha Rahmawati, Rukiyati. (2018) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้หนังสือ Pop-Up เพื่อพัฒนาความสามารถทางปัญญาของเด็กอายุ 4-5 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อการเรียนรู้หนังสือ Pop-Up เพื่อพัฒนาความสามารถทางปัญญาของเด็กอายุ 4-5 ปี 2) ศึกษาประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้หนังสือ Pop-Up เพื่อพัฒนาความสามารถทางปัญญาของเด็กอายุ 4-5 ปี กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปีจำนวน 40 คนในประเทศอินโดนีเซีย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบสอบถามและแบบสังเกต ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อการเรียนรู้หนังสือ Pop-Up เพื่อพัฒนาความสามารถทางปัญญาของเด็กอายุ 4-5 ปี เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ 2) ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าสื่อการเรียนรู้หนังสือ Pop-Up มีความเหมาะสมในการพัฒนาความสามารถทางปัญญาของเด็กอายุ 4-5 ปี 3) สื่อการเรียนรู้หนังสือ Pop-Up เป็นสื่อที่มีประสิทธิผลในการพัฒนาความสามารถทางปัญญาของเด็กอายุ 4-5 ปี โดยผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Sari & Suryana (2019). ทำการวิจัยเรื่อง หนังสือป๊อปอัพเฉพาะเรื่องเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหนังสือป๊อปอัพเฉพาะเรื่องเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนปฐมวัยจำนวน 15 คนในโรงเรียนอนุบาลอิสลามอุมมะห์ เมือง Padang ประเทศอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า หนังสือป๊อปอัพเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นสื่อที่ใช้งานได้ง่ายจริงสำหรับเด็ก โดยผลการทดสอบนักเรียนมีการพัฒนาทางภาษาเพิ่มขึ้นถึง 96% และได้รับการตอบรับอย่างดีจากนักเรียนและครู

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิต ผู้วิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะชีวิตสามารถพัฒนาได้กับผู้เรียนหลายระดับตั้งระดับปฐมวัยเป็นต้นไป โดยการจัดทำเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน และโปรแกรมสำหรับพัฒนาทักษะชีวิต แต่การวัดทักษะชีวิตยังไม่มีแบบวัดที่เป็นมาตรฐานที่สามารถใช้กันได้อย่างกว้างขวาง มีแต่แบบวัดที่สร้างขึ้นเองแต่ยังขาดความตรง ความเชื่อมั่นที่สามารถใช้เป็นมาตรฐาน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้แนวคิดในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านทางกายและทางสังคม สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 และแนวทางในการประเมินทักษะชีวิตสำหรับการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตด้านทางกายและทางสังคมโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ดังนี้

ภาพที่ 2.17 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน เขตพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 559 คน ประกอบด้วย 1)โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สาขลม จำนวน 4 ห้อง 2)โรงเรียนอนุบาลครุณา จำนวน 2 ห้อง 3)โรงเรียนอนุบาลรัศมี จำนวน 3 ห้อง 4)โรงเรียนอนุบาลพิณทิพย์ จำนวน 4 ห้อง 5)โรงเรียนอนุบาลบ้านแก้ว จำนวน 2 ห้อง 6)โรงเรียนอนุบาลเบญจมาศ จำนวน 3 ห้อง 7)โรงเรียนอนุบาลเพ็ญสัน จำนวน 3 ห้อง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 1/1 โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สาขลม ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 21 คน ซึ่งผู้วิจัยได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยเป็นการสุ่มโรงเรียนสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน เขตพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร มา 1 โรงเรียนได้
โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม จากนั้นสุ่มห้องเรียนของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียน
อนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม มา 1 ห้องเรียน ได้นักเรียนชั้นอนุบาล 1/1 ซึ่งมีนักเรียนทั้งสิ้น 21 คน
สำหรับใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

3.2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อ
การสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย สำหรับนักเรียนอนุบาล 1

3.2.2 สื่อการสอนหนังสือสามมิติ

3.2.3 แบบประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม สำหรับนักเรียนอนุบาล 1

3.2.4 แบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้

3.3 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อการ
เรียนการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนอนุบาล 1

การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม
โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1
ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาคู่มือหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2562 ของ
โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม ซึ่งได้คำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย พุทธศักราช 2560

2) ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

3) ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทาง
สังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายในร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1
จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 แผนการจัดกิจกรรม ระยะเวลา 17 ชั่วโมง โดยทำการ
ทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง ดำเนินการจัดแผนกิจกรรมการเรียนรู้ 15 ชั่วโมง จำนวนแผนละ 3
ชั่วโมง และแบบทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตา-คู	จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หู-ฟัง	จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง จมูก-ดมกลิ่น	จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ปากและลิ้น-ชิมรส	จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง มือและเท้า-สัมผัส	จำนวน 3 ชั่วโมง

แต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะประกอบไปด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหา แบบฝึกหัด

4) ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

5) นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อให้ประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence หรือ IOC) โดยมีเกณฑ์การประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม

-1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เหมาะสม
ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้อง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพในการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทั้ง 5 แผน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตา-คู ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้อง 0.67-1.00 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หู-ฟัง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้อง 0.67-1.00 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง จมูก-ดมกลิ่น ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้อง 0.67-1.00 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ปากและลิ้น-ชิมรส ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้อง 0.67-1.00 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง มือและเท้า-สัมผัส ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องความสอดคล้อง 0.67-1.00

6) นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 สื่อการสอนหนังสือสามมิติ

การสร้างสื่อการสอนหนังสือสามมิติ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนการทำดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างหนังสือสามมิติจากเอกสาร ตำรา ต่างๆ

2) จัดทำหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอก เพื่อใช้ประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมทั้ง 5 แผน พร้อมตัดตกแต่งให้สวยงามตามต้องการ และนำมาเคลือบด้วยเครื่องเคลือบความร้อน

3) ผู้วิจัยสร้างสื่อการสอนหนังสือสามมิติ ตามแนวทางของ วินัดดา อุทัยรัตน์ (2555) ดังนี้ โดยแบ่งเป็น 7 ด้าน ด้านรูปเล่ม ด้านหน้าปก ด้านภาพประกอบและภาพสามมิติ ด้านเนื้อหา ด้านภาษาที่ใช้ในหนังสือ ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ จำนวน 23 ข้อ โดยกำหนดระดับคุณภาพไว้ 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	หนังสือสามมิตินี้อาจมีคุณภาพในระดับดีมาก
4	หมายถึง	หนังสือสามมิตินี้อาจมีคุณภาพในระดับดี
3	หมายถึง	หนังสือสามมิตินี้อาจมีคุณภาพในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	หนังสือสามมิตินี้อาจมีคุณภาพในระดับน้อย
1	หมายถึง	หนังสือสามมิตินี้อาจมีคุณภาพในระดับน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมาย เป็นดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 105 - 106)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง หนังสือสามมิตินี้อาจมีคุณภาพในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง หนังสือสามมิตินี้อาจมีคุณภาพในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง หนังสือสามมิตินี้อาจมีคุณภาพในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง หนังสือสามมิตินี้อาจมีคุณภาพในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง หนังสือสามมิตินี้อาจมีคุณภาพในระดับน้อยที่สุด

4) ผู้วิจัยนำสื่อการสอนหนังสือสามมิติและแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรายการที่ประเมินกับด้านที่จะประเมินตลอดจนความชัดเจนของคำถาม และความถูกต้องด้านภาษา และปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำสื่อการสอนหนังสือสามมิติและแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ด้านการตรวจสอบความเหมาะสมของแบบการประเมินทั้ง 7 ด้าน แล้วนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า 1) ด้านรูปเล่ม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.24 ซึ่งอยู่ในระดับดี 2) ด้านหน้าปก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.11 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.24 ซึ่งอยู่ในระดับดี 3) ด้านภาพประกอบและภาพสามมิติ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.41 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก 4) ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.32 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก 5) ด้านภาษาที่ใช้ในหนังสือ มี

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.33 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก 6) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ครูได้รับจากหนังสือสามมิติ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.58 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก 7) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากหนังสือสามมิติ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.33 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก สื่อการสอนหนังสือสามมิติมีคุณภาพของสื่อในภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.35 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า สื่อการสอนหนังสือสามมิติมีคุณภาพสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนอนุบาล 1 ได้

6) นำสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกายไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3.3 แบบประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม สำหรับนักเรียนอนุบาล 1

ในการสร้างแบบประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม สำหรับนักเรียนอนุบาล 1 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมของเด็กปฐมวัย และแนวทางการประเมินทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของ สุวรรณ ไชยธรรณ (2561)

2) ผู้วิจัยสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมแสดงออกเกี่ยวกับทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม สำหรับนักเรียนอนุบาล 1 จำนวน 12 ข้อ โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 พฤติกรรมแสดงออกเกี่ยวกับทักษะชีวิตทางกาย ในการเรียนรู้เรื่อง อวัยวะภายนอก
ร่างกาย

ทักษะชีวิต	พฤติกรรมแสดงถึงทักษะชีวิตของเด็ก
ด้านทักษะทางกาย	1. การดูแลรักษาตา 2. การดูแลรักษาหู 3. การดูแลรักษาจมูก 4. การดูแลรักษาปากและลิ้น 5. การดูแลรักษามือและเท้า

การประเมินทักษะชีวิตทางกาย หลังสอนจบแต่ละแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์การประเมินการสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะชีวิต แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ (สุวรรณ ไชยะธน (2561)

3 หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางกายในระดับที่ดี	ได้ 3 คะแนน
2 หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางกายในระดับปานกลาง	ได้ 2 คะแนน
1 หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางกายในระดับพอใช้	ได้ 1 คะแนน

สำหรับการแปลความหมาย จากการสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะชีวิต เป็นดังนี้

3 คะแนน หมายถึง	นักเรียนแสดงพฤติกรรมในการดูแลรักษาอวัยวะภายนอกของร่างกายที่ปรากฏอย่างเด่นชัดเป็นประจำสม่ำเสมอ
2 คะแนน หมายถึง	นักเรียนแสดงพฤติกรรมในการดูแลรักษาอวัยวะภายนอกของร่างกายที่ปรากฏในบางครั้ง
1 คะแนน หมายถึง	นักเรียนยังไม่แสดงพฤติกรรมในการดูแลรักษาอวัยวะภายนอกร่างกาย

ตารางที่ 3.2 พฤติกรรมการแสดงออกเกี่ยวกับทักษะชีวิตทางสังคม ในการเรียนรู้เรื่อง อวัยวะภายนอกร่างกาย

ทักษะชีวิต	พฤติกรรมการแสดงถึงทักษะชีวิตของเด็ก
ทักษะทางสังคม (การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติตามข้อตกลงในห้องเรียน 2. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ 3. มีความอดทนจนสามารถทำงานที่รับผิดชอบได้สำเร็จ 4. การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน 5. บอกหน้าที่ของอวัยวะภายนอกร่างกาย 6. มีส่วนร่วมในการเลื่อกวิธีแก้ปัญหาการดูแลรักษาอวัยวะภายนอกร่างกาย 7. ร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย

การประเมินทักษะชีวิตทางสังคม หลังสอนจบแต่ละแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์การประเมินการสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะชีวิต แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ (สุวรรณ ไชยะธน (2561)

3	หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางสังคมในระดับที่ดี	ได้ 3 คะแนน
2	หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางสังคมในระดับปานกลาง	ได้ 2 คะแนน
1	หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางสังคมในระดับพอใช้	ได้ 1 คะแนน

สำหรับการเกณฑ์การแปลความหมาย จากการสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะชีวิต เป็นดังนี้

3	คะแนน	หมายถึง	นักเรียนมีแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะชีวิตทางสังคมที่ปรากฏอย่างเด่นชัดและสม่ำเสมอ
2	คะแนน	หมายถึง	เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะชีวิตทางสังคมที่ปรากฏในบางครั้ง
1	คะแนน	หมายถึง	เมื่อนักเรียนยังไม่แสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะชีวิตทางสังคม

3) ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม สำหรับนักเรียนอนุบาล 1 ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ

4) นำแบบประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม สำหรับนักเรียนอนุบาล 1 ที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กกับทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมจากนั้นรวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence หรือ IOC) (Rovinelli & Hambleton, 1977: 49-60) โดยมีเกณฑ์การประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ผลการประเมินมีดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าแบบประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม สำหรับนักเรียนอนุบาล 1 มีความเหมาะสม

5) นำแบบประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม สำหรับนักเรียนอนุบาล 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 22 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ผู้ประเมิน 2 คน คือ ครูผู้สอนและครูพี่เลี้ยง แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมระหว่างผู้ประเมิน โดยหาสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product moment correlation Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72

6) นำแบบประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมสำหรับนักเรียนอนุบาล 1 ไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

3.3.4 แบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้

การสร้างแบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง อวัยวะภายนอกร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคงทนทางการเรียนรู้
- 2) ผู้วิจัยวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เรื่อง อวัยวะภายนอกร่างกาย เพื่อนำไปเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.3 ผลการวิเคราะห์การออกแบบข้อสอบเพื่อสร้างแบบทดสอบความคงทนทางการเรียนรู้

เนื้อหา	รวมจำนวนข้อ
1. หน้าที่และลักษณะของตา	4
2. หน้าที่และลักษณะหู	4
3. หน้าที่และลักษณะจมูก	4
4. หน้าที่และลักษณะปากและลิ้น	4
5. หน้าที่และลักษณะมือและเท้า	4
รวม	20

- 3) ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย โดยมีแบบทดสอบ 2 ตอน จำนวน 20 ข้อ
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบแบบโยงเส้นจับคู่ จำนวน 10 ข้อ
- 4) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความคงทนทางการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ
- 5) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความคงทนทางการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความชัดเจนของคำถาม และความถูกต้องด้านภาษา จากนั้นจะนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of

Objective Congruence หรือ IOC) (Rovinelli & Hambleton, 1977: 49-60) โดยมีเกณฑ์การประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าแบบทดสอบความคงทนทางการเรียนรู้มีความตรงเชิงเนื้อหาเหมาะสม

6) นำแบบทดสอบความคงทนทางการเรียนรู้ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่เคยเรียนเรื่องนี้แล้วจำนวน 21 คน นำผลจากการทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความยากง่าย (p) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ตามวิธีของ Kuder- Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้ค่าความยากง่ายในช่วง 0.48 – 0.76 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.29 – 0.67 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 จึงถือว่าข้อสอบวัดความคงทนทั้ง 20 ข้อ มีคุณภาพที่จะนำไปใช้ได้

7) นำแบบทดสอบความคงทนทางการเรียนรู้ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย ไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 การกำหนดแบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One group pretest posttest design ดังนี้

Experimental group	O ₁	X	O ₂
	O ₁	แทน	การทดสอบก่อนเรียน
	X	แทน	การจัดการเรียนรู้โดยโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ
	O ₂	แทน	การทดสอบหลังเรียน

3.4.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนกับนักเรียนชั้นอนุบาล 1/1 โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยอธิบายและชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ทักษะชีวิตทางกายและทักษะทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย และขั้นตอนการดำเนินการทำวิจัย โดยให้นักเรียนชั้นอนุบาล 1/1 โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สาขาลม แขวงสามเสนใน เขตพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 21 คน ทำบันทึกการสังเกตพฤติกรรมและประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมก่อนเรียนเป็นรายบุคคล
2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตทางกายและทักษะทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 5 แผนการจัดการกิจกรรม ระยะเวลา 15 ชั่วโมง โดยทุกๆ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ครูจะสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอวัยวะต่างๆที่อยู่ภายนอกร่างกาย มีองค์ประกอบและลักษณะอย่างไร เรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของอวัยวะภายนอกของร่างกาย และวิธีการดูแลรักษาอวัยวะต่างๆ ที่อยู่ภายนอกของร่างกาย หลังจากเรียนรู้เกี่ยวกับอวัยวะภายนอกของร่างกาย และในขณะที่นักเรียนกำลังเรียนรู้และทำกิจกรรม ครูจะซักถามและบันทึกสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม
3. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามแผนฯ ผู้วิจัยประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมเป็นรายบุคคลและให้นักเรียนทำแบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้หลังเรียน
4. หลังจากสอนจบตามแผนไปแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้อีกครั้งหนึ่ง
5. นำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อแปลผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของตาราง ประกอบความเรียง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนการประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตทางกายและทักษะทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โดยใช้ t-test for dependent samples

3. วิเคราะห์ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนจากสื่อการสอนสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โดยเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบเมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์ โดยใช้ t-test for dependent samples

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.6.1 สถิติพื้นฐาน

1) ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 124)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้สูตร หาค่าเฉลี่ย (Mean) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 73)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 \sum แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ค่าความตรง (Validity) ของแบบประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม สำหรับนักเรียนอนุบาล 1 และแบบสอบความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC: index of item - objective congruence) (Rovinelli & Hambleton, 1977: 49-60) พิจารณาค่าความตรงเชิงเนื้อหา

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2) ค่าความยากง่าย (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, น.209-211)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ความยากง่ายของคำถาม
	R	แทน	จำนวนคนที่ตอบถูก
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

เมื่อพิจารณาการหาค่าความยาก (Difficulty) แบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย ระดับความยากของข้อสอบแต่ละข้อที่ได้จากการคำนวณจากสูตร ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 ที่มีรายละเอียดเกณฑ์ของเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ได้ $0.80 \leq P \leq 1.00$ เป็นข้อสอบที่ง่ายมาก ควรตัดทิ้ง หรือนำไปปรับปรุง

$0.60 \leq P < 0.80$ เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่ายใช้ได้ดี

$0.40 \leq P < 0.60$ เป็นข้อสอบที่มีความง่ายปานกลาง ดีมาก

$P < 0.20$. เป็นข้อสอบที่ยากมาก ควรตัดทิ้งหรือนำไปปรับปรุง

โดยข้อสอบที่สามารถนำไปใช้ในการวัดผลมีประสิทธิภาพจะมีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80

3) ค่าอำนาจจำแนก (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553)

$$r = \frac{H - L}{N}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกข้อสอบ
	H	แทน	จำแนกคนในกลุ่มสูงตอบถูก
	L	แทน	จำนวนคนในกลุ่มต่ำตอบถูก

4) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ตามวิธีของ Kuder - Richardson โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการคำนวณ โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{s^2} \right)$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบผิดในแต่ละข้อ
	s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน

5) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สำหรับหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม สำหรับนักเรียนอนุบาล 1 (ยุทธ ใภยวรรณ, 2549)

$$r_{XY} = \frac{\sum XY - n\bar{X}\bar{Y}}{\sqrt{(\sum X^2 - n\bar{X}^2)(\sum Y^2 - n\bar{Y}^2)}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับตัวแปร Y
	n	แทน	จำนวนคู่ของข้อมูล
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณของตัวแปร X และ ตัวแปร Y
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของตัวแปร X
	\bar{Y}	แทน	ค่าเฉลี่ยของตัวแปร Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของตัวแปร X แต่ละค่ายกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของตัวแปร Y แต่ละค่ายกกำลังสอง

3.6.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกายโดยใช้เพื่อวิเคราะห์ความคงทนในการเรียนรู้โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for dependent samples) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติ
	D	แทน	ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคู่
	df	แทน	ความเป็นอิสระเท่ากับ N-1

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง ภาวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มาวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาก่อเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องภาวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1

ตอนที่ 2 การศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนจากสื่อการสอนสามมิติ เรื่องภาวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนนักเรียน
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนน
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
df	แทน	ชั้นความเป็นอิสระ
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบสมมติฐานที่มีการแจกแจงแบบ t-distribution
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อ
การสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1

ตารางที่ 4.1 แสดงคะแนนทักษะชีวิตทางกายก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือ
สาม มิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 (n = 21)

ลำดับ	คะแนนทักษะชีวิตทางกาย		คะแนน ที่เพิ่มขึ้น	พัฒนาการ
	ก่อนเรียน (15 คะแนน)	หลังเรียน (15 คะแนน)		
1	9	15	6	เพิ่มขึ้น
2	6	7	1	เพิ่มขึ้น
3	7	12	5	เพิ่มขึ้น
4	6	8	2	เพิ่มขึ้น
5	6	7	1	เพิ่มขึ้น
6	7	11	4	เพิ่มขึ้น
7	8	11	3	เพิ่มขึ้น
8	8	12	4	เพิ่มขึ้น
9	7	8	1	เพิ่มขึ้น
10	6	11	5	เพิ่มขึ้น
11	7	10	3	เพิ่มขึ้น
12	8	10	2	เพิ่มขึ้น
13	5	9	4	เพิ่มขึ้น
14	6	7	1	เพิ่มขึ้น
15	6	10	4	เพิ่มขึ้น
16	9	10	1	เพิ่มขึ้น
17	8	10	2	เพิ่มขึ้น
18	6	9	3	เพิ่มขึ้น
19	5	7	2	เพิ่มขึ้น
20	5	9	4	เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ	คะแนนทักษะชีวิตทางกาย		คะแนนที่เพิ่มขึ้น	พัฒนาการ
	ก่อนเรียน (15 คะแนน)	หลังเรียน (15 คะแนน)		
21	5	7	2	เพิ่มขึ้น
คะแนนเฉลี่ย (\bar{X})	6.67	12.43	-	-
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	1.28	1.50	-	-

จากตารางที่ 4.1 พบว่านักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีทักษะชีวิตทางกายหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกายเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนทั้ง 21 คน

ตารางที่ 4.2 คะแนนทักษะชีวิตทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 (n = 21)

ลำดับ	คะแนนทักษะชีวิตทางสังคม		คะแนนที่เพิ่มขึ้น	พัฒนาการ
	ก่อนเรียน (21 คะแนน)	หลังเรียน (21 คะแนน)		
1	14	21	7	เพิ่มขึ้น
2	10	16	6	เพิ่มขึ้น
3	14	21	7	เพิ่มขึ้น
4	14	18	4	เพิ่มขึ้น
5	14	20	6	เพิ่มขึ้น
6	15	21	6	เพิ่มขึ้น
7	13	20	7	เพิ่มขึ้น
8	11	21	10	เพิ่มขึ้น
9	12	17	5	เพิ่มขึ้น
10	13	20	7	เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	คะแนนทักษะชีวิตทางสังคม		คะแนนที่เพิ่มขึ้น	พัฒนาการ
	ก่อนเรียน (21 คะแนน)	หลังเรียน (21 คะแนน)		
11	12	20	8	เพิ่มขึ้น
12	13	20	7	เพิ่มขึ้น
13	10	16	6	เพิ่มขึ้น
14	12	17	5	เพิ่มขึ้น
15	13	18	5	เพิ่มขึ้น
16	14	21	7	เพิ่มขึ้น
17	12	20	8	เพิ่มขึ้น
18	13	19	6	เพิ่มขึ้น
19	11	15	4	เพิ่มขึ้น
20	10	18	8	เพิ่มขึ้น
21	11	18	7	เพิ่มขึ้น
คะแนนเฉลี่ย (\bar{X})	9.52	18.90	-	-
ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	2.09	1.89	-	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่านักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีทักษะชีวิตทางสังคมหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกายเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนทั้ง 21 คน

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางกายก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอน หนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 (n=21)

ทักษะชีวิต	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
ทางกาย	6.67	1.28	12.43	1.50	18.72*	.000
รวม	8.09	1.55	15.67	1.55	29.78*	.000

*P < .05

จากตารางที่ 4.3 พบว่า คะแนนทักษะชีวิตทางกายของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 หลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 (n=21)

ทักษะชีวิต	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
ทางสังคม	9.52	2.09	18.90	1.89	29.33*	.000
รวม	8.09	1.55	15.67	1.55	29.78*	.000

*P < .05

จากตารางที่ 4.3 พบว่า คะแนนทักษะชีวิตทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 หลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนจากสื่อการหนังสือสอนสามมิติเรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1

ตารางที่ 4.5 แสดงคะแนนทดสอบหลังเรียนและเมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ที่ได้เรียนจากสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย (n = 21)

ลำดับที่	คะแนนหลังเรียน	คะแนนเมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์	คะแนนที่เปลี่ยนแปลง
1	20	20	เท่าเดิม
2	18	17	ลดลง 1
3	20	20	เท่าเดิม
4	18	18	เท่าเดิม
5	18	18	เท่าเดิม
6	20	20	เท่าเดิม
7	20	19	ลดลง 1
8	20	20	เท่าเดิม
9	20	20	เท่าเดิม
10	20	20	เท่าเดิม
11	18	18	เท่าเดิม
12	19	18	ลดลง 1
13	18	18	เท่าเดิม
14	20	20	เท่าเดิม
15	19	19	เท่าเดิม
16	20	20	เท่าเดิม
17	19	19	เท่าเดิม
18	20	20	เท่าเดิม
19	20	20	เท่าเดิม
20	20	19	ลดลง 1
21	20	20	เท่าเดิม
Mean	19.39	19.24	-

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนหลังเรียน	คะแนนเมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์	คะแนนที่เปลี่ยนแปลง
S.D.	0.86	0.99	-

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ส่วนใหญ่ (17 คน) มีคะแนนเท่าเดิมและมีนักเรียนที่ได้คะแนนลดลง 1 คะแนนจำนวน 4 คน

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบคะแนนสอบของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 หลังเรียนจากสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบเมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ (n = 21)

ผลการสอบ	n	คะแนนเต็ม	Mean	S.D	df	t	p
หลังเรียน	21	20	19.39	0.86	20	1.369	.186
เมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์	21	20	19.24	0.99			

จากตารางที่ 4.6 พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ได้คะแนนทดสอบหลังเรียนจากสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกายไม่แตกต่างจากคะแนนที่ได้จากการทดสอบเมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ แสดงว่า นักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีความคงทนในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางกายก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1
3. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 มีทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 มีทักษะชีวิตทางสังคมหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ มีความคงทนในการเรียนรู้ เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1. ทักษะชีวิตทางกาย

2. ทักษะชีวิตทางสังคม

3. ความคงทนในการเรียนรู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา เอกชน เขตพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 559 คน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม จำนวน 4 ห้อง 2) โรงเรียนอนุบาลครุณา จำนวน 2 ห้อง 3) โรงเรียนอนุบาลรัศมี จำนวน 3 ห้อง 4) โรงเรียนอนุบาลพิณทิพย์ จำนวน 4 ห้อง 5) โรงเรียนอนุบาลบ้านแก้ว จำนวน 2 ห้อง 6) โรงเรียนอนุบาลเบญจมาศ จำนวน 3 ห้อง 7) โรงเรียนอนุบาลเพ็ญสัน จำนวน 3 ห้อง

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นอนุบาล 1/1 โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 21 คน ซึ่งผู้วิจัยได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าพิจารณาจากคู่มือเนื้อหาวิชาปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ที่ 20 เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 5 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตา-หู จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หู-ฟัง จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง จมูก-ดมกลิ่น จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ปากและลิ้น-ชิมรส จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง มือและเท้า-สัมผัส จำนวน 3 ชั่วโมง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 17 ชั่วโมง โดยทำการทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง ดำเนินการจัดแผนกิจกรรมการเรียนรู้ 15 ชั่วโมง จำนวนแผนละ 3 ชั่วโมง และแบบทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยอธิบายและชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย และขั้นตอนการดำเนินการทำวิจัย โดยให้นักเรียนชั้นอนุบาล 1/1 โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สาขลม ตำบลสามเสนใน อำเภอพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 21 คน และทำการประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมก่อนเรียนเป็นรายบุคคล

2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 5 แผนการจัดการกิจกรรม ระยะเวลา 15 ชั่วโมง โดยทุก ๆ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ครูจะสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอวัยวะต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกร่างกาย มีองค์ประกอบและลักษณะอย่างไร เรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของอวัยวะภายนอกของร่างกาย และวิธีการดูแลรักษาอวัยวะต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกของร่างกาย หลังจากเรียนรู้เกี่ยวกับอวัยวะภายนอกของร่างกาย และในขณะที่นักเรียนกำลังเรียนรู้และทำกิจกรรม ครูจะซักถามและบันทึกสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม

3. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามแผนฯ ผู้วิจัยประเมินทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมเป็นรายบุคคลและให้นักเรียนทำแบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้หลังเรียน

4. หลังจากสอบจบตามแผนไปแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้อีกครั้งหนึ่ง

5. นำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อแปลผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนการประเมิน

ทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โดยใช้ t-test for dependent samples

3. วิเคราะห์ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนจากสื่อการสอนสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โดยเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบเมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์ โดยใช้ t-test for dependent samples

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีทักษะชีวิตทางกายหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกายสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีทักษะชีวิตทางสังคมหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกายสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ มีความคงทนในการเรียนรู้ เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีทักษะชีวิตด้านทางกายและทางสังคมหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกายสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้สื่อการสอนหนังสือสามมิติสามารถช่วยพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคมของนักเรียนจากคุณสมบัติดังนี้ 1) ให้ความสนุกสนานและสอดแทรกความรู้ควบคู่กันไป เพื่อให้ นักเรียน ได้มีสิ่งเร้า ดึงดูดใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ 2) ทำให้เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์จากการเห็นภาพสามมิติ 3) กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกรอยากรู้อยากเห็นและเกิดการกระตือรือร้น 4) ช่วยฝึกสมองและช่วยให้สามารถที่จะจินตนาการจากเรื่องเรียนได้อย่างสมจริง 5) ทำให้จำรายละเอียดจากเรื่องที่ได้อ่านมากขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยได้จัดทำสื่อการสอนอย่างมีคุณภาพผ่านขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามหลักของการสร้างหนังสือสามมิติและผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 หนังสือสามมิติที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีการเรียบเรียงเนื้อหา ใช้ภาษาคำที่เข้าใจง่าย ให้

สอดคล้องกัน ไม่ซับซ้อน มีภาพประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อหา มีแนวคิด มีเหตุผล ชวนให้ติดตาม ซึ่งอาจเป็นส่วนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เพิ่มมากขึ้น สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้มีการเตรียมการตามลำดับขั้นตอน และเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยมีลำดับขั้นตอน เริ่มด้วยการบอกเหตุผล และวัตถุประสงค์แก่นักเรียนแล้วจึงให้รายละเอียดที่จำเป็น เช่น การยอมรับ ในกฎกติกา การรู้จักการแบ่งปัน การช่วยเหลือผู้อื่น การดูแลสุขภาพของตนเอง การตัดสินใจและการแก้ปัญหา เมื่อทุกคนเข้าใจจึงเข้าสู่สถานการณ์ที่กำลังสอนได้ จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนา ทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม ได้ดี

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ ไชยะชน (2561) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัย พบว่า ระดับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัยก่อนใช้กิจกรรมการเล่าพื้นบ้านประกอบหุ่นที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่นพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งภาพรวมและรายด้านและการพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็ก ปฐมวัยหลังทำกิจกรรมการเล่าพื้นบ้านประกอบหุ่นที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น พบว่าอยู่ในระดับดีทั้งภาพรวมและรายด้าน การพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านประกอบหุ่นทำจากวัสดุในท้องถิ่น ด้านการสร้างสัมพันธภาพ การสื่อสารและการแก้ไขปัญหา สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทาน พื้นบ้านประกอบหุ่นที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น โดยรวมมีการพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 37.98 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์ นารด ยิ้มช่าง (2563) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า 1) ทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัย ที่แสดงพฤติกรรมมากที่สุด คือแบ่งปัน มีน้ำใจกับเพื่อนอยู่เสมอ รองลงมา คือ ยืนตรง เคารพธงชาติ และเก็บที่นอนด้วยตนเอง 2) คุณภาพของรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้เด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะชีวิต หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ดังนั้นการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสามารถพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย หรือทักษะทางกายได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีคะแนนทดสอบหลังเรียนไม่แตกต่างจากคะแนนที่ทดสอบเมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์ แสดงว่านักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้จัดสถานการณ์ให้นักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมซึ่งแบบ active learning อีกทั้งการใช้สื่อหนังสือสามมิติซึ่งเป็นสื่อที่มีสีสันสวยงาม

เร้าความสนใจ ใช้ภาพประกอบเรื่อง อวัยวะภายนอกร่างกายที่มีลักษณะใกล้เคียงของจริงจึงช่วยให้นักเรียนรับข้อมูลแล้วนำไปประมวลผลทำให้เกิดการเรียนรู้และจดจำความรู้ที่ได้เรียนได้นาน อีกทั้งก่อนจบแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียน ผู้วิจัยได้มีการสรุป ทบทวนความรู้แก่นักเรียนด้วย นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมประจำวันให้นักเรียนท่องจำและร้องเพลงเกี่ยวกับความรู้ที่เรียนไปแล้ว การดำเนินการดังกล่าวสามารถช่วยให้นักเรียนจดจำความรู้ได้นานและเรียกคืนความรู้ได้ หรือมีความคงทนในการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามนักเรียนในกลุ่มทดลอง 4 คน จาก 21 มีผลการทดสอบเมื่อวันไปสองสัปดาห์ลดลงเล็กน้อย เนื่องจากการลืมซึ่งสอดคล้องกับ กฎการไม่ได้ใช้ (Law of disuse) ของ Thorndike, 1913 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2564: 278-279) ซึ่งอธิบายไว้ว่า การลืมเกิดขึ้นเพราะการเสื่อมระหว่างการเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่องระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง อันเนื่องมาจากการไม่ได้ใช้ ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา บัวศรี (2552) ที่ทำการวิจัยเรื่องเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนสาระการเรียนรู้หน่วยธรรมชาติ รอบตัวของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ระหว่างการเล่านิทาน จากหนังสือภาพและการเล่านิทานโดยสื่อการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ พบว่า 1) หนังสือภาพ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพ 87.18/82.69 2) สื่อการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 86.86/87.31 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทาน 2 รูปแบบ มีความรู้ความเข้าใจก่อนการเรียน มีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกันโดยนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานด้วยแอนิเมชัน 2 มิติ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทาน ด้วยสื่อหนังสือภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทาน 2 รูปแบบมีคะแนนความคงทนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานสื่อแอนิเมชัน 2 มิติ มีคะแนนความคงทนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานสื่อหนังสือภาพ และยังมีงานวิจัยที่สนับสนุนว่าหนังสือสามมิติช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังเช่น งานวิจัยของ ชนันต์ ภูอินทร์ (2560) ที่ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาหนังสืออ่านประกอบสามมิติ (POP UP) เรื่องการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า 1) หนังสืออ่านประกอบสามมิติ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.00/ 83.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบสามมิติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียน เรื่องการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตยของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 เรื่อง พบว่า การแสดงพฤติกรรมโดยรวมมีระดับคุณภาพดี มาก (คะแนนเฉลี่ย 28.38 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) และ 4) ผลการประเมินความพึงพอใจของ นักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบสามมิติ ในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.19) และงานวิจัยของ Dian Idha Rahmawati, Rukiyati. (2018) ที่ทำการ วิจัย เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนรู้หนังสือ Pop-Up เพื่อพัฒนาความสามารถทางปัญญาของเด็กอายุ 4-5 ปี พบว่า 1) สื่อการเรียนรู้หนังสือ Pop-Up เพื่อพัฒนาความสามารถทางปัญญาของเด็กอายุ 4-5 ปี เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ 2) ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าสื่อการเรียนรู้หนังสือ Pop-Up มีความเหมาะสม ในการพัฒนาความสามารถทางปัญญาของเด็กอายุ 4-5 ปี 3) สื่อการเรียนรู้หนังสือ Pop-Up เป็นสื่อที่มี ประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถทางปัญญาของเด็กอายุ 4-5 ปี โดยผลการทดสอบหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ active learning และ การใช้สื่อการสอนที่เป็น หนังสือภาพ หรือหนังสือสามมิติจึงช่วยทำให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดทำหนังสือสามมิติ ควรคำนึงขนาดของเล่ม ขนาดตัวหนังสือ และรูปภาพให้มีความเหมาะสม ขนาดรูปเล่มหนังสือสำหรับนักเรียนที่นิยม มี 2 ขนาด คือ 8 หน้ายก และ 16 หน้ายก การเย็บเล่มคงทน หยิบสะดวกวัสดุที่ใช้ทำหนังสือสามมิติ ปลอดภัยต่อนักเรียน นักเรียนชอบหนังสือที่มีปกสีสันสวย ชอบปกมัน ๆ เช่น อาบพลาสติก หรืออาบมันมากกว่าปกที่พิมพ์สีแล้วไม่ อาบมันหรืออาบพลาสติก ความหนาของหนังสือเรื่องที่อ่านไม่ควรยาวเกินไป ควรมีขนาด 16 – 24 หน้า

2. ครูผู้ควรทำหน้าที่กำกับ ติดตาม และคอยสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด และบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะชีวิตเรียนรู้ทางกายและทางสังคมของผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม ระดับชั้นอื่นๆที่สูงขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอื่นๆที่สำคัญสำหรับเด็กระดับปฐมวัย
3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบประเมินทักษะชีวิตในด้านต่างๆ ให้เป็นแบบประเมินที่ได้มาตรฐานและได้รับการยอมรับในวงวิชาการ

4. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม โดยใช้สื่ออื่นๆ นอกเหนือจากสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เช่น หนังสือPop Up Augmented Reality สื่อวีดิทัศน์ แอปพลิเคชันต่างๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. โรงพิมพ์ศรีเดชา
- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2528. จิตวิทยาการศึกษา (*Educational Psychology*). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรรณิกา นิ่มราสี. (2543). โครงการออกแบบหนังสือภาพประกอบสามมิติเพื่อเพิ่มเติมความรู้สำหรับเด็ก เรื่อง “ห้องแคนอียิปต์”. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษดา ดันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. มิตรสัมพันธ์ กราฟฟิก. กองสุศึกษา. (2553). ผลการสำรวจ *Health Literacy* ในกลุ่มเยาวชนอายุ 12-15 ปี. กระทรวงสาธารณสุข.
- จากุพันธ์ มงคลวัฒน์ (2557). บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กวัยอนุบาล. *OJED*, Vol.9, No.1, 2014, pp. 742-753
- จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2556). การพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย. (รายงานการวิจัย). ม.ป.ท.
- ชนันณัญญ์ บุญอินทร์. (2560). การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบสามมิติ (*POP UP*) เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *Journal of Education Naresuan University*, 19(4), 95-108.
- ชัยพร วิชาวุธ. (2525). ความจำมนุษย์. ชวนพิมพ์.
- ชัยพร วิชาวุธ. (2531). แนวคิดและการพัฒนาการใหม่ในการปลูกฝังจริยธรรมในจริยธรรมศึกษา. ม.ป.พ.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2535). การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม (พิมพ์ครั้งที่ 1). เลิฟแอนด์ลิฟเฟิล.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). ม.ป.พ.
- ประพันธ์ น้อยเกา. (2541). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ แตกต่างกันที่ได้รับการสอนแบบระบบการสอนส่วนบุคคลโดยใช้ชุดการสอนเป็น รายบุคคลและ

โดยใช้ชุดการสอนเป็นกลุ่ม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2555. เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและวิทยาการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

มัญจรา ชรรคมบุศย์. (2553). การสอนทักษะชีวิต [Online].สืบค้นวันที่ 10 มีนาคม 2562,

จาก :http://edu.chandra.ac.th/teacherAll/mdra/data/pdf/life_skill11.pdf.

ขงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. (2553). ทักษะชีวิต. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม

ขงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (2540). “หลักและวิธีการสอนทักษะชีวิต,” กองบริการการศึกษา, 8(68), 8 – 28.

ขงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2540). การสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติด. ในการประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทาง การนำยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตมาใช้ในการป้องกันสารเสพติด. สำนักงาน ป.ป.ส

ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติ การพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2562. ม.ป.ท

รัฐจวน อินทรกำแหง. (2525). การเลือกหนังสือพิมพ์และวารสาร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ยุทธ ไถยวรรณ. (2549). สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4). ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

วาสนา บัวศรี. (2552). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนสาระการเรียนรู้หน่วยธรรมชาติ รอบตัวของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ระหว่างการเล่นนิทาน จากหนังสือภาพและการเล่านิทาน โดยสื่อการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 3(3), 89-100.

วารภรณ์ บุญสุข. (2546). การศึกษาความเข้าใจคำศัพท์ภาษาไทยและความคงทนการเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับปฐมวัยจากการสอน โดยการจัดกิจกรรมศิลปะ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วรรณานันดาเขียน, กุลภัสสรณ์ ตั้งศิริวัฒนากุล และสุกัลยา สุเมธ (2560). ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในยุคประเทศไทย 4.0 .วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 13(1),7-18.

วัฒนา พัชราวนิช. (2543). จิตวิทยาพัฒนาการ. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

วินัดดา อุทัยรัตน์. (2555). การศึกษาและออกแบบหนังสือสามมิติ เรื่อง สูดสาคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- วิริยะ สิริสิงห์. และคณะ. (2542). เทคนิคการออกแบบสร้างบัตรและหนังสือสามมิติ. สุวีริยาสาส์น.
- วิริยะ สิริสิงห์. (2545). การสัมมนาทางวิชาการเรื่องสื่อกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา “การผลิตและการใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์”. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิมลีน มีศิริ. (2551). หนังสือภาพ: โครงสร้างการเล่าเรื่องกับการสื่อความหมายสำหรับเด็ก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุชา จันทร์เอม. (2542). จิตวิทยาเด็ก. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุจิตตรา นามจำปา. (2546). การเปรียบเทียบความเข้าใจโน้มน้าและความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง พันธุกรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลวิธีการสอน โดยใช้โมเดลการสร้างความรู้ จากพื้นฐานความรู้เดิมกับการสอนตามปกติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวรรณ ไชยะชน (2561). การพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านประกอบหุ่นที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น. Veridian E-Journal. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(3), 443-458.
- สุรงค์ ไคว้ตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). ด่านสุทธาการพิมพ์.
- สุรงค์ ไคว้ตระกูล. (2564). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สมพร สุทัศน์ย์. (2547). จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน. บริษัทคอตฟอรัม จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับ
เด็กอายุ 3-6 ปี (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2558). ทิศทางของแผนพัฒนาการ
เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560-
2564. ม.ป.ท.
- หทัย ดันหยง. (2529). การสร้างวรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก. อักษรเจริญทัศน์.
- อนงค์นารด ยิ้มช้าง. (2563) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กก่อนเรียนและเด็กปฐมวัย
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราช
ภัฏภาคเหนือ, 10(1), 33-48.

ภาษาต่างประเทศ

- Atkinson, R. C., & Shiffrin, R. M. (1968). Human memory: a proposed system and its control processes. In K. Spence & J. Spence (Eds.), *The Psychology of Learning and Motivation*. 2, 89-195 Academic Press.
- Dian Idha Rahmawati, Rukiyati. (2018). *Developing pop-up book learning media to improve cognitive ability of children aged 4-5 years*. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 249, 60-68.
- Gunning, Jennifer Holloway & Olive Healy (2018). *Evaluating the preschool life skills program to teach school readiness skills: An Irish pilot study*. *European Journal of Behavior Analysis*, 20(1), 48-68.
- Glaser, B., Cason, B., & Riegel, D. (2000). *Development and testing of a clinical tool measuring selfmanagement of heart failure: Heart & Lung: Journal of Critical Care*, 29(1), 4-15.
- Hoskins, Bryony, and Liu, Liyuan. (2019). *Measuring life skills in the context of life skills and citizenship education the middle east and north africa*. United Nations Children's Fund (UNICEF) and the World Bank.
- Maxwell, Robert. (1981). *Life after school : a social skills curriculum*. Pergamon International Library.
- Morrison, George S. (1991). *Early childhood education today* (5 th ed.) McMillan Publishing Co.
- Rovinelli & Hambleton. (1977). *On the use of content specialists in the assessment of criterionreferenced test item validity*. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- Subasree, Radhakrishnan Nair. (2014). *The life skills assessment scale: the construction and validation of a new comprehensive scale for measuring Life Skills*. *Journal of Humanities and Social Science* 19(1), 50-58.
- World Health Organization (WHO). (1999). *The world health report*. Geneva 27, World Health Organization (WHO).
- Yadav & Pingle. (2017). *Development of life skills programme and its effect on life skills ability of student*. *Indian Streams Research Journal*. 7(2), 169-186.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทิน โรจน์ประเสริฐ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินสื่อ
การสื่อนหนังสือสามมิติ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เขต
ลาดกระบัง จ.กรุงเทพมหานคร
2. นางสาววิรัชญา แก้วบุรงค์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้
ด้านทักษะชีวิต โรงเรียนอนุบาล
เปล่งประสิทธิ์สายลม เขตพญาไท
จ.กรุงเทพมหานคร
3. นางสาวอัมพวัน สุภาเนตร ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาการเรียนรู้
ระดับปฐมวัย โรงเรียนอนุบาล
เปล่งประสิทธิ์สายลม เขตพญาไท
จ.กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย

โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม

ระดับชั้นอนุบาล 1

ภาคเรียนที่ 2/2563

หน่วยการเรียนรู้ที่ 20

ชื่อหน่วย อวัยวะภายนอกร่างกาย

ผู้จัดทำแผนการสอน นางสาวพรพรรณ ขงเยื้องพันธ์

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ใช้มือ-ตา ประสานสัมพันธ์กัน

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 มีวินัยในตนเอง

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ

จุดประสงค์

1. นักเรียนอธิบายองค์ประกอบของอวัยวะภายนอกและลักษณะของอวัยวะภายนอก ร่างกายได้(K)
2. นักเรียนบอกชื่ออวัยวะภายนอก และความสำคัญของอวัยวะของอวัยวะภายนอก ร่างกายได้(K)
3. นักเรียนอธิบายการดูแลรักษาความสะอาด และการป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับอวัยวะภายนอก ร่างกายได้(K)
4. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับอวัยวะภายนอกของร่างกาย(A)
5. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับอวัยวะภายนอกของร่างกาย(A)
6. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้(A)

7. นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามเกี่ยวกับอวัยวะภายนอกของร่างกายได้(P)

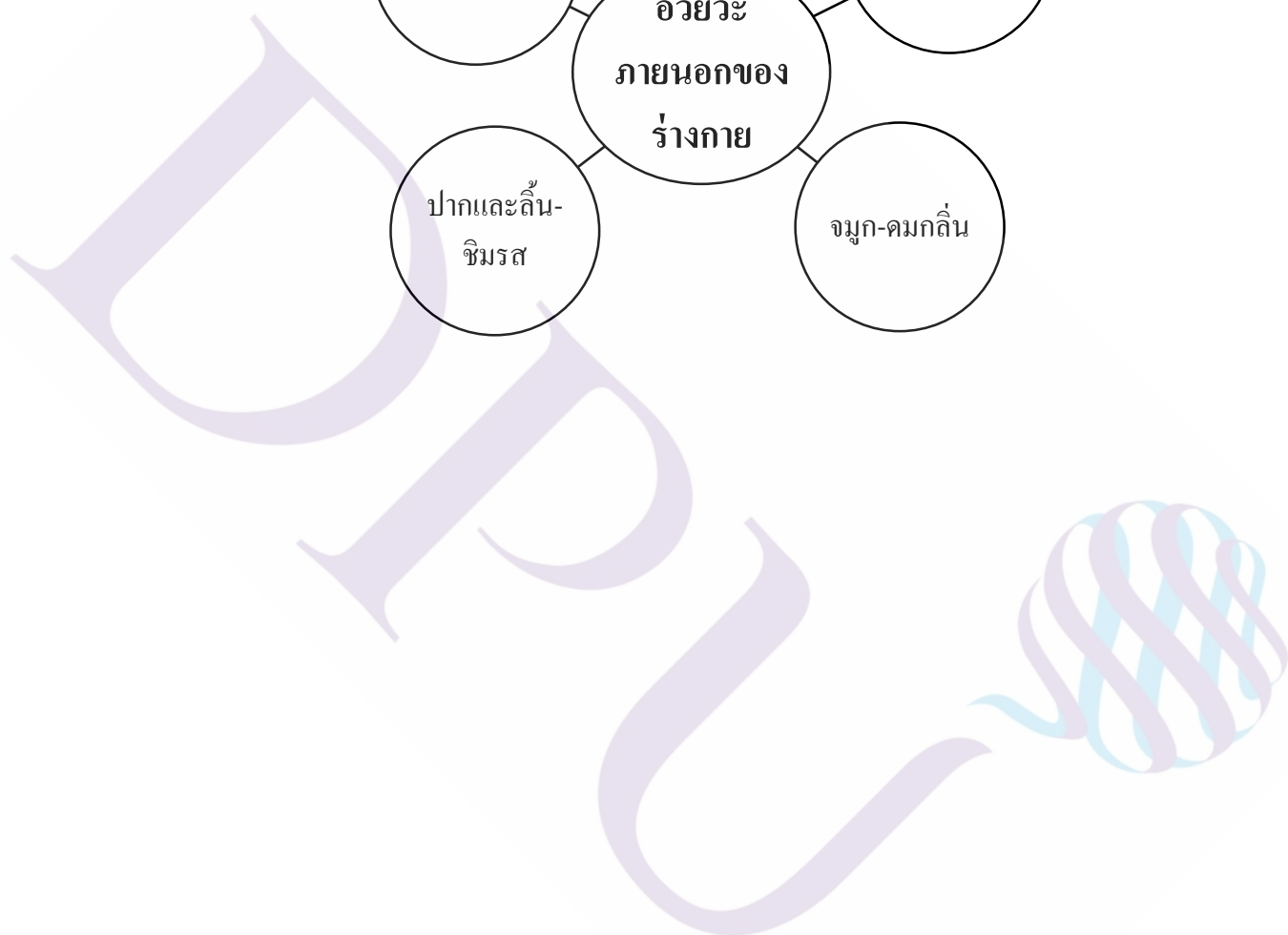
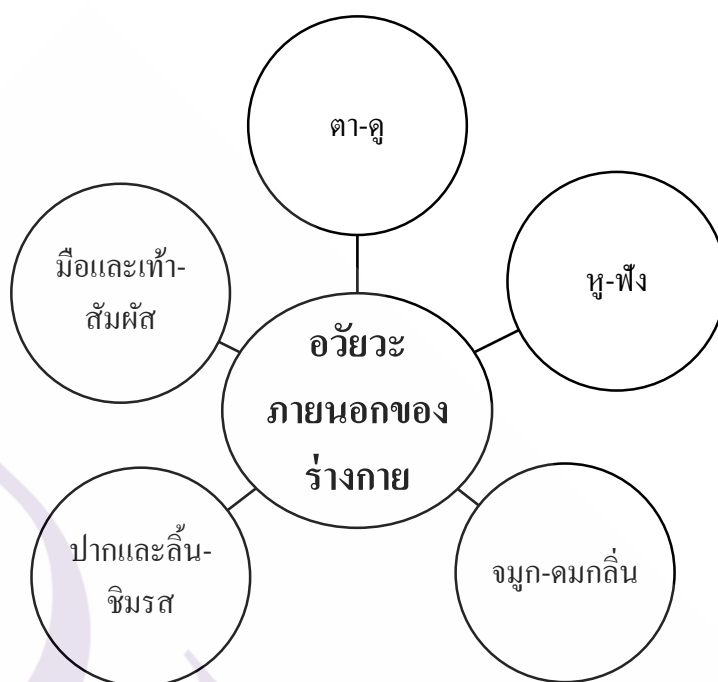
สาระการเรียนรู้

1. ประสพการณ์สำคัญ

- การเล่นและการหยิบจับสิ่งของโดยใช้ส้อมคีตทั้ง 5
- การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย
- การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจกรรมประจำวัน
- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง
- การอธิบายองค์ประกอบของอวัยวะภายนอกร่างกายและลักษณะของอวัยวะภายนอกร่างกาย
- การบอกชื่ออวัยวะภายนอกร่างกาย และความสำคัญของอวัยวะภายนอกร่างกาย
- อธิบายการดูแลรักษาความสะอาด และการป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับอวัยวะภายนอกร่างกาย

2. สาระที่ควรเรียนรู้

- องค์ประกอบของอวัยวะภายนอกร่างกายและลักษณะของอวัยวะภายนอกร่างกาย
- การดูแลสุขภาพอนามัยของอวัยวะภายนอกร่างกาย
- บอกชื่อและความสำคัญของอวัยวะภายนอกร่างกาย
- การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเล่นและหยิบจับสิ่งของ
- การดูแลรักษาและป้องกันอันตรายของอวัยวะภายนอกร่างกาย
- การรักษาความสะอาดของอวัยวะภายนอกร่างกาย

แผนการจัดการเรียนรู้ 1	
แผนการจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 20	โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม ภาคเรียนที่ 2/2563 เวลา 3.00 ชั่วโมง
เรื่อง 1 ตา-ดู	
ผู้จัดทำแผนการสอน นางสาวพรพรรณ ยงเอื้องพันธ์	
มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์	
มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ	
ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี	
ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	
มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน	
ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้	
มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	
ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 สนใจ มีความสุขและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	
มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย	
ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	
มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย	
ตัวบ่งชี้ที่ 12.2 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	
สาระสำคัญ	
- ตา เป็นอวัยวะที่ตอบสนองต่อแสงและแรงดัน เป็นอวัยวะรับสัมผัสที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเราใช้ตาในการมองเห็นสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆข้างตัวเรา	
จุดประสงค์การเรียนรู้	
1. นักเรียนอธิบายองค์ประกอบและวิธีการดูแลรักษาของตา-ดูได้(K)	
2. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็น(A)	
3. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับตา-ดู(A)	
4. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้(A)	
5. นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้(P)	
สาระการเรียนรู้	
1. ตา-ดู	
2. องค์ประกอบของตา-ดู	
ด้านทักษะ/กระบวนการ	
นักเรียนบอกลักษณะของตา-ดูได้	
นักเรียนจำแนกเหตุการณ์การที่เกิดขึ้นกับตา-ดูได้	

รายละเอียดกิจกรรม

กิจกรรมประจำวัน-ท่องจำ-ร้องเพลง

- นักเรียนลงทะเบียนที่ป้ายสัญลักษณ์ของตนเองหน้าห้องเรียน
- ครูและนักเรียนทักทายกัน กล่าวคำว่า “สวัสดี”/ Hallo
- ครูและนักเรียนนับจำนวนเพื่อนในห้องเป็นภาษาไทย
- ครูเปิดวีดิทัศน์ “ก-ฮ” และชวนนักเรียนร้องเพลงตามพร้อมทั้งทำท่าทางประกอบ
- ครูชวนนักเรียนกล่าวคำคล้องจองภาษาไทย “เด็กดีนั้นยอดเยี่ยม”

กิจกรรมกลางแจ้ง

(เล่นซ่อนหา)

- ครูร้องเพลง “ สวัสดี ” ทักทายนักเรียนพร้อมทำท่าทางประกอบ
-
- ครูพานักเรียนไปสนามเด็กเล่นให้นักเรียนเดินย่ำเท้าอยู่กับที่พร้อมนับ 1-10 หลังจากนั้นสะบัดแขนขาอบอุ่นร่างกาย แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4 คน นักเรียนนับจำนวนสมาชิก 1-2-3-4 พร้อมกันดังๆ แล้วให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มแนะนำชื่อเล่นของตนเอง
- ครูอธิบายการเล่นซ่อนหาโดยให้นักเรียนจับไม้สั้นไม้ยาว กลุ่มนักเรียนที่จับได้ไม้สั้นจะเป็นคนหา ส่วนกลุ่มอื่นๆ เป็นคนซ่อน โดยไปซ่อนกันทั้งกลุ่มในที่เดียวกัน นักเรียนตกลงกันว่าจะซ่อนที่ใดได้บ้าง
- กลุ่มนักเรียนที่เป็นคนหาจะต้องปิดตาพร้อมนับ 1-10 ในระหว่างนั้นกลุ่มอื่นๆ จะต้องวิ่งไปหาที่ซ่อนให้ได้ก่อนที่จะนับถึงนับ 10
- เมื่อนับครบ 10 แล้วจึงเปิดตา แล้วช่วยกันเดินหากกลุ่มที่ซ่อน ถ้าพบกลุ่มที่ซ่อนกลุ่มใดก่อนให้เรียกชื่อเพื่อนในกลุ่มนั้น แล้วกลุ่มที่แล้วกลุ่มที่ถูกพบกลุ่มแรกจะต้อง เป็นฝ่ายหาต่อไป เมื่อหมดเวลาให้นักเรียนล้างมือ ล้างหน้า ขึ้นห้อง
- แจกใบงาน ให้นักเรียนเขียนเลข 4 ตามรอยประและขีดเส้นเฉียง (/) ทับภาพเพื่อนๆ 4 คนที่กำลังเล่นซ่อนหาตามที่ต่างๆ) ให้นักเรียนนำกลับไปทำเป็นการบ้าน

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

(แสดงท่าทางประกอบเพลง “สัมผัสทั้ง 5”)

- ครูร้องเพลง สัมผัสทั้ง 5 จาก youtube ให้นักเรียนฟัง สอนนักเรียนร้องเพลงตามขั้นตอนการสอนร้องเพลงและให้นักเรียนแสดงท่าทางประกอบเพลงที่ละวรรค
- ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง “สัมผัสทั้ง 5” พร้อมแสดงท่าทางประกอบเพลง

- ครูขอตัวแทนนักเรียนออกมาเพื่อนำเพื่อนแสดงท่าทางประกอบเพลง ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง “สัมผัสทั้ง 5” อีกครั้งพร้อมทำท่าทางประกอบเพลง

เกมการศึกษา

(จับคู่ภาพที่ตรงข้ามกัน)

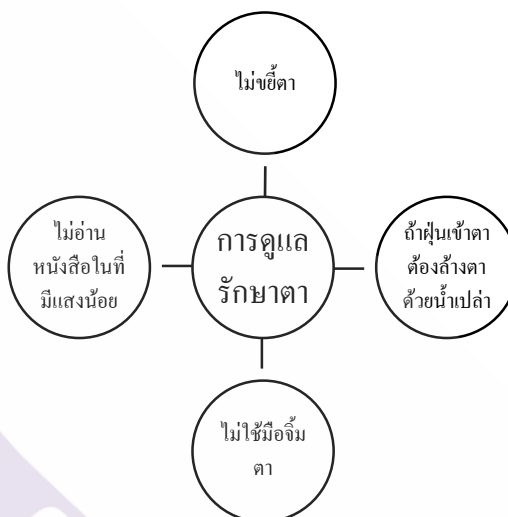
- ครูติดบัตรภาพสิ่งที่ตรงข้ามกันบนกระดาน แล้วให้นักเรียนอธิบายลักษณะของภาพแต่ละภาพ บอกสิ่งที่ตนเห็น เช่น ภาพ คนอ้วน คนผอม คนสูง คนเตี้ย เสื้อเก่า เสื้อใหม่ มือสะอาด มือสกปรก ทบทวนการอธิบายภาพแต่ละภาพจนนักเรียนเข้าใจ
- ครูติดบัตรภาพหนึ่งภาพเป็นโจทย์ แล้วให้นักเรียนออกมาหาภาพที่ตรงข้ามกันนักเรียน ผลัดกันออกมาทำกิจกรรมจนครบทุกภาพ

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

(ตา-ดู)

- ครูนำสื่อการสอนหนังสือสามมิติมาร่วมสนทนากับนักเรียนว่า ทำไมคนเราจึงมองเห็นสิ่งต่างๆ รอบตัวและอะไรทำให้เรามองเห็น (ตา)
- ครูได้นำสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกร่างกาย เปิดไปที่เรื่อง ตา และให้นักเรียนได้สังเกตลักษณะของตา
- ครูให้นักเรียนลองหลับตาลงแล้วให้บอกความรู้สึกขณะหลับตา ให้นักเรียนลืมตาขึ้นแล้วเปรียบเทียบความรู้สึกระหว่างหลับตาและลืมตา
- ครูขออาสาสมัครนักเรียน 2 คน ทดลองเอาผ้าปิดตาแล้วเดินไปรอบๆห้อง เพื่อนๆ สังเกตว่าเมื่อเพื่อนปิดตา เพื่อนจะเดินอย่างไร เช่นเดินเซ จากนั้นเอาผ้าออกแล้วบอกความรู้สึกว่าเป็นอย่างไร
- ครูสนทนากับนักเรียนถึงการทำกิจกรรมตั้งแต่ช่วงเช้าว่าได้ใช้ตาทำอะไรบ้าง(หาเพื่อนที่ชวนตามทีต่างๆ อ่านแผ่นภาพเพลง ฝึกแสดงท่าทางประกอบเพลงตามครู และหาภาพสิ่งที่ตรงข้ามกัน)
- ครูอธิบายเรื่องการมองเห็นว่า “เราใช้สายตาในการมองสังเกตสิ่งต่างๆรอบตัว การมองเห็นนั้นจะต้องมีสายตาที่ดี จึงควรดูแลรักษาดวงตาให้ดี ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าเรามีวิธีดูแลรักษาตาอย่างไร ไม่ขยี้ตาหรือไม่ปิดทรายใส่เพื่อนเพราะอาจเข้าตาได้และในห้องเรียนต้องมีแสงสว่างเพียงพอ” และหากเราไม่มีตาจะเกิดอะไรขึ้น (ครูสอดแทรกให้นักเรียนเข้าใจคนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น)
- ครูถามนักเรียนว่า ถ้าเราต้องการมองสิ่งต่างๆ ในตอนกลางคืนเราจะต้องทำอะไร (เปิดไฟ) ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่าสิ่งต่างๆที่เรามองเห็นทั้งหมดนี้เราต้องใช้ตาโดยอาศัยแสงสว่าง

ช่วยในการมองเห็นด้วย จึงไม่ควรอ่านหนังสือในที่ๆแสงสว่างไม่เพียงพอ ครูทบทวนวิธีการดูแลรักษาตาจากที่เรียนในสัปดาห์ก่อน (ไม่ใช้นิ้วมือหรือของแข็งจิ้มตาหรือขี้ตาแรงๆ เมื่อมีฝุ่นละอองเข้าตาให้ล้างตาด้วยน้ำสะอาด)บันทึกคำตอบการดูแลรักษาตาของเด็กบนกระดาน โดยทำผังแบบฟอง

- ครูนำหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย มาให้นักเรียนได้ศึกษา โดยครูเปิดไปที่หน้าคำศัพท์ EYE โดยที่นักเรียนฝึกอ่านคำศัพท์ตามครู และเขียนคำศัพท์ EYE บนกระดาน บอกนักเรียนว่าคำว่า “ตา” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า EYE อี (ไอ-อาย) ตา

กิจกรรมสร้างสรรค์

(ระบายสีน้ำบนสายรุ้งเส้น)

- ครูให้นักเรียนสังเกตสายเส้นและทิศทางของลูกศรบนปลายสายรุ้ง ครูให้นักเรียนใช้ตามองภาพและใช้มือลากเส้นตามรอยประในช่องของสายรุ้งจากนั้นใช้พู่กันระบายสีน้ำบนเส้นสายรุ้ง ในใบงานกิจกรรมสร้างสรรค์ ค่อยๆ ลากพู่กันอย่าให้ออกนอกช่องที่กำหนด เสร็จแล้วตากให้แห้งนำมาส่งครูทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้ไปล้างมือ แล้วมาช่วยกันเก็บอุปกรณ์เช็ดทำความสะอาดให้เรียบร้อย

กิจกรรมเสรี

(ศูนย์หนังสือ : อ่านนิทานเรื่อง “เปิดน้อยเลือกที่นอน”)

- ครูจินตนิทานเรื่อง “เปิดน้อยเลือกที่นอน” ให้นักเรียนฝึกอ่านคำในศูนย์หนังสือ)

สื่อและอุปกรณ์

- คำคล้องจอง เด็กดีนั้นยอดเยี่ยม

เด็กดীনัยยอดเยี่ยม เด็กเทียมๆนัยยอดแ่
 พวกเราเป็นเด็กดีแท้ ไม่ยอดแ่แต่ยอดเยี่ยมเครื่องเกาะจังหวะ

- ผ้าปิดตา
- ไม้สั้น 1 อัน ไม้ยาว 1 อัน
- ใบงาน
- DVD เพลง “สัมผัสทั้ง 5”
- เครื่องเล่น DVD
- เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ
- บัตรภาพที่ตรงข้ามกัน
- หนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย
- กระดาษแผ่นใหญ่สำหรับวาดหรือเขียนผังแบบฟอง (Bubble Map)
- ปากกาเคมี
- บัตรคำศัพท์ EYE
- สีน้ำ / พู่กัน
- นิทานเรื่อง “เปิดน้อยเลือกที่นอน”
- ที่คาดศีรษะตัวละครในนิทานเรื่อง “เปิดน้อยเลือกที่นอน”

การวัดและการประเมินผล

- 1 วิธีการประเมิน
 - การตอบคำถาม
 - สังเกตการทำกิจกรรม
 - สังเกตจากผลงาน
 - สังเกตจากการทำใบงาน
- 2 เครื่องมือที่ใช้
 - แบบบันทึกสังเกตพฤติกรรม

1.การวัดผลและการประเมินการเรียนรู้

รายการวัดและประเมินผล	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้และความเข้าใจ (K) 1. นักเรียนอธิบายองค์ประกอบของตาและบอกลักษณะของสิ่งที่ใช้ตาดูได้อย่างเหมาะสม	1. การสังเกต 2. การตอบคำถาม	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านทักษะชีวิต/ ด้านความรู้ และความเข้าใจ	นักเรียนผ่านเกณฑ์โดยปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ระดับ พอใช้ขึ้นไป
ด้านเจตคติ (A) 2. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้ อยากเห็น ได้อย่างเหมาะสม 3. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ตาดูได้อย่างเหมาะสม 4. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม	1. การสังเกต	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านเจตคติ	นักเรียนผ่านเกณฑ์โดยปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ระดับ ดีขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) 5.นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้อย่างเหมาะสม	1.การสังเกต 2. การตอบคำถาม	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านทักษะชีวิต/ ด้านความรู้ และความเข้าใจ	นักเรียนผ่านเกณฑ์โดยปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ระดับ ดีขึ้นไป

1.1 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านทักษะชีวิต ความรู้และความเข้าใจ (K))

รายการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1คะแนน)
นักเรียนอธิบายองค์ประกอบของตาและบอกลักษณะของสิ่งที่ใช้ตาดูได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนอธิบายองค์ประกอบของตาและบอกลักษณะของสิ่งที่ใช้ตาดูได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องทั้งหมด	นักเรียนอธิบายองค์ประกอบของตาและบอกลักษณะของสิ่งที่ใช้ตาดูได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนอธิบายองค์ประกอบของตาและบอกลักษณะของสิ่งที่ใช้ตาดูได้แต่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลหรือถูกต้องเพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถอธิบายองค์ประกอบของตาและบอกลักษณะของสิ่งที่ใช้ตาดูได้

1.2 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านทักษะชีวิต/กระบวนการ (P))

รายการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้	นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้ถูกต้องทั้งหมด	นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้	นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้แต่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลหรือได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถสื่อสารและตอบคำถามได้

1.3 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านเจตคติ (A))

รายการวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้เป็นอย่างดี	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็น	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่มีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็น
2. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ตาดูได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ตาดูได้เป็นอย่างดี	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ตาดู	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ตาดูได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่พอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ตาดู
3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้เป็นอย่างดี	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และไม่เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้

แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านทักษะชีวิต/ด้านความรู้ และความเข้าใจ (K)

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม					
		นักเรียนอธิบายองค์ประกอบของตาและบอกลักษณะของสิ่งที่ใช้ตาได้อย่างเหมาะสม				สรุปการประเมิน	
		ระดับการประเมิน					
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4 คะแนน

ดี = 3 คะแนน

พอใช้ = 2 คะแนน

ปรับปรุง = 1 คะแนน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้

ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะชีวิต/กระบวนการ (P)

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม					
		นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้				สรุปการประเมิน	
		ระดับการประเมิน					
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4 คะแนน

ดี = 3 คะแนน

พอใช้ = 2 คะแนน

ปรับปรุง = 1 คะแนน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านเจตคติ (A)

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม												สรุปการประเมิน		
		1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้อย่างเหมาะสม				2. นักเรียนพอใจประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับคา-ศู ได้อย่างเหมาะสม				3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม				ไม่ผ่าน	ผ่าน	
		ระดับการประเมิน				ระดับการประเมิน				ระดับการประเมิน						
ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง					

เกณฑ์การให้คะแนน

- ดีมาก = 4 คะแนน
- ดี = 3 คะแนน
- พอใช้ = 2 คะแนน
- ปรับปรุง = 1 คะแนน

ไม่ผ่าน

ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ใบงานกิจกรรมกลางแจ้ง

ชื่อ - นามสกุล _____

ระดับชั้น _____

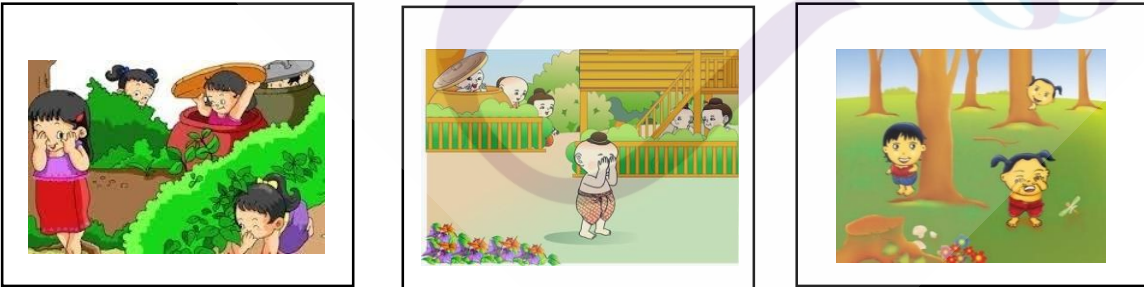
อนุบาล 1 _____

ห้อง _____

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนเลข 4 ตามรอยประและขีดเส้นเฉียง (/) ทับภาพเพื่อนๆ 5 คนที่กำลังเล่นซ่อนหาตามที่ต่างๆ

4 4 4 4 4

4 4 4 4 4

ระดับคุณภาพ

1. ต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นส่วนใหญ่

2. ทำได้โดยได้รับความช่วยเหลือบ้าง

3. ทำได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

ใบงานกิจกรรมสร้างสรรค์

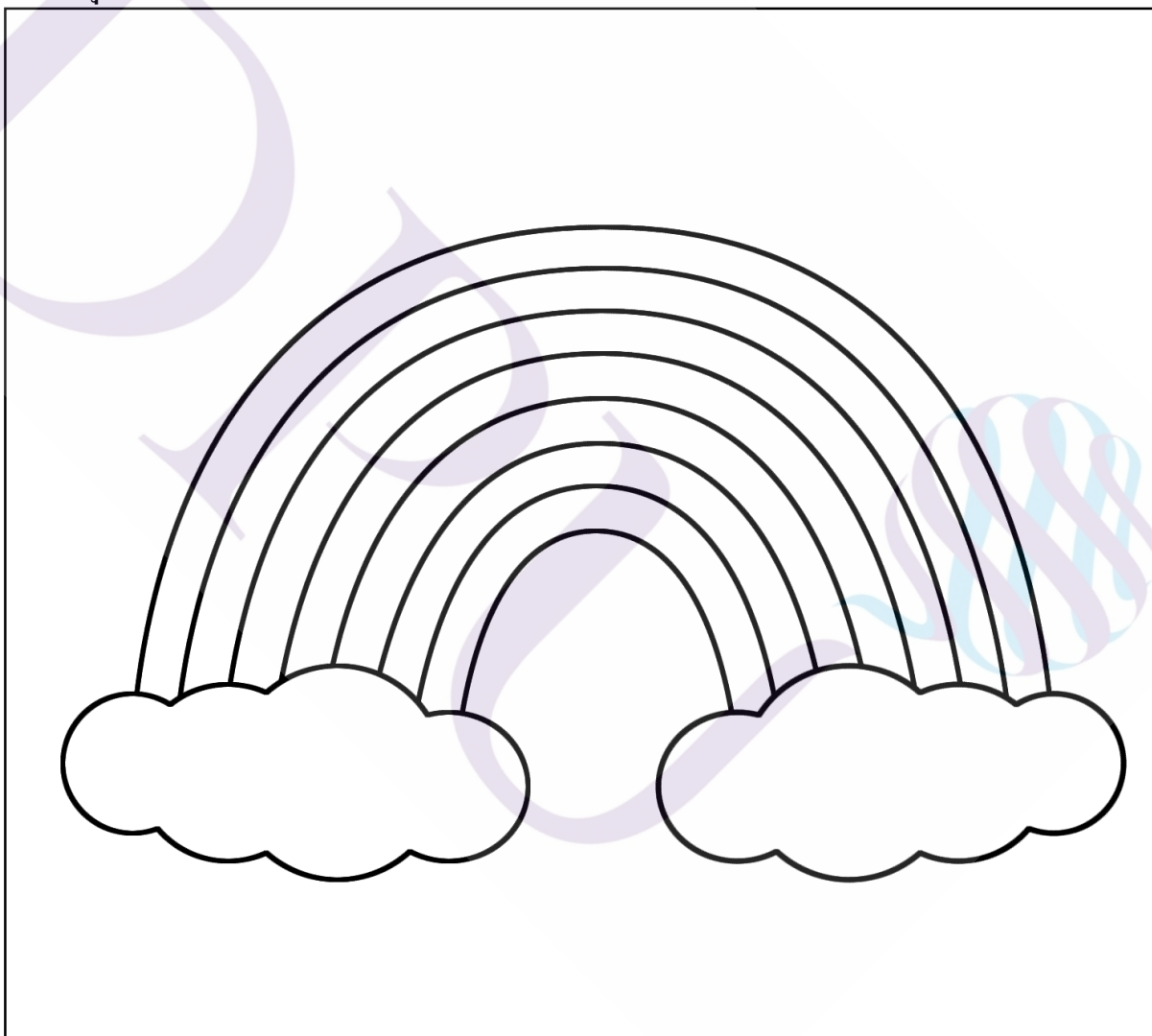
ชื่อ - นามสกุล _____

ระดับชั้น _____

อนุบาล 1 _____

ห้อง _____

คำสั่ง ให้นักเรียนสังเกตลายเส้นและทิศทางของลูกศรบนปลายสายรุ้ง จากนั้นใช้พู่กันระบายสีน้ำบน
เส้นสายรุ้ง

ระดับคุณภาพ

1. ต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นส่วนใหญ่

2. ทำได้โดยได้รับความช่วยเหลือบ้าง

3. ทำได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

แผนการจัดการเรียนรู้ 2

แผนการจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย	โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม
ระดับชั้นอนุบาล 1	ภาคเรียนที่ 2/2563
หน่วยการเรียนรู้ที่ 20	เรื่อง 2 หู-ฟัง
ผู้จัดทำแผนการสอน นางสาวพรพรรณ ขงเอื้องพันธ์	เวลา 3.00 ชั่วโมง

มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ
ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี

สาระสำคัญ

- หู เป็นอวัยวะรับสัมผัสที่ใช้ในการรับเสียง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายลักษณะของหูและบอกลักษณะของสิ่งที่ได้จากฟังได้(K)
2. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้ อยากเห็น(A)
3. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการฟัง(A)
4. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้(A)
5. นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้(P)

สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของหู-ฟัง
2. สาเหตุที่ทำให้เกิดการได้ยินเสียงจากการฟัง
3. วิธีการดูแลรักษาหู

ด้านทักษะ/กระบวนการ

1. นักเรียนบอกลักษณะของหู-ฟัง
2. นักเรียนจำแนกเหตุการณ์หู-ฟัง

รายละเอียดกิจกรรม

กิจกรรมประจำวัน-ห้องจำ-ร้องเพลง

- นักเรียนลงทะเลเบียนที่ป้ายสัญลักษณ์ของตนเองหน้าห้องเรียน
- ครูและนักเรียนร้องเพลงทักทาย “สวัสดีวันนี้พบกัน”
- ครูและนักเรียนนับจำนวนเพื่อนในห้องเป็นภาษาไทย
- ครูเปิดวีดิทัศน์ “ก-ฮ” และชวนนักเรียนร้องเพลงตามพร้อมกับทำท่าทางประกอบ
- ครูชวนนักเรียนกล่าวคำคล้องจองภาษาไทย “เด็กดีนั้นยอดเยี่ยม”

กิจกรรมกลางแจ้ง

(กระซิบบอกคำ)

- ครูพานักเรียนไปที่สนามให้นักเรียนเขาแถวตอนแถว ครูให้นักเรียนใช้มือแตะไหล่เพื่อนคนข้างหน้าทุกคนเหยียดแขนจนสุดเป็นการขยายแถว
- ครบบอกนักเรียนว่าจะให้เล่นเกมกระซิบอธิบายการเล่นเกม โดยจะให้ประโยคสั้นๆ ปลายคำแก่คนสุดท้ายของแถวและให้กระซิบบอกคนต่อไปเป็นลำดับต่อกันให้ครบทุกคำจนถึงคนแรกของแถวแล้วให้คนแรกวิ่งมาบอกครูว่าประโยคที่โดฟังมานั้นคืออะไร
- เริ่มการแข่งขันแถวไหนได้ข้อความครบที่สุดชนะ
- นักเรียนทำกิจกรรมซ้ำอีกครั้งครูเปลี่ยนข้อความ ขอความเป็นการศึกษาการฟังเมื่อทำกิจกรรม

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

(เคาะจังหวะ 1-2-3-4-5)

- ครูให้นักเรียนปรบมือตามจังหวะซ้ำๆ พร้อมกับนับหยุดหยุด
- ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มกลุ่มละคนให้เคาะกลองตามจำนวนครั้งที่ครูเคาะเป็นตัวอย่าง
- ทำกิจกรรมที่ละกลุ่มครูเริ่มเคาะจังหวะครั้งนักเรียนฟังเสียงแล้วเคาะตามครูครั้งไปเรื่อยครูเคาะครั้งนักเรียนฟังเสียงแล้วเคาะตามครูครั้งจนกระทั่งเพิ่มจำนวนการเคาะเป็น ครั้งครูเขียนตัวเลข 5 ให้นักเรียนดูบนกระดานแล้วให้นักเรียนเขียนตัวเลข 5 ในอากาศและบอกนักเรียนว่าจำนวน 5 เราจะแทนจำนวน 5 ด้วยตัวเลข 5
- นักเรียนกลุ่มใดเคาะเกินจำนวนตัวอย่างที่ได้ยินเสียงกลุ่มนั้นต้องออกมาแสดงท่าทางประกอบเพลงสัมผัสทั้ง

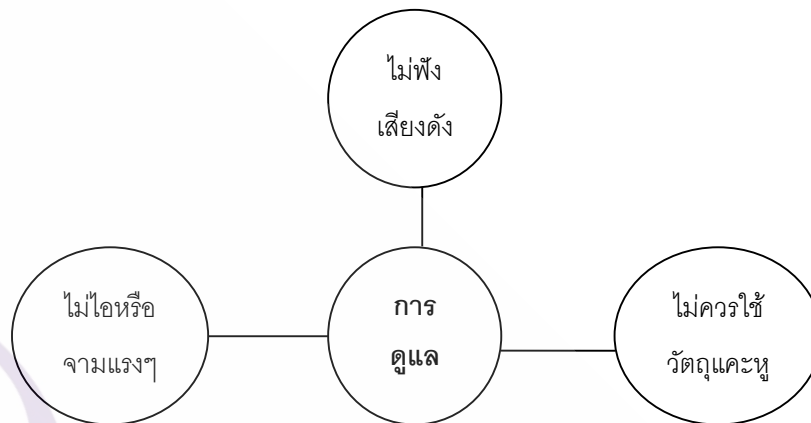
- ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องการเคาะจังหวะไม่ครบ หรือเกินจำนวนครั้งจากที่ครูกำหนด ถามนักเรียน ว่าควรทำอย่างไร ถึงจะทำตามที่ครูกำหนดได้ (ตั้งใจฟังเสียง และนับจำนวนอย่างมีสมาธิ)

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

(หู – ฟัง)

ครูสนทนาและถามคำถามนักเรียน ดังนี้

- ครูเปิดสื่อการสอนหนังสือสามมิติเรื่อง อวัยวะภายนอกร่างกาย (หู) และตั้งคำถามกับนักเรียนว่า อวัยวะส่วนใดของร่างกายที่ยื่นออกจากด้านข้างศีรษะติดใบหน้าหู
- หูมีกี่ข้าง 2 ข้างคือข้างซ้ายข้างขวาครูชี้ตำแหน่งหูข้างซ้ายและข้างขวานักเรียนชี้ตาม
- ครูเคาะบล็อกครั้งให้นักเรียนฟังโดยไม่ให้นักเรียนเห็นว่าครูเคาะอะไรถามนักเรียนว่าจำได้ไหมว่าเสียงที่ครูเคาะคือเสียงอะไรให้นักเรียนช่วยกันตอบเสียงบล็อกถามนักเรียนว่าเราจะใช้อวัยวะ ฟังเสียงที่ครูเคาะหูวันนี้ครูจะให้ฟังเสียงต่างๆเพิ่มอีก
- ครูนำราวแขวนของเล่นที่เตรียมไว้มาให้ให้นักเรียนคู่มือสิ่งของ 5 ชิ้นที่มีเสียงต่างกันซ่อนขวดน้ำพลาสติกขวดแก้ว แก้วให้นามาวางเรียงกันบนโต๊ะที่เด็กมองเห็นชัดเจน
- ครูนำตะเกียบมาเคาะสิ่งของทั้ง5อย่างให้นักเรียนฟังเสียงที่นักเรียนได้ยินจะมีเสียงต่างกัน5เสียง เคาะให้นักเรียนฟังและทบทวนจนจำได้ว่าเสียงอะไร
- ครูให้นักเรียนหลับตาคอยฟังครูเคาะแล้วถามนักเรียนว่าเป็นเสียงอะไรครูเคาะให้นักเรียนทาย สลับกันไปมาครั้งครูบอกนักเรียนว่าเสียงเคาะของสิ่งต่างๆไม่เหมือนกันมีดังนี้นักเรียนบอกสิ่ง ที่เคาะแล้วเสียงดังเบาเสียงไพเราะและไม่ไพเราะ
- ครูเก็บอุปกรณ์และบอกว่าจะนำไปให้นักเรียนเคาะฟังเสียงในกิจกรรมเสรีศูนย์วิทยาศาสตร์
- นักเรียนร่วมกันสรุป “เราใช้อวัยวะใดในการฟังเสียง” (หู) บอกนักเรียนว่าหูมีความสำคัญ เพราะทำให้เราได้ยินเสียงของสิ่งต่างๆ นักเรียนคิดว่าถ้าเราฟังเสียงที่ดังมากจนเกินไปจะเป็นอย่างไร (หูตึง) ดังนั้นเราจึงควรดูแลรักษาหู โดยไม่ฟังเสียงดังเกินไปและรักษาความสะอาดที่หู ครูทบทวนวิธีดูแลรักษาหูที่เรียนเมื่อสัปดาห์ก่อน โดยใช้ผังแบบฟอง (Bubble Map) (ไม่ควรใช้ วัตถุหรือสิ่งของมาเคาะหูเล่น ไม่ไอหรือจามแรงๆ อาจทำให้หูอื้อได้)

- ครูนำหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย มาให้นักเรียนได้ศึกษา โดยครูเปิดไปที่หน้าคำศัพท์ EAR และบอกนักเรียนว่าคำว่า “หู” ภาษาอังกฤษใช้คำศัพท์ EAR อี (เอีย-เอีย(ร)) หู ให้นักเรียนออกเสียงตาม และอธิบายลักษณะของหู และสาเหตุที่ทำให้เกิดการได้ยินจากการฟัง

เกมการศึกษา

(จับคู่เสียง)

- ครูนำขวดพลาสติกขวดเล็กหรือขวดแบนด์ใส่เมล็ดพืช หินกรวด ลูกบิด ชนิดละ 2 ขวด แล้วใช้แถบกาวยึดฝาขวดให้แน่นหนา เขียนตัวเลขใต้ขวด ขวดใดใส่สิ่งของชนิดเดียวกันให้เขียนหมายเลขเดียวกัน เช่น ขวดหมายเลข 1 จำนวน สองขวด ใส่ลูกบิดขวดหมายเลข 2 จำนวน สองขวด ใส่หินกรวด ขวดหมายเลข 3 จำนวน สองขวด ใส่ถั่วเขียว ถ้าใช้ขวดใส ต้องปิดตาและเขย่าฟังเสียง แต่ถ้าเป็นขวดทึบสามารถเขย่าแล้วฟังเสียง จับคู่เสียงที่เหมือนกัน ได้เลยนักเรียนดูเฉลยจากการเปิดดูหมายเลขที่ได้กันขวดทำกิจกรรมแล้วนำไปเก็บไว้ในกล่องสัมพัทธ์ในศูนย์วิทยาศาสตร์

กิจกรรมสร้างสรรค์

(ปะติดกระดาษรูปสัตว์)

- ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ครูติดกระดาษสีเขียว 2 แผ่นบนกระดาน แจกตะกร้าที่ใส่รูปสัตว์ต่างๆหลายชนิด กลุ่มละ 1 ใบ ชูภาพสัตว์ให้นักเรียนบอกเสียงร้องของภาพสัตว์แต่ละชนิด และนักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งขันกันหาภาพสัตว์ไปปะติดบนกระดาษสีเขียวตามเสียงร้องของสัตว์

ที่ได้ยินจาก youtube หรือจากที่ครูเปล่งเสียง บอกนักเรียนว่าจะให้นักเรียนปะติดกระดาษสีรูปสัตว์ให้สวยงาม เมื่อทำเสร็จให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง และเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

กิจกรรมเสรี

(ศูนย์หนังสือ : ฟังและอ่านนิทานเรื่อง “เปิดน้อยเลือกที่นอน”)

- ตีคิทานเรื่อง “เปิดน้อยเลือกที่นอน” ให้เด็กฝึกอ่านคำในศูนย์หนังสือ

สื่อและอุปกรณ์

- สัญลักษณ์ประจำตัวเด็ก
- วัสดุที่สน “ก-ฮ”
- คำคล้องจอง เด็กดึ้นน้อยอดเยี่ยม
เด็กดึ้นน้อยอดเยี่ยม เด็กเทียมๆนั้นอดแยะ
พวกเราเป็นเด็กดีแท้ ไม่อดแยะแต่อดเยี่ยมเครื่องเกาะจังหวะ
- ประโยคสั้นๆ เข้าใจง่ายๆ ความยาวประมาณ 4 พยางค์สัก 4 ประโยค เช่น ตามีไว้ดู, หูมีไว้ฟัง, จมูกหายใจ, เด็กกินมะม่วง, นารีนอนหลับ, นกหวีดดังปรืดและข้อความอื่นๆ ที่ครูปรับให้เหมาะสม ฯลฯ)
- อุปกรณ์เกาะจังหวะ นกหวีด
- เพลงสัมผัสทั้ง 5
- หนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย
- ราวแขวน , ขวดน้ำพลาสติก , ซ้อนสแตนเลส , ขวดแก้ว, บล็อก
- กระดาษแผ่นใหญ่สำหรับวาดหรือเขียนผังแบบฟอง(BubbleMap)
- ปากกาเคมี
- ตะเกียบ , บัตรคำศัพท์ EAR , บัตรอักษร F
- ขวดพลาสติกทึบ 6-8 ขวด
- หินกรวด ลูกปัด ถ้วยแบบต่างๆ
- ผ้าปิดตา
- กระดาษสีเขียว 2 แผ่น
- ตะกร้าใส่รูปสัตว์ 2 ใบ

- ภาพสัตว์หลายชนิด
- กระดาษสี
- กาว
- นิทานเรื่อง “เปิดน้อยเลือกที่นอน”
- ที่คาดศีรษะตัวละครในนิทานเรื่อง “เปิดน้อยเลือกที่นอน”

การวัดและการประเมินผล

1. วิธีการวัดผล

- การตอบคำถาม
- สังเกตการทำกิจกรรม
- สังเกตการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
- สังเกตการเล่นร่วมกับเพื่อน
- ตรวจสอบผลงาน

2. เครื่องมือวัดผล

- แบบบันทึกสังเกตพฤติกรรม
- แบบประเมินผลงาน

1.การวัดผลและการประเมินการเรียนรู้

รายการวัดและประเมินผล	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้และความเข้าใจ (K) นักเรียนอธิบายลักษณะของหูและบอกลักษณะของสิ่งที่ได้จากฟังได้อย่างเหมาะสม	1. การสังเกต 2. การตอบคำถาม	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านทักษะชีวิต/ด้าน ความรู้ และความเข้าใจ	นักเรียนผ่านเกณฑ์ โดยปฏิบัติตามกิจกรรม ได้ถูกต้อง อยู่ใน เกณฑ์ ระดับ พอใช้ ขึ้นไป
ด้านเจตคติ (A) 1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้ อยากเห็น ได้อย่างเหมาะสม 2. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการฟังได้ อย่างเหมาะสม 3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม	1.การสังเกต	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านเจตคติ	นักเรียนผ่านเกณฑ์ โดยปฏิบัติตามกิจกรรม ได้ถูกต้อง อยู่ใน เกณฑ์ ระดับ ดีขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้อย่างเหมาะสม	1. การสังเกต 2. การตอบคำถาม	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านทักษะชีวิต/ด้าน ความรู้ และความเข้าใจ	นักเรียนผ่านเกณฑ์ โดยปฏิบัติตามกิจกรรม ได้ถูกต้อง อยู่ใน เกณฑ์ ระดับ ดีขึ้นไป

1.1 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านทักษะชีวิต/ความรู้และความเข้าใจ (K))

รายการวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
นักเรียนอธิบาย ลักษณะของหูและ บอกลักษณะของ สิ่งที่ได้จากฟังได้ อย่างเหมาะสม	นักเรียนอธิบาย ลักษณะของหูและ บอกลักษณะของ สิ่งที่ได้จากฟังได้ อย่างเหมาะสม ถูกต้องทั้งหมด	นักเรียน อธิบาย ลักษณะของหู และบอก ลักษณะของ สิ่งที่ได้จาก ฟัง	นักเรียนอธิบาย ลักษณะของหูและ บอกลักษณะของ สิ่งที่ได้จากฟังได้ แต่ไม่สอดคล้อง กับข้อมูลหรือ ถูกต้องเพียง เล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถ อธิบายลักษณะของหู และบอกลักษณะของ สิ่งที่ได้จากฟังได้

1.2 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านทักษะชีวิต/กระบวนการ (P))

รายการวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้อย่าง เหมาะสมตามที่ กำหนดได้อย่าง ถูกต้องทั้งหมด	นักเรียน สามารถ สื่อสารและ ตอบคำถาม ได้ได้ตามที่ กำหนด	นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้แต่ไม่ สอดคล้องกับ ข้อมูลหรือได้เพียง เล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้

1.3 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านเจตคติ (A))

รายการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้ อยากเห็น ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้ อยากเห็น ได้เป็นอย่างดี	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้ อยากเห็น	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้ อยากเห็น ได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่มีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้ อยากเห็น
2. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการฟัง ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการฟัง ได้เป็นอย่างดี	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการฟัง	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการฟัง ได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่พอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการฟัง
3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ ได้เป็นอย่างดี	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ ได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และไม่เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะชีวิต/ด้านความรู้ และความเข้าใจ (K)

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม				สรุปการประเมิน	
		นักเรียนอธิบายลักษณะของหูและบอก ลักษณะของสิ่งที่ได้จากฟังได้อย่าง เหมาะสม					
		ระดับการประเมิน				ผ่าน	ไม่ผ่าน
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง		

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4 คะแนน

ดี = 3 คะแนน

พอใช้ = 2 คะแนน

ปรับปรุง = 1 คะแนน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะชีวิต/กระบวนการ (P)

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม					
		นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้อย่างเหมาะสม				สรุปการประเมิน	
		ระดับการประเมิน					
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4 คะแนน

ดี = 3 คะแนน

พอใช้ = 2 คะแนน

ปรับปรุง = 1 คะแนน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านเจตคติ (A)

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม													
		1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากเห็นได้อย่างเหมาะสม		2. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการฟังได้อย่างเหมาะสม		3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม		สรุปการประเมิน							
		ระดับการประเมิน		ระดับการประเมิน		ระดับการประเมิน		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ผ่าน			
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ไม่ผ่าน	ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

- ดีมาก = 4 คะแนน
- ดี = 3 คะแนน
- พอใช้ = 2 คะแนน
- ปรับปรุง = 1 คะแนน

ไม่ผ่าน
ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้ 3

แผนการจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย	โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สาขลม
ระดับชั้นอนุบาล 1	ภาคเรียนที่ 2/2563
หน่วยการเรียนรู้ที่ 20	เรื่อง 3 จมูก-ดมกลิ่น
	เวลา 3.00 ชั่วโมง
ผู้จัดทำแผนการสอน นางสาวพรพรรณ ขงเยื้องพันธ์	

มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 12.2 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้

สาระสำคัญ

- จมูกเป็นอวัยวะรับสัมผัสอีกชนิดหนึ่งที่ทำหน้าที่รับกลิ่น ซึ่งเกิดขึ้นจากการทำปฏิกิริยาทางเคมีของสิ่งเร้ารอบๆ ตัว

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายลักษณะของจมูกและบอกสิ่งที่ได้จากการดมกลิ่น ได้(K)
2. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็น(A)
3. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องการใช้จมูกในการดมกลิ่น(A)
4. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้(A)

สาระการเรียนรู้

5. นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้(P)

สาระการเรียนรู้

1. จมูกกับการดมกลิ่น

2. ลักษณะของจมูกและกลิ่นแบบต่างๆ
3. วิธีการดูแลรักษาจมูก

ด้านทักษะ/กระบวนการ

1. นักเรียนบอกลักษณะของจมูก
2. นักเรียนจำแนกเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการใช้จมูกดมกลิ่น

รายละเอียดกิจกรรม

กิจกรรมประจำวัน-ท่องจำ-ร้องเพลง

- นักเรียนลงทะเลเขียนที่ป้ายสัญลักษณ์ของตนเองหน้าห้องเรียน
- ครูและนักเรียนร้องเพลงทักทาย “สวัสดิ์วันนี้พบกัน”
- ครูและนักเรียนนับจำนวนเพื่อนในห้องเป็นภาษาไทย
- ครูเปิดวีดิทัศน์ “ก-ฮ” และชวนนักเรียนร้องเพลงตามพร้อมกับทำท่าทางประกอบ
- ครูชวนนักเรียนกล่าวคำคล้องจองภาษาไทย “เด็กดีนั้นยอดเยี่ยม”

กิจกรรมกลางแจ้ง

(หลับตาดมกลิ่น)

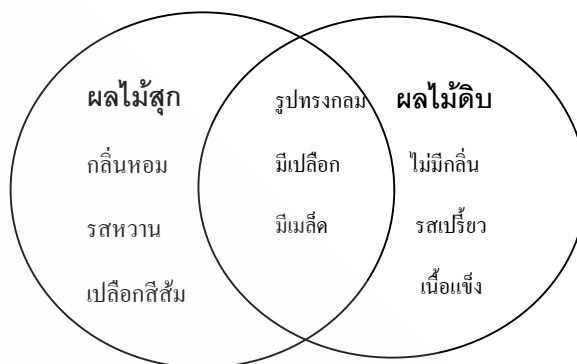
- ครูนำสิ่งของที่มีกลิ่นต่างๆให้นักเรียนดมระบุออกชื่อสิ่งนั้น
- ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มให้แต่ละกลุ่มเดินมาหาครูแล้วปิดตาสูดกลิ่นของสิ่งที่คุณครูให้ดมจำกลิ่นไว้แล้วเดินกลับไปที่นั่งของกลุ่มตนครูดิป้ายเลขที่ของกลุ่มไว้ข้างขวดหรือได้ภาชนะที่ใส่สิ่งของนั้นครูเรียกกลุ่มอื่นออกมาสลับกันดมกลิ่นจนครบทุกกลุ่มแต่ละกลุ่มควรดมกลิ่นสิ่งของคนละชนิดกัน
- นักเรียนในกลุ่มปรึกษากันว่ากลิ่นที่กลุ่มตนได้สูดกลิ่นคือสิ่งใด
- นักเรียนปิดตาทั้งห้องครูนำของต่างๆวางแอบซ่อนไว้ในห้องหรือที่กว้างเมื่อนักเรียนเปิดตาครูเป่านกหวีดนักเรียนต้องช่วยกันค้นหากลิ่นของสิ่งของที่กลุ่มตนได้
- กลุ่มใดชนะจะได้นั่งพักและดูความเรียบร้อยของเครื่องแต่งกายก่อนกลุ่มใดเข้าให้ออกมาเดินเพลงสัมผัสทั้ง 5

เกมการศึกษา

(ทายสิกลิ่นอะไร)

- ครูนำผลไม้ใส่กล่องที่ละชนิดนักเรียนปิดตาดมกลิ่นแล้วทายชื่อผลไม้เปรียบเทียบกับกลิ่นที่อยู่ในกล่อง
- ครูพูดคุยกับนักเรียนว่ากลิ่นที่ได้เป็นกลิ่นหอมของผลไม้อาจจะได้กลิ่นจากเปลือกหรือจากเนื้อของผลไม้เวลาสุกได้ที่พร้อมรับประทานแล้ว นักเรียนดมกลิ่นเปรียบเทียบผลไม้สุกและดิบ กลิ่นแตกต่างกันหรือไม่ นักเรียนสัมผัสรูปร่างของผลไม้แล้วบอกลักษณะที่ต่างกัน บันทึก

ผลการสนทนาเกี่ยวกับกลิ่นแตกต่างของผลไม้สุกกับดิบ โดยทำผังแบบเวนน์ (Venn Diagram) บนกระดาน

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

(จมูกดมกลิ่น)

- ครูนำสื่อการสอนหนังสือสามมิติมาร่วมสนทนากับนักเรียนว่า ทำไมคนเราจึงได้กลิ่นอาหารหรือกลิ่นต่างๆรอบตัว และอะไรทำให้เราได้กลิ่นต่างๆ (จมูก)
- ครูได้นำสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกร่างกาย เปิดไปที่เรื่อง จมูก และให้นักเรียน ได้สังเกตลักษณะของตา
- ครูนำถ้วยพลาสติกปิดฝาเจาะรูจำนวนถ้วยใสธาดามาให้เด็กดูโดยนักเรียนไม่รู้ว่าเป็นถ้วยมีอะไร
- ถ้วยที่เปลือกส้ม
- ถ้วยที่ดอกไม้ที่มีกลิ่นหอม (เท่าที่หาได้ 1 ชนิด เช่น มะลิ พิกุล กุหลาบ)
- ถ้วยที่ปลาเค็ม (หรือกะปิ)
- ครูเรียกนักเรียนออกมาดมแต่ละถ้วยถามนักเรียนว่าในถ้วยนั้นนักเรียนรู้จักหรือไม่ว่ากลิ่นอะไรหอมหรือเหม็น โดยครูถามนำทีละถ้วยเช่นถ้วยที่หอมหรือเหม็นหอมลองทายดูว่ากลิ่นอะไรเปลือกส้มทำจนครบทั้งถ้วยโดยเรียกนักเรียนออกมาสลับกันทีละคนจนครบทุกคน
- ครูถามนักเรียนว่าเด็กสามารถบอกกลิ่นหอมหรือเหม็นได้จากการใช้อวัยวะส่วนใดจมูกจมูกทำหน้าที่อะไรทำหน้าที่รับกลิ่นของสิ่งที่อยู่รอบๆตัวเราเช่นกลิ่นอาหารกลิ่นดอกไม้ ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นทางผ่านของอากาศที่เราหายใจอยู่ตลอดเวลาโดยทำหน้าที่กรองอากาศปรับอุณหภูมิและความชื้นของอากาศก่อนที่จะเข้าสู่ปอด
- เรามีวิธีดูแลรักษาจมูกได้อย่างไรครูถามนักเรียนเพื่อฝึกแสดงความคิดเห็นรักษาจมูกให้สะอาดอยู่เสมอหลีกเลี่ยงการเข้าไปอยู่ที่ๆมีฝุ่นละอองมากๆไม่เข้าไปในบริเวณที่มีกลิ่นฉุนเหม็นหรือ

ใสน้ำหอมกลิ่นรุนแรงเพราะทำให้ประสาทรับกลิ่นเสื่อมลงไม่ใช่นิ้วหรือของอื่นๆเช่นปากกา ดินสอกระดาษแห้งจุกเล่นเพราะอาจทำให้จุกอีกเสบหรือเป็นอันตรายได้เวลาจามให้ใช้ ผ้าเช็ดหน้าหรือกระดาษนุ่มๆปิดปากไว้อย่าใช้มือบีบหรืออุดจุกไว้จนแน่นเมื่อมีอาการ ผิดปกติเกิดขึ้นที่จุกเช่นค้จุกเกลือดำเทาไหลปวดจุกหรืออื่นๆควรไปให้แพทย์ตรวจ รักษา

- ครูนำหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย มาให้นักเรียนได้ศึกษา โดยครูเปิดไปที่หน้า คำศัพท์ NOSE และบอกนักเรียนว่าคำว่า “จุก” ภาษาอังกฤษใช้คำศัพท์ NOSE เอ็น (เนอะ-โนซ) จุก ให้นักเรียนออกเสียงตาม และอธิบายลักษณะของจุก และกลิ่นแบบต่างๆ

กิจกรรมสร้างสรรค์

(สร้างภาพปะติดที่มีกลิ่น)

- กลีบดอกไม้ที่มีกลิ่นต่างๆนำไปตากแห้ง
- ครูให้นำมาให้นักเรียนดมเปรียบเทียบกันกับกลีบดอกสดว่ามีกลิ่นแตกต่างกันหรือไม่ถ้า นำไปตากแห้งแล้วกลิ่นเป็นอย่างไร
- แจกใบงานกิจกรรมสร้างสรรค์ (นักเรียนนำกลีบดอกไม้แห้งมาติดตกแต่งภาพดอกไม้ให้ สวยงามเมื่อเสร็จแล้วให้ออกมาเล่าผลงานของตน แล้วเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาดให้ เรียบร้อย)

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

(เคลื่อนไหวดมกลิ่นหอม เหม็น)

- นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะและสัญญาณซ้ำเร็วหยุด
- นักเรียนดมกลิ่นในขวดที่ครูนำมาให้ทดลองดมกลิ่นขวดที่ขวดที่มีกลิ่นหอม
- ขวดที่สองขวดที่มีกลิ่นเหม็นแล้วตั้งไว้ที่มุมห่างๆกัน
- ให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะและสัญญาณซ้ำเร็วหยุดเมื่อได้ยิน สัญญาณหยุดให้ปฏิบัติตามคำสั่งโดยเคลื่อนไหวร่างกายไปที่มุมห้องที่กำหนดเช่น
 - กระโดดสองขาไปหามุมที่มีกลิ่นหอม
 - เดินต่อเท้าไปหามุมที่มีกลิ่นเหม็นๆ

กิจกรรมเสรี

(ศูนย์วิทยาศาสตร์ : ทดลองกล่องสัมผัสทั้ง 5)

- ครูแนะนำให้นักเรียนนำของมาใส่ถาด เอากล่องครอบแล้วเปิดช่องดู โดยสามารถใช้ไฟฉายส่องดูของในกล่องได้ ให้นักเรียนนำของหลายชนิดมาใส่ แล้วดูร่วมกับเพื่อนๆ

สื่อและอุปกรณ์

- สัญลักษณ์ประจำตัวเด็ก
- วิธีทัศน "ก-ฮ"
- หนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกร่างกาย
- คำคล้องจอง เด็กคีน้นยอดเยี่ยม
เด็กคีน้นยอดเยี่ยม เด็กเทียมๆน้นยอดแย่
พวกเราเป็นเด็กดีแท้ ไม่ยอดแย่แต่ยอดเยี่ยมเครื่องเคาะจังหวะ
- ขวดหรือภาชนะใส่ของ
- เปลือกส้ม หรือเปลือกมะนาว
- ปลาเค็ม
- ดอกไม้ที่มีกลิ่นต่างกัน เช่น มะลิดาวเรือง กุหลาบ
- อาหารที่มีกลิ่นหอม เช่น ไข่เจียว
- กล่อง
- ผลไม้ต่างๆที่สุกและดิบ
- ถ้วยพลาสติกปิดฝาเจาะรูจำนวน 3 ถ้วย
- บัตรภาพอักษร Fบัตรคำศัพท์ SMELL
- ดอกไม้แห้ง และกลีบดอกสด
- ถ้วยใส่กลีบดอก
- กาว
- ไม้บล็อกรูปหรือภาพเรขาคณิต
- แบบต่อบล็อกภาพอวัยวะรับสัมผัสที่ครูต่อไว้เป็นแบบ
- สิ่งของที่ใช้ใส่ในกล่อง เช่น ของเล่น ไม้บล็อกรูป

การวัดและการประเมินผล

วิธีการวัดผล

- การตอบคำถาม
- สังเกตการทำกิจกรรม
- สังเกตการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
- สังเกตการเล่นร่วมกับเพื่อน
- ตรวจผลงาน
- ตรวจใบงาน

เครื่องมือวัดผล

- แบบบันทึกสังเกตพฤติกรรม
- แบบประเมินผลงาน

1. การวัดผลและการประเมินการเรียนรู้

รายการวัดและประเมินผล	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้และความเข้าใจ (K) นักเรียนอธิบายลักษณะของจุมูกและบอกสิ่งที่ได้จากการดมกลิ่นได้อย่างเหมาะสม	1. การสังเกต 2. ตอบคำถาม	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านความรู้และความเข้าใจ	นักเรียนผ่านเกณฑ์ โ ค ย ป ฎิ บั ติ กิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ ระดับ พอใช้ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้อย่างเหมาะสม	1. ตอบคำถาม	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านเจตคติ	นักเรียนผ่านเกณฑ์ โ ค ย ป ฎิ บั ติ กิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ ระดับ ดีขึ้นไป
ด้านเจตคติ (A) 1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้ อยากเห็นได้อย่างเหมาะสม 2. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องการใช้จุมูกในการดมกลิ่น ได้อย่างเหมาะสม 3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความ กระตือรือร้นในการเสาะแสวงหา ความรู้ได้อย่างเหมาะสม	1. การสังเกต 2. ตอบคำถาม	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านทักษะชีวิต/ด้าน ความรู้และความเข้าใจ	นักเรียนผ่านเกณฑ์ โ ค ย ป ฎิ บั ติ กิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ ระดับ ดีขึ้นไป

1.1 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านความรู้และความเข้าใจ (K))

รายการวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
นักเรียนอธิบาย ลักษณะของจมูกและ บอกสิ่งที่ได้จากการ ดมกลิ่นได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนอธิบาย ลักษณะของจมูก และบอกสิ่งที่ได้ จากการดมกลิ่นได้ ถูกต้องทั้งหมด	นักเรียนอธิบาย ลักษณะของจมูก และบอกสิ่งที่ได้ จากการดมกลิ่น ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนอธิบาย ลักษณะของจมูก และบอกสิ่งที่ได้ จากการดมกลิ่น ได้ แต่ ไม่ สอดคล้องกับ ข้อมูลหรือถูกต้อง เพียงเล็กน้อยหรือ	นักเรียนไม่สามารถ อธิบายลักษณะของ จมูกและบอกสิ่งที่ได้ จากการดมกลิ่นได้ อย่างเหมาะสมได้

1.2 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านทักษะ/กระบวนการ (P))

รายการวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้อย่าง ถูกต้องทั้งหมด	นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้แต่ไม่ สอดคล้องกับ ข้อมูลหรือได้เพียง เล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้

1.3 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านเจตคติ (A))

รายการวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้ อยากเห็นได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้เป็นอย่างดี	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่มีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็น
2. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องการใช้ จุมุกในการดมกลิ่นได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องการใช้จุมุกในการดมกลิ่นได้เป็นอย่างดี	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องการใช้จุมุกในการดมกลิ่นได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องการใช้จุมุกในการดมกลิ่นได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่พอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องการใช้จุมุกในการดมกลิ่น
3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการ เสาะแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการ เสาะแสวงหาความรู้ได้เป็นอย่างดี	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการ เสาะแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการ เสาะแสวงหาความรู้ได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และ ไม่เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการ เสาะแสวงหาความรู้

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรู้ และความเข้าใจ (K)

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม					
		นักเรียนอธิบายลักษณะของจมูกและบอกสิ่งที่ได้จากการดมกลิ่นได้อย่างเหมาะสม				สรุปการประเมิน	
		ระดับการประเมิน					
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4 คะแนน

ดี = 3 คะแนน

พอใช้ = 2 คะแนน

ปรับปรุง = 1 คะแนน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม					
		นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้อย่างเหมาะสม				สรุปการประเมิน	
		ระดับการประเมิน					
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4 คะแนน

ดี = 3 คะแนน

พอใช้ = 2 คะแนน

ปรับปรุง = 1 คะแนน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านเจตคติ (A)

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม												สรุปการประเมิน			
		1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรือ อยากรู้อยากเห็นได้อย่างเหมาะสม			2. นักเรียนพอใจใน ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง การใช้ภูมิปัญญาการกลมกลืนได้ อย่างเหมาะสม			3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่าง คิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความ กระตือรือร้นในการแสวงหา ความรู้ ได้อย่างเหมาะสม			ระดับการประเมิน			ผ่าน	ผ่าน		
		ระดับการประเมิน			ระดับการประเมิน			ระดับการประเมิน			ดี	พอใช้	ปรับปรุง				
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ดีมาก	ดี	พอใช้	ดีมาก	ดี	พอใช้				ปรับปรุง	ปรับปรุง		

เกณฑ์การให้คะแนน

- ดีมาก = 4 คะแนน
- ดี = 3 คะแนน
- พอใช้ = 2 คะแนน
- ปรับปรุง = 1 คะแนน

ไม่ผ่าน

ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

.....

ใบงานกิจกรรมสร้างสรรค์

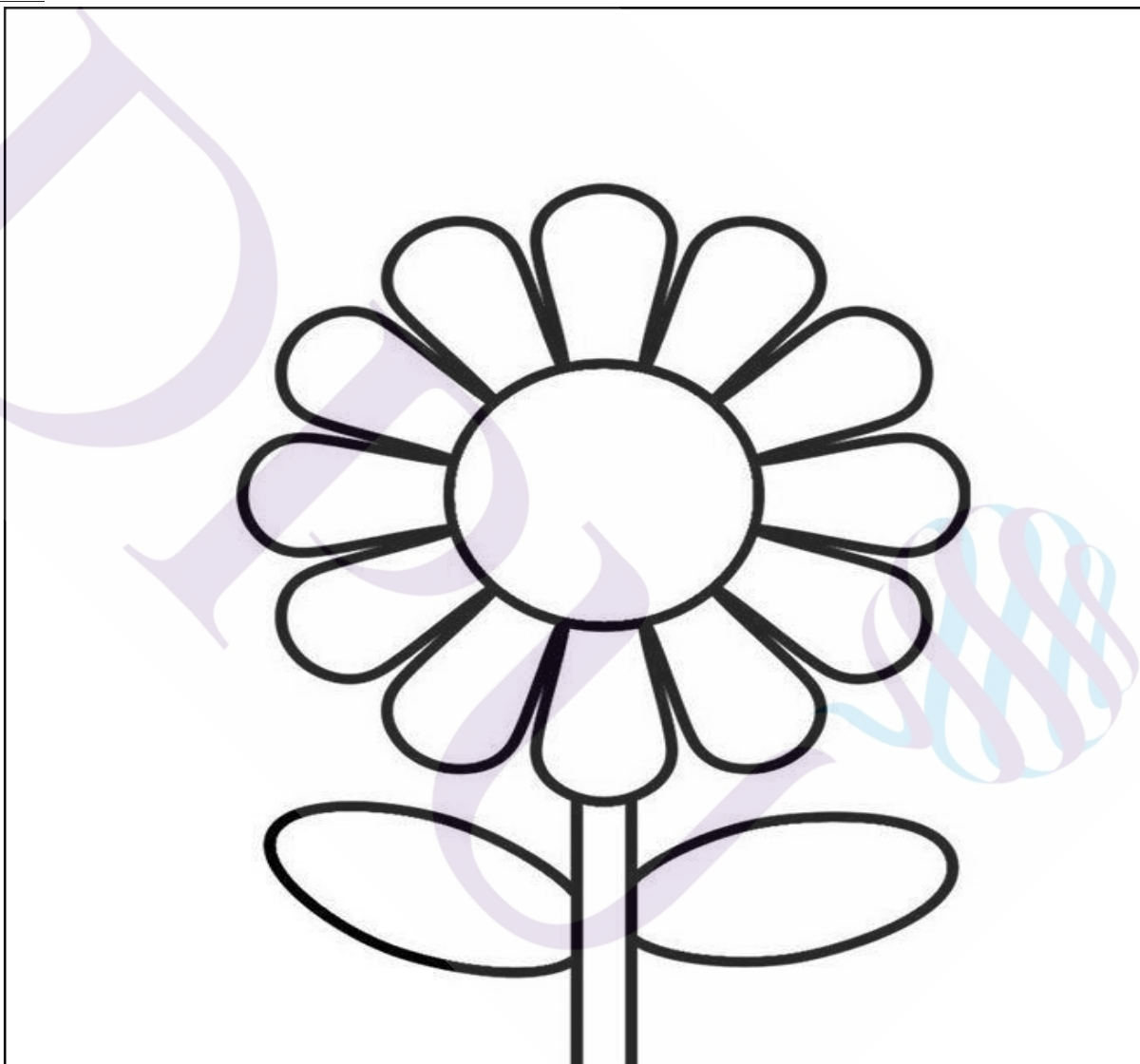
ชื่อ - นามสกุล _____

ระดับชั้น _____

อนุบาล 1 _____

ห้อง _____

คำสั่ง ให้นักเรียนนำกลีบดอกไม้แห้งมาติดตกแต่งภาพดอกไม้ให้สวยงาม

ระดับคุณภาพ

1. ต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นส่วนใหญ่

2. ทำได้โดยได้รับความช่วยเหลือบ้าง

3. ทำได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

แผนการจัดการเรียนรู้ 4

แผนการจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย	โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม
ระดับชั้นอนุบาล 1	ภาคเรียนที่ 2/2563
หน่วยการเรียนรู้ที่ 20	เรื่อง 4 ปากและลิ้น-ชิมรส
	เวลา 3.00 ชั่วโมง
ผู้จัดทำแผนการสอน นางสาวพรพรรณ ขงเอื้องพันธ์	

มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 12.2 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้

สาระสำคัญ

- ปาก คือ อวัยวะหนึ่งของร่างกายที่ใช้พูดคุยกับผู้อื่น ใช้กินอาหารและดื่มน้ำ เป็นจุดเริ่มต้นของระบบย่อยอาหาร ใช้บดเคี้ยวอาหาร และคลุกเคล้าอาหารให้เข้ากับน้ำลายเพื่อให้เหมาะกับการย่อยในอวัยวะถัดไป
- ลิ้น คือ อวัยวะที่สำคัญในการรับรส ลิ้นสามารถเคลื่อนไหวได้หลายทิศทาง จึงช่วยในการออกเสียง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายลักษณะของปาก ลิ้น และบอกสิ่งที่ได้จากการชิมรสชาติได้(K)
2. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้หรืออยากเห็น(A)
3. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ปากและลิ้นในการชิมรสชาติ(A)
4. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้(A)
5. นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้(P)

สาระการเรียนรู้

1. ปากและลิ้นกับการชิมรส
2. ลักษณะของปากและลิ้น ในการรับรู้รสชาติต่างๆที่ได้ชิม

ด้านทักษะ/กระบวนการ

1. นักเรียนบอกลักษณะของปากและลิ้น
2. นักเรียนจำแนกเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการใช้ปากและลิ้นชิมรสชาติได้

รายละเอียดกิจกรรม

กิจกรรมประจำวัน-ท่องจำ-ร้องเพลง

- นักเรียนลงทะเบียนที่ป้ายสัญลักษณ์ของตนเองหน้าห้องเรียน
- ครูและนักเรียนร้องเพลงทักทาย “สวัสดีวันนี้พบกัน”
- ครูและนักเรียนนับจำนวนเพื่อนในห้องเป็นภาษาไทย
- ครูเปิดวิดีโอทัศน์ “ก-ฮ” และชวนนักเรียนร้องเพลงตามพร้อมกับทำท่าทางประกอบ
- ครูชวนนักเรียนกล่าวคำคล้องจองภาษาไทย “เด็กดีนั้นยอดเยี่ยม”

กิจกรรมกลางแจ้ง

(วิ่งตามภาพอาหารเปรี้ยว หวาน)

- ครูพานักเรียนไปที่สนามจับมือกันเป็นวงกลมแล้ววิ่งวนซ้ายแล้วหยุดและวิ่งวนขวาตามคำสั่งของครูแนะนำภาพอาหารที่มีรสหวานและรสเปรี้ยวแบ่งกลุ่ม กลุ่มคือกลุ่มสีส้มและกลุ่มสีเหลืองติดเส้นเชือกที่พื้นเป็นเส้น และ
- ครูสร้างข้อตกลงกับนักเรียนถ้าครูชูกระดาษสีส้มให้นักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มวิ่งเป็นเส้นโค้ง ไปหยิบแผ่นภาพอาหารที่มีรสเปรี้ยวถ้าครูชูกระดาษสีเหลืองให้นักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มวิ่งเป็นเส้นโค้ง ไปหยิบแผ่นภาพอาหารที่มีรสหวานนักเรียนบอกชื่ออาหารแล้วนำได้ตะกร้า

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

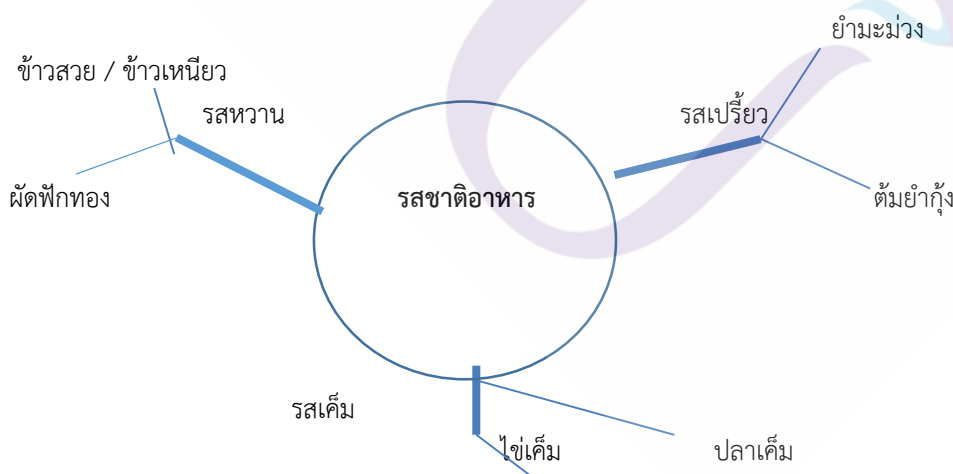
(สมมุติเป็นผึ้งบินกินน้ำหวานนับจำนวนดอกไม้)

- ครูจัดให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมขออาสาสมัครคนออกมายืนกลางวงเป็นดอกไม้แล้วให้นักเรียนอีกคนสมมุติตัวเองเป็นผึ้งบินไปกินน้ำหวานในเกสรดอกไม้เพื่อนๆที่เหลือนั่งชูมือขึ้นเหนือศีรษะทำเป็นดอกไม้เอนไปเอนมาตามจังหวะเพลงโดยเปิดเพลงสัมผัสทั้งเมื่อเพลงหยุดให้เปลี่ยนคนเป็นผึ้งคนไปเป็นดอกไม้ให้เพื่อนที่เป็นดอกไม้มาเป็นผึ้งแทนนักเรียนช่วยนับจำนวนดอกไม้และผึ้งว่ามีกี่ดอกและกัตัวดอกและตัว
- ครูเขียนตัวเลข 5 บนกระดาน ให้นักเรียนเขียนเลข 5 ในอากาศ พร้อมบอกว่าจำนวน 5 ใช้แทนด้วยสัญลักษณ์ 5 นักเรียนสลับกันออกเป็นผึ้งทุกคน เสร็จแล้วเก็บอุปกรณ์

เกมการศึกษา

(จับคู่ภาพอาหารเปรี้ยว เค็ม หวาน)

- ครูแนะนำอาหารให้นักเรียนสังเกตลักษณะต่างๆและให้นักเรียนบอกชื่ออาหารที่ตนรู้จัก
- ทดลองชิมแล้วบอกรสชาติที่รับรสได้(โดยครูเตรียมอาหารที่มีหลากหลายรสชาติ)
- ให้นักเรียนจับคู่อาหารที่มีรสชาติเหมือนกันได้แก่น้ำตาลทรายกับซ็อกโกแลตมีรสหวานภาพมะนาวกับมะยมมีรสเปรี้ยวภาพเกลือกับไข่เค็มมีรสเค็ม -แปะภาพอาหารที่มีรสต่างๆบนกระดานนักเรียนลองเดารสชาติอีกครั้งแล้วจัดกลุ่มอาหารที่มีรสเปรี้ยวเค็มหวาน โดยวาดผังมโนทัศน์ (Concept Map) แล้วนำภาพอาหารที่มีรสชาติต่างๆมาแปะบนกระดานตามกลุ่มอาหารที่มีรสชาติเดียวกัน

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

(ปากและลิ้นชิมรส)

- ให้นำสื่อการสอนหนังสือสามมิติมาร่วมสนทนากับนักเรียนว่า ทำไมเมื่อเรารับประทานอาหารจึงได้รับรู้รสชาติของอาหารและอะไรทำให้เราได้รับรู้รสชาติของอาหาร (ปาก)
- ครูให้นำสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกในร่างกาย เปิดไปที่เรื่อง ปาก และให้นักเรียนได้สังเกตลักษณะและส่วนประกอบของปาก
- ให้นำผลไม้และอาหารต่างๆ มาให้นักเรียนดู 6 ชนิด สนทนาถึงอาหารทั้ง 6 และถามถึงรสชาติของแต่ละชนิด เช่น มะละกอ ถามนักเรียนว่าใครรู้จักผลไม้ชนิดนี้ เราเรียกว่าอะไร (มะละกอ) มีรสชาติอย่างไร (หวาน) ใครเคยทานบ้าง
- ให้นำน้ำทั้ง 3 ถ้วย คือ ถ้วยที่ 1 มีรสหวาน ถ้วยที่ 2 มีรสเค็ม และถ้วยที่ 3 มีรสเปรี้ยว นำมาวางเรียงกันบนโต๊ะ ให้นักเรียนมองเห็นชัดเจนและลองชิมรส
- ครูให้นักเรียน 1 คนออกมาหยิบอาหารใน 6 ชนิด แล้วนำไปวางกับถ้วยที่มีรสชาติเดียวกับอาหารนั้น เช่น มะละกอ ถามนักเรียนว่ามีรสอะไร(หวาน) นำมะละกอไปวางไว้หน้าถ้วยที่ 1 ที่มีรสหวาน
- ครูให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสในการร่วมทำกิจกรรม
- ครูบอกนักเรียนว่า ในปากของเรามีลิ้นเป็นอวัยวะรับสัมผัส รับรู้และแยกแยะรสของอาหารต่างๆ ว่าเป็นรสชาติอะไร (เค็ม หวาน เปรี้ยว)
- ครูขอตัวแทนนักเรียนออกมาส่องกระจกแล้วสำรวจลิ้นของตนเอง(ลิ้นของเรามีผิวที่ไม่เรียบขรุขระ เพราะฉะนั้นเวลาที่เรากินอาหาร ลิ้นจึงเป็นที่เก็บกักเศษอาหารได้เป็นอย่างดี ทำให้เป็นที่สะสมของแบคทีเรียในปาก ทำให้ปากมีกลิ่นเหม็น ลิ้นสุขภาพดี จะไม่มีฝ้าสีขาว)
- ครูสนทนาสอบถามนักเรียนว่า เราจะดูแลลิ้นได้อย่างไร (แปรงฟันทำความสะอาดฟันและลิ้น)
- ครูให้นักเรียนทบทวนชื่ออวัยวะรับสัมผัส ประโยชน์ การดูแลรักษาของวันที่ผ่านมา แล้วเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

- ครูนำหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย มาให้นักเรียนได้ศึกษา โดยครูเปิดไปที่หน้าคำศัพท์ และบอกนักเรียนว่าคำว่า “ปากและลิ้น” ภาษาอังกฤษใช้คำศัพท์ MOUTH เอ็ม (เมอะ-เมาส) ปาก และ ภาษาอังกฤษใช้คำศัพท์ TONGUE ที (เทอะ-ทัง) ลิ้น ให้นักเรียนออกเสียงตาม และอธิบายลักษณะของปากและลิ้น การใช้ปากและลิ้นชิมรสชาติต่างๆของอาหาร

กิจกรรมสร้างสรรค์

(ปั้นผลไม้ที่ฉันชอบ)

- ครูนำผลไม้ที่มีรสเปรี้ยวหวานแตกต่างกันมาให้นักเรียนดู สังเกตสี และผิวของผลไม้ ขอตัวแทนนักเรียน ออกมาบอกรสชาติของผลไม้
- ครูเตรียมแป้งโดหรือดินเหนียว และแบ่งนักเรียนออกเป็น 3-4 กลุ่ม ให้นักเรียนปั้นแป้งหรือดินเหนียวเป็นรูปผลไม้ที่ตนชอบ โดยสังเกตจากผลไม้ของจริงหรือจากภาพผลไม้นำเสนอผลงาน พร้อมบอกชื่อและรสชาติของผลไม้ที่นักเรียน ปั้น

กิจกรรมเสรี

(ศูนย์เกมการศึกษา : เล่นเกม “หนูน้อยช่างคิด”)

- ครูนำเกมการศึกษาในแต่ละวันมาสลับเปลี่ยนให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ทดลองทำหลายๆ รอบ ทบทวนการจับคู่ภาพ เหมือนต่างๆ

สื่อและอุปกรณ์

- สัญลักษณ์ประจำตัวเด็ก
- วัสดุทำสน์ “ก-ฮ”
- คำคล้องจอง เด็กดีนั้นยอดเยี่ยม
เด็กดีนั้นยอดเยี่ยม เด็กเทียมๆนั้นยอดแย
พวกเราเป็นเด็กดีแท้ ไม่ยอดแยแต่ยอดเยี่ยมเครื่องเคาะจังหวะ
- ภาพอาหารที่มีรสหวานและรสเปรี้ยว
- เชือกติดเป็น เส้น และ ที่พื้น
- บัตรภาพอาหารที่มีรสหวานและรสเปรี้ยว
- กระดาษสีเหลือง สีส้ม
- เครื่องเล่น DVD
- DVD เพลง “สัมผัสทั้ง 5”

- นกหวีด
- ที่สวมศีรษะรูปดอกไม้ ฝ้าย (วาดหรือตัดภาพจากนิตยสาร)
- ชุดบันทึกร่องรอยๆ
- อาหารที่มีหลากหลายรสชาติ (ครูเตรียม)
- บัตรภาพอาหารที่มีรสชาติเปรี้ยว เค็ม หวาน
- กระดาษแผ่นใหญ่สำหรับวาดหรือเขียนผังมโนทัศน์(Concept Map)
- ปากกาเคมี
- ผลไม้และอาหารต่างๆ 6 ชนิดมีรสแตกต่างกันไป คือ รสเปรี้ยว รสเค็ม รสหวาน
- ถ้วยใส่น้ำที่มีรสชาติต่างกันจำนวน 3 รส คือ น้ำตาล น้ำมะนาว น้ำเกลือ
- อุปกรณ์การแปรงฟัน
- ผลไม้ที่มีรสเปรี้ยวหรือหวานหลายๆ ชนิด หรือภาพผลไม้
- แป้งโด หรือ ดินเหนียว
- แผ่นรองปั้น
- แบบต่อบล็อกภาพอวัยวะรับสัมผัสที่ครูต่อไว้เป็นแบบ

การวัดและการประเมินผล

วิธีการวัดผล

- การตอบคำถาม
- สังเกตการทำกิจกรรม
- สังเกตการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
- สังเกตการเล่นร่วมกับเพื่อน
- ตรวจสอบผลงาน

เครื่องมือวัดผล

- แบบบันทึกสังเกตพฤติกรรม
- แบบประเมินผลงาน

1. การวัดผลและการประเมินการเรียนรู้

รายการวัดและประเมินผล	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้และความเข้าใจ (K) นักเรียนอธิบายลักษณะของปาก ลิ้น และบอกสิ่งที่ได้จากการชิมรสชาติได้อย่างเหมาะสม	1. การสังเกต 2. ตอบคำถาม	1.แบบสังเกต พฤติกรรมด้านความรู้และความเข้าใจ	นักเรียนผ่านเกณฑ์โดยปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ระดับ พอใช้ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้อย่างเหมาะสม	1.การสังเกต 2.ตอบคำถาม	1.แบบสังเกต พฤติกรรมด้านเจตคติ	นักเรียนผ่านเกณฑ์โดยปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ระดับ ดีขึ้นไป
ด้านเจตคติ (A) 1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้อย่างเหมาะสม 2. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องการใช้ปากและลิ้นในการชิมรสชาติได้อย่างเหมาะสม 3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม	1.การสังเกต	1.แบบสังเกต พฤติกรรมด้านทักษะชีวิต/ด้านความรู้และความเข้าใจ	นักเรียนผ่านเกณฑ์โดยปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ระดับ ดีขึ้นไป

1.1 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านความรู้และความเข้าใจ (K))

รายการวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง(1 คะแนน)
นักเรียนอธิบาย ลักษณะของปาก ลิ้น และบอกสิ่ง ที่ได้จากการชิม รสชาติได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนอธิบาย ลักษณะของปาก ลิ้น และบอกสิ่ง ที่ได้จากการชิม รสชาติได้อย่าง เหมาะสมถูกต้อง ทั้งหมด	นักเรียนอธิบาย ลักษณะของ ปาก ลิ้น และ บอกสิ่งที่ได้ จากการชิม รสชาติได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนอธิบาย ลักษณะของปาก ลิ้น และบอกสิ่งที่ได้จาก การชิมรสชาติได้ อย่างเหมาะสม แต่ ไม่สอดคล้องกับ ข้อมูลหรือถูกต้อง เพียงเล็กน้อยหรือ	นักเรียนไม่สามารถ อธิบายลักษณะของ ปาก ลิ้น และบอกสิ่ง ที่ได้จากการชิม รสชาติได้

1.2 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านทักษะ/กระบวนการ (P))

รายการวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง(1 คะแนน)
นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้อย่าง ถูกต้องทั้งหมด	นักเรียน สามารถสื่อสาร และตอบคำถาม ได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้แต่ไม่ สอดคล้องกับข้อมูล หรือได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้

1.3 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านเจตคติ (A))

รายการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้เป็นอย่างดี	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นได้เพียงเล็กน้อย	1. นักเรียนไม่มีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็น
2. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ปากและลิ้นในการชิมรสชาติได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ปากและลิ้นในการชิมรสชาติได้เป็นอย่างดี	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ปากและลิ้นในการชิมรสชาติได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ปากและลิ้นในการชิมรสชาติได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่พอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ปากและลิ้นในการชิมรสชาติ
3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้เป็นอย่างดี	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้ อย่างเหมาะสม	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้ เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และไม่เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรู้ และความเข้าใจ (K)

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม					
		นักเรียนอธิบายลักษณะของปาก ถิ่น และ บอกสิ่งที่ได้จากการชิมรสชาติได้อย่าง เหมาะสม				สรุปการประเมิน	
		ระดับการประเมิน					
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4 คะแนน

ดี = 3 คะแนน

พอใช้ = 2 คะแนน

ปรับปรุง = 1 คะแนน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม					
		นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้อย่างเหมาะสม				สรุปการประเมิน	
		ระดับการประเมิน					
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4 คะแนน

ดี = 3 คะแนน

พอใช้ = 2 คะแนน

ปรับปรุง = 1 คะแนน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านเจตคติ (A)

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม												สรุปการประเมิน		
		1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็น ได้อย่างเหมาะสม				2. นักเรียนพอใจในประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ปากและลิ้นในการชิมรสชาติได้อย่างเหมาะสม				3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ในการแสวงหาความรู้ ได้อย่างเหมาะสม				ไม่ผ่าน	ผ่าน	
		ระดับการประเมิน				ระดับการประเมิน				ระดับการประเมิน						
ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง					

เกณฑ์การให้คะแนน

- ดีมาก = 4 คะแนน
- ดี = 3 คะแนน
- พอใช้ = 2 คะแนน
- ปรับปรุง = 1 คะแนน

ไม่ผ่าน

ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ 5

แผนการจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย	โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม
ระดับชั้นอนุบาล 1	ภาคเรียนที่ 2/2563
หน่วยการเรียนรู้ที่ 20	เรื่อง 5 มือและเท้า-สัมผัส
	เวลา 3.00 ชั่วโมง
ผู้จัดทำแผนการสอน นางสาวพรพรรณ ยงเอื้องพันธ์	

มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี

สาระสำคัญ

- มือ คืออวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายอยู่ต่อแขน สำหรับหยิบ จับ สิ่งของต่างๆ
- เท้า เป็นอวัยวะที่แยกออกต่างหากอยู่ปลายสุดของขา ใช้สำหรับการเคลื่อนที่ไปในสถานที่ต่างๆ
- ผิวหนัง หรือ กายสัมผัส เป็นอวัยวะรับสัมผัสที่ไวต่อการรับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าในรูปแบบต่างๆ เช่น แรงแกด ความร้อน ความเย็น ความเจ็บปวด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายลักษณะมือ,เท้า และบอกสิ่งที่สัมผัสได้(K)
2. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็น(A)
3. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้มือ,เท้า ในการสัมผัสสิ่งต่างๆ(A)
4. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้(A)

5. นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้(P)

สาระการเรียนรู้

1. มือและเท้ากับสัมผัส
2. ลักษณะมือและเท้าที่ใช้ในการสัมผัสสิ่งต่างๆ
3. วิธีการดูแลรักษามือและเท้า

ด้านทักษะ/กระบวนการ

1. นักเรียนบอกลักษณะมือและเท้า
2. นักเรียนจำแนกเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้มือและเท้าสัมผัส

รายละเอียดกิจกรรม

กิจกรรมประจำวัน-ท่องจำ-ร้องเพลง

- นักเรียนลงทะเบียนที่ป้ายสัญลักษณ์ของตนเองหน้าห้องเรียน
- ครูและนักเรียนร้องเพลงทักทาย “สวัสดีวันนี้พบกัน”
- ครูและนักเรียนนับจำนวนเพื่อนในห้องเป็นภาษาไทย
- ครูเปิดวีดิทัศน์ “ก-ฮ” และชวนนักเรียนร้องเพลงตามพร้อมกับทำท่าทางประกอบ
- ครูชวนนักเรียนกล่าวคำคล้องจองภาษาไทย “เด็กดีนั้นขอดเยี่ยม”

กิจกรรมกลางแจ้ง

(ตะบอลลูกเข้าประตู)

- ครูบอกนักเรียนว่าเราใช้มือและเท้าสัมผัสสิ่งต่างๆและสามารถบอกความรู้สึกขณะสัมผัสได้นั้น แข็งหรือเย็นคราวนี้ครูจะให้ให้นักเรียนลองใช้เท้าสัมผัสลูกบอลเท้าของเราจะรับรู้ความรู้สึกได้หรือไม่ โดยการตะบอลลูกบอลมีลักษณะอย่างไรแข็งหรือนุ่ม ครูให้นักเรียนยืนเป็นแถวตอนเรียงหนึ่งฟังครูอธิบาย
- ครูนำประตูฟุตบอลขนาดเล็กที่ทำด้วยกล่องใบมาวางทำเป็นประตูฟุตบอลให้ห่างจากแถวที่นักเรียนยืนเมตรให้นักเรียนใช้ขาที่นัดเตะลูกบอลให้เขาประตูแล้ววิ่งไปเก็บลูกบอลมาให้เพื่อนไปต่อท้ายแถว ถ้าใครเตะเขาประตูให้เพื่อนๆช่วยกันปรบมือ เมื่อหมดเวลา ครูทบทวนนักเรียน

หลังจากเสร็จกิจกรรมกลางแจ้งแล้วควรทำอะไร (ล้างมือให้สะอาด และเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยก่อนเข้าห้องเรียน)

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

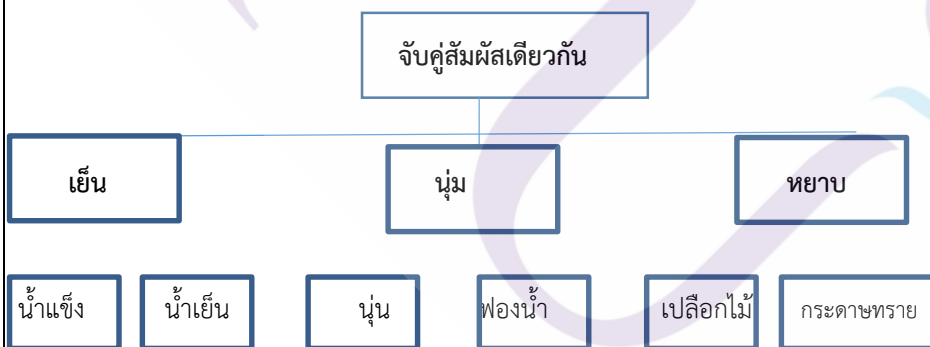
(เคลื่อนไหวตามจังหวะช้า เร็ว)

- ครูให้นักเรียนหาที่เฉพาะตัวไม่ชนกับเพื่อนแล้วบอกให้นักเรียนคอยฟังเสียงการเคาะจากครูให้ดี ถ้าเคาะเร็วๆ ให้วิ่งถ้าเคาะช้าๆ ให้เดิน
- เปิดเพลงสัมผัสทั้ง 5 ให้นักเรียนเคลื่อนไหวท่าทางประกอบอย่างอิสระเปิดเพลงและเคาะจังหวะเร็วช้าสลับกันไปมาทำรอบแล้วกลับมานั่งที่

เกมการศึกษา

(จับคู่สัมผัสเดียวกัน)

- ครูนำสิ่งของที่ทำให้เกิดความรู้สึกเวลาสัมผัสมาตั้งหน้าชั้นและวางบน โต๊ะจัดให้เป็นหมวดหมู่ เช่น ของใช้ ของเล่น เป็นต้น
- ครูให้นักเรียนจับกลุ่มสิ่งของที่ทำให้เกิดความรู้สึกอย่างเดียวกันเวลาสัมผัส เช่น น้ำแข็งกับแก้วน้ำ เย็นขวดแก้วกับแก้วใส่นุ่นกับฟองน้ำฝ้ายที่พื้นผิวเดียวกันเปลือกไม้ขรุขระกับกระดาษหยาบๆ
- ครูร่วมกับนักเรียนบันทึกผลการจับกลุ่มสิ่งของที่ทำให้เกิดความรู้สึกอย่างเดียวกันเวลาสัมผัส ในผังต้นไม้ (Tree Diagrams)

กิจกรรมสร้างสรรค์

(ตกแต่งกระเป๋าด้วยเศษวัสดุ)

- ครูนำวัสดุที่มีพื้นผิวต่างกันทั้งหยาบ นุ่น เรียบ ลื่น ให้นักเรียนใช้มือสัมผัสและบอกลักษณะของพื้นผิวนั้น

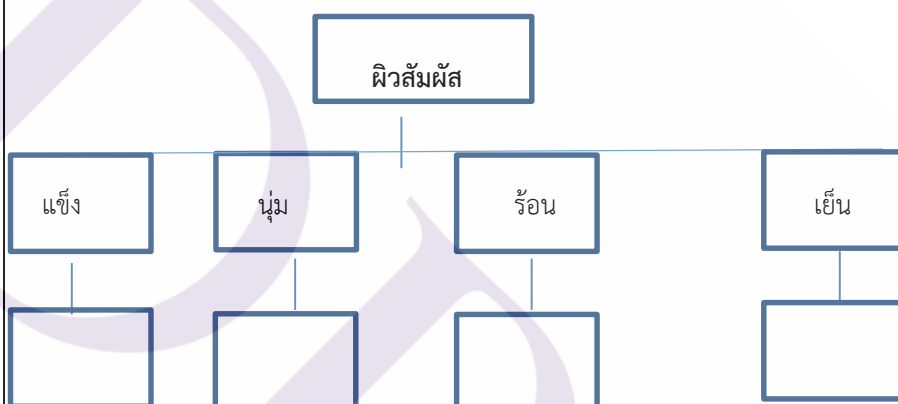
- ครูแจกใบงาน (ให้นักเรียนนำเศษวัสดุเหลือใช้ มาตกแต่งกระเป๋าสวยงาม)
- นักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้ไปล้างมือแล้วมาช่วยกันเก็บอุปกรณ์เช็ดทำความสะอาดให้เรียบร้อย

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

(มือและเท้า-สัมผัส)

- ครูนำสื่อการสอนหนังสือสามมิติมาร่วมสนทนากับนักเรียนว่า ทำไมคนเราจึงสัมผัสได้ว่าสิ่งของต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวเรา เมื่อสัมผัสแล้วรู้สึกนุ่มหรือแข็งและอะไรทำให้เราได้รับความรู้สึกนั้น (มือและเท้า)
- ครูได้นำสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกร่างกาย เปิดไปที่เรื่อง มือและเท้า และให้นักเรียนได้สังเกตลักษณะและส่วนประกอบของมือและเท้า
- โดยครูเล่านิทานเรื่อง “เปิดน้อยเลือกที่นอน” แล้วถามคำถามหลังภาพที่เกี่ยวข้อง
- ครูนำถุง / กล่องที่ใส่ของเตรียมไว้มาวางไว้เพื่อเตรียมให้เด็กใช้มือสัมผัสสิ่งของที่อยู่ด้านในกล่องหรือถุง (ควรใช้กล่องหรือถุงที่ปิดมิดไม่เห็นของข้างใน)
- ถุงที่1ถุงใสสำลี
- ถุงที่2ถุงใส่ก้อนหิน
- ถุงที่3ถุงใส่น้ำแข็งน้ำแข็งใสถุงพลาสติกเล็กๆมัดไวข้างใน
- ถุงที่4ถุงใส่น้ำอุ่น
- ครูนำถุงมาให้ให้นักเรียนสัมผัสทีละถุงจนครบทุกคนแล้วถามนักเรียนว่า ถุงที่1สัมผัสแล้ว รู้สึกอย่างไรนุ่มหรือแข็งความรู้สึกที่ผิวหนังจากการสัมผัสจากนั้นนำของออกมาจากถุงสำลีถามนักเรียนว่าสิ่งที่ทุกคนสัมผัสเป็นอย่างไรนุ่มใช่ไหมมีอะไรบ้างที่นุ่มเหมือนของในถุงตัวอย่างเช่น นุ่น กระดาษชู
 - ถุงที่1ก็ทำเช่นเดียวกัน
 - ถุงที่2ก้อนหินนุ่มหรือแข็งมันที่มือของเด็กหรือไม
 - ถุงที่3น้ำแข็งเย็น ไหมเปือกหรือแข็ง
 - ถุงที่ 4 น้ำอุ่นร้อนหรือเย็น

- เมื่อให้นักเรียนสัมผัสและตอบคำถามครบทุกจุดแล้วครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่าการสัมผัสสิ่งต่างๆให้ความรู้สึกหลากหลายเช่น นุ่มแข็ง เย็น ร้อนมือของคนมีไว้สำหรับรับสัมผัสและสามารถแยกแยะได้ว่านุ่ม แข็งเป็ยก แข็ง ร้อน เย็นลงในผังต้นไม้ (Tree Diagrams) ว่ามีอะไรบ้างที่มีผิวสัมผัส แข็ง นุ่ม ร้อน เย็น หรือวาดภาพลงในผังและนำไปแสดงไว้ในห้องเรียน

- ครูนำหนังสือสามมิติ เรื่องอวัยวะภายนอกร่างกาย มาให้นักเรียนได้ศึกษา โดยครูเปิดไปที่หน้าคำศัพท์ และบอกนักเรียนว่าคำว่า “มือและเท้า” ภาษาอังกฤษใช้คำศัพท์ HAND เอช (เฮอะ-แฮนด์) มือ และ ภาษาอังกฤษใช้คำศัพท์ FOOT เอฟ (เฟอะ-ฟุต) ทำให้นักเรียนออกเสียงตาม และอธิบายลักษณะของมือและเท้าที่ใช้ในการสัมผัสสิ่งต่างๆ และวิธีการดูแลรักษามือและเท้าให้สะอาด

กิจกรรมเสรี

(ศูนย์วิทยาศาสตร์ : ทดลองกล่องสัมผัสทั้ง 5)

- ครูแนะนำให้นักเรียนนำของมาใส่ถาด เอากล่องครอบแล้วเปิดช่องดู โดยสามารถใช้ไฟฉายส่องดูของในกล่องได้ให้นักเรียนนำของหลายชนิดมาใส่ แล้วดูร่วมกับเพื่อนๆ)

สื่อและอุปกรณ์

- สัญลักษณ์ประจำตัวเด็ก
- วัสดุที่สน “ก-ฮ”

- คำคล้องจอง เด็กคีนั่นยอดเยี่ยม
เด็กคีนั่นยอดเยี่ยม เด็กเทียมๆนั้นยอดแย้
พวกเราเป็นเด็กดีแท้ ไม่ยอดแย้แต่ยอดเยี่ยมเครื่องเกาะจังหวะ
- ประตูปุตุบอขนาดเล็ก
- ลูกบอลพลาสติก
- ตะกร้า / ก่อง 2 ใบ
- เครื่องเกาะจังหวะ
- DVD เพลงสัมผัสทั้ง
- เครื่องเล่น DVD
- ก่อง
- สื่อของจริงที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นและมีคุณสมบัติ ร้อน เย็น นุ่มแข็ง ถื่น เช่น น้ำแข็ง หิน ฟองน้ำ
แก้วน้ำร้อน น้ำแข็งกับแก้วน้ำเย็น ขวดแก้วกับแก้วใส นุ่นกับฟองน้ำ ผ้าที่พื้นผิวเดียวกัน เปลือก
ไม้ขรุขระกับกระดาษหยาบๆ
- กระดาษแผ่นใหญ่สำหรับวาดหรือเขียนผังต้นไม้ (Tree Diagrams)
- ปากกาเคมี
- กาว
- นิทานเรื่อง “เปิดน้อยเลือกที่นอน”
- ถุงใส่สำลี - ถุงใส่ก้อนหิน
- ถุงใส่น้ำแข็ง - ถุงใส่น้ำอุ่น
- บัตรภาพกองไฟ
- ชุดบัตรคำอักษร F ที่สร้างขึ้นจากการใช้วัสดุพื้นผิวต่างๆ กัน
- บัตรภาพคำศัพท์ FISH
- พลาสติกที่มีผิวลื่นหรือหยาบ มีผิวสัมผัสแตกต่างกัน
- ถาด
- ก่อง
- ไฟฉาย

การวัดและการประเมินผล

- วิธีการวัดผล
- การตอบคำถาม
- สังเกตการทำกิจกรรม
- สังเกตการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
- สังเกตการเล่นร่วมกับเพื่อน
- ตรวจสอบผลงาน
- ตรวจสอบใบงาน
- เครื่องมือวัดผล
- แบบบันทึกสังเกตพฤติกรรม
- แบบประเมินผลงาน

1. การวัดผลและการประเมินการเรียนรู้

รายการวัดและประเมินผล	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้และความเข้าใจ (K) นักเรียนอธิบายลักษณะมือ,เท้า และบอกสิ่งสัมผัสได้อย่างเหมาะสม	1. การสังเกต 2. ตอบคำถาม	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านความรู้ และความเข้าใจ	นักเรียนผ่านเกณฑ์โดยปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ ระดับ พอใช้ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้อย่างเหมาะสม	1.การสังเกต 2.ตอบคำถาม	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านเจตคติ	นักเรียนผ่านเกณฑ์โดยปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ ระดับ ดีขึ้นไป
ด้านเจตคติ (A) 1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อยากเห็น ได้อย่างเหมาะสม 2. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้มือ,เท้า ในการสัมผัสสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม 3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม	1.การสังเกต	1.แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านทักษะชีวิต/ด้านความรู้และความเข้าใจ	นักเรียนผ่านเกณฑ์โดยปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง อยู่ในเกณฑ์ ระดับ ดีขึ้นไป

1.1 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านความรู้และความเข้าใจ (K))

รายการวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
นักเรียนอธิบาย ลักษณะมือ,เท้า และบอกสิ่งที่ สัมผัสได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนอธิบาย ลักษณะมือ,เท้า และบอกสิ่งที่ สัมผัสได้อย่าง เหมาะสมถูกต้อง ทั้งหมด	นักเรียนอธิบาย ลักษณะมือ,เท้า และบอกสิ่งที่ สัมผัสได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนอธิบาย ลักษณะมือ,เท้า และบอกสิ่งที่ สัมผัสได้อย่าง เหมาะสม แต่ไม่ สอดคล้องกับ ข้อมูลหรือถูกต้อง เพียงเล็กน้อยหรือ	นักเรียนไม่สามารถ อธิบายลักษณะมือ ,เท้า และบอกสิ่งที่ สัมผัสได้

1.2 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านทักษะ/กระบวนการ (P))

รายการวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้อย่าง ถูกต้องทั้งหมด	นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้อย่าง เหมาะสม	นักเรียนสามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้แต่ไม่ สอดคล้องกับ ข้อมูลหรือได้เพียง เล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถ สื่อสารและตอบ คำถามได้

1.3 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ด้านเจตคติ (A))

รายการวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
	ดีมาก (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ปรับปรุง (1 คะแนน)
1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากู้อากเห็นได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากู้อากเห็นได้เป็นอย่างดี	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากู้อากเห็นได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากู้อากเห็นได้เพียงเล็กน้อย	1. นักเรียนไม่มีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากู้อากเห็น
2. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้มือ,เท้า ในการสัมผัสสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้มือ,เท้า ในการสัมผัสสิ่งต่างๆ ได้เป็นอย่างดี	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้มือ,เท้า ในการสัมผัสสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้มือ,เท้า ในการสัมผัสสิ่งต่างๆ ได้เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่พอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้มือ,เท้า ในการสัมผัสสิ่งต่างๆ
3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็น ผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็น ผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้เป็นอย่างดี	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็น ผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็น ผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้ได้ เพียงเล็กน้อย	นักเรียนไม่สามารถเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และไม่เป็น ผู้ที่ มีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาความรู้

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรู้ และความเข้าใจ (K)

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม					
		นักเรียนอธิบายลักษณะมือ,เท้า และบอกสิ่งที่สัมผัสได้อย่างเหมาะสม				สรุปการประเมิน	
		ระดับการประเมิน					
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4 คะแนน

ดี = 3 คะแนน

พอใช้ = 2 คะแนน

ปรับปรุง = 1 คะแนน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม					
		นักเรียนสามารถสื่อสารและตอบคำถามได้อย่างเหมาะสม				สรุปการประเมิน	
		ระดับการประเมิน					
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4 คะแนน

ดี = 3 คะแนน

พอใช้ = 2 คะแนน

ปรับปรุง = 1 คะแนน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านเจตคติ (A)

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกตพฤติกรรม											สรุปการประเมิน		
		1. นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้หรืออยากรู้อะไรเห็นได้อย่างเหมาะสม				2. นักเรียนพอใจในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อ, ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม				3. นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างสงสัย และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม			ไม่ผ่าน	ผ่าน	
		ระดับการประเมิน				ระดับการประเมิน				ระดับการประเมิน					
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง		

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก = 4 คะแนน

ดี = 3 คะแนน

พอใช้ = 2 คะแนน

ปรับปรุง = 1 คะแนน

ไม่ผ่าน ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ใบงานกิจกรรมสร้างสรรค์

ชื่อ - นามสกุล _____

ระดับชั้น _____

อนุบาล 1 _____

ห้อง _____

คำสั่ง ให้นักเรียนนำเศษวัสดุเหลือใช้ มาตกแต่งกระเป๋าให้สวยงาม

ระดับคุณภาพ

1. ต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นส่วนใหญ่

2. ทำได้โดยได้รับความช่วยเหลือบ้าง

3. ทำได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

การประเมินทักษะชีวิตทางกาย หลังสอนจบแต่ละแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์การ
ประเมินการสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะชีวิต แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ (สุวรรณ ไชยะธน (2561)

3 หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางกายในระดับที่ดี	ได้ 3 คะแนน
2 หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางกายในระดับปานกลาง	ได้ 2 คะแนน
1 หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางกายในระดับพอใช้	ได้ 1 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมาย จากการสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะชีวิต เป็นดังนี้

3 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมในการดูแลรักษาอวัยวะภายนอก
ของร่างกายที่ปรากฏอย่างเด่นชัดเป็นประจำสม่ำเสมอ

2 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมในการดูแลรักษาอวัยวะภายนอก
ของร่างกายที่ปรากฏในบางครั้ง

1 คะแนน หมายถึง เมื่อนักเรียนยังไม่แสดงพฤติกรรมในการดูแลรักษาอวัยวะ
ภายนอกร่างกาย

การประเมินทักษะชีวิตทางสังคม หลังสอนจบแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์การประเมินการสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะชีวิต แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ (สุวรรณ ไชยะธนา (2561)

3 หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางสังคมในระดับที่ดี	ได้ 3 คะแนน
2 หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางสังคมในระดับปานกลาง	ได้ 2 คะแนน
1 หมายถึง	มีทักษะชีวิตทางสังคมในระดับพอใช้	ได้ 1 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมาย จากการสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะชีวิต เป็นดังนี้

3 คะแนน หมายถึง	เมื่อนักเรียนมีแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะชีวิตทางสังคมที่ปรากฏอย่างเด่นชัดและสม่ำเสมอ
2 คะแนน หมายถึง	เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะชีวิตทางสังคมที่ปรากฏในบางครั้ง
1 คะแนน หมายถึง	เมื่อนักเรียนยังไม่แสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะชีวิตทางสังคม

แบบวัดความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1

เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย

คำชี้แจง มีแบบทดสอบ 2 ตอน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ จำนวน 3 เลือก จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบแบบโยงเส้นจับคู่ จำนวน 10 ข้อ

คำสั่ง ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ภาพอวัยวะที่เหมือนกัน ข้อ 1-5

1.		☐		☐
2.		☐		☐
3.		☐		☐
4.		☐		☐
5.		☐		☐

คำสั่ง ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ภาพอวัยวะที่สัมพันธ์กัน ข้อ6-10

6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

11. ให้นักเรียน X ทับภาพที่ไม่ควรปฏิบัติ

ก

แปรงฟันอย่างน้อย
วันละ ๒ ครั้ง

ข

ไม่ใช่ฟันเปิดขวด
หรือฉีกถุงขนม

ค

ใช้ไหมขัดฟันแทน
ไม้จิ้มฟัน

12. ให้นักเรียน X ทับภาพที่ไม่ควรปฏิบัติ

ก

ข

ค

13. ให้นักเรียน X ทับภาพที่ไม่ควรปฏิบัติ

ก

ข

ค

14. ให้นักเรียน X ทับภาพอวัยวะใดที่ใช้ในการมองดูสิ่งต่างๆ รอบตัว

ก

ข

ค

15. ให้นักเรียน X ทับภาพอวัยวะใดที่ทำให้ได้ยินและฟังเสียงต่างๆ

ก

ข

ค

16. ให้นักเรียน X ทับภาพอวัยวะใดที่ใช้ในการสัมผัส หยิบ จับ สิ่งของต่างๆ

ก

ข

ค

17. ให้นักเรียน X ทับภาพอวัยวะใดที่ใช้ในการดมกลิ่น

ก

ข

ค

18. ให้นักเรียน X ทับภาพอวัยวะใดที่ใช้ในการรับรสชาติ

ก

ข

ค

19. ให้นักเรียน X ทับภาพที่ควรปฏิบัติ ก่อนจะรับประทานอาหารทุกครั้ง

ก

ข

ค

20. ให้นักเรียน X ทับภาพที่ควรปฏิบัติ ก่อนออกจากบ้านในช่วงสถานการณ์โควิด

ก

ข

ค

เฉลยแบบวัดความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1

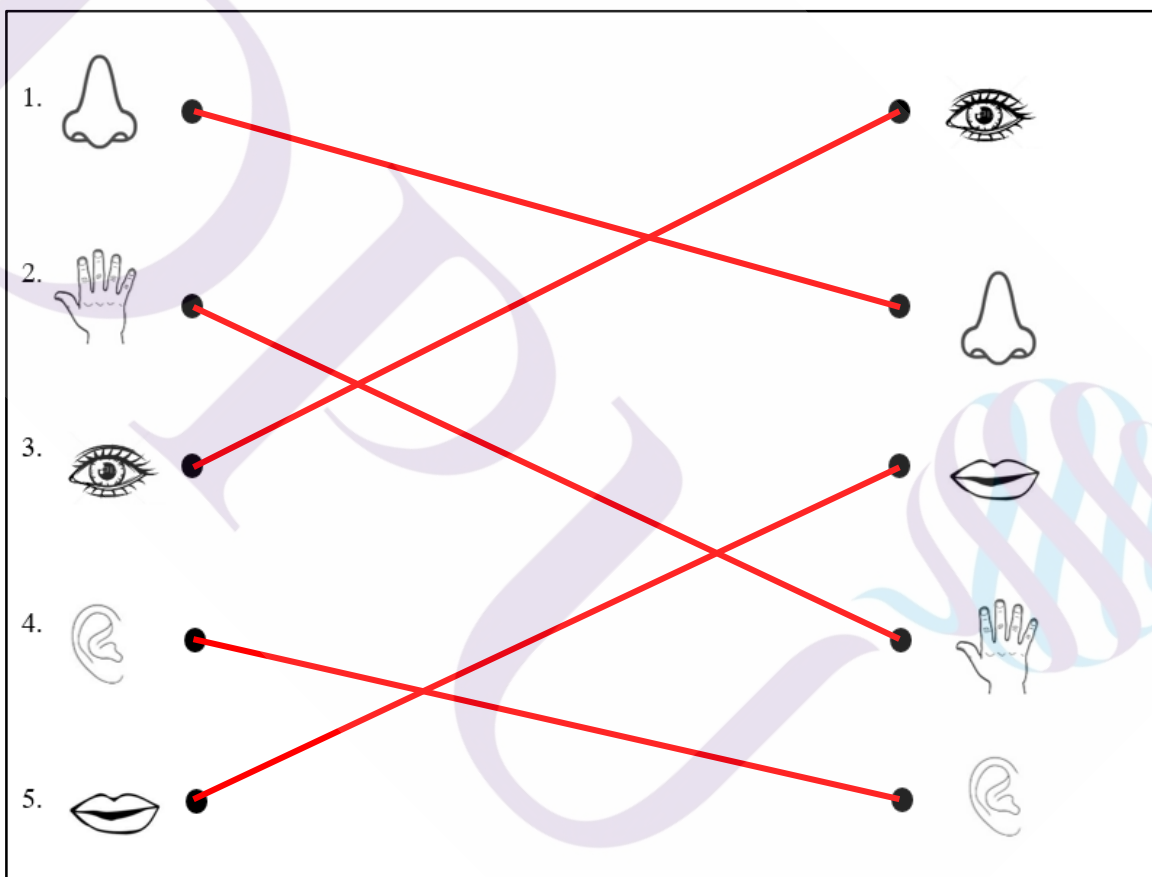
เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย

คำชี้แจง มีแบบทดสอบ 2 ตอน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ จำนวน 3 เลือก จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบแบบโยงเส้นจับคู่ จำนวน 10 ข้อ

คำสั่ง ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ภาพอวัยวะที่เหมือนกัน ข้อ 1-5

คำสั่ง ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ภาพอวัยวะที่สัมพันธ์กัน ข้อ6-10

6.

7.

8.

9.

10.

11. ให้นักเรียน X ทับภาพที่ไม่ควรปฏิบัติ

ก

แปรงฟันอย่างน้อย
วันละ ๒ ครั้ง

X

ไม่ใช่ฟันเปิดขวด
หรือฉีกถุงขนม

ก

ใช้ไหมขัดฟันแทน
ไม่จิ้มฟัน

12. ให้นักเรียน X ทับภาพที่ไม่ควรปฏิบัติ

~~X~~

ข

ค

13. ให้นักเรียน X ทับภาพที่ไม่ควรปฏิบัติ

ก

ข

~~X~~

14. ให้นักเรียน X ทับภาพอวัยวะใดที่ใช้ในการมองดูสิ่งต่างๆ รอบตัว

ก

~~X~~

ค

15. ให้นักเรียน X ทับภาพอวัยวะใดที่ทำให้ได้ยินและฟังเสียงต่างๆ

ก

~~X~~

ค

16. ให้นักเรียน X ทับภาพอวัยวะใดที่ใช้ในการสัมผัส หยิบ จับ สิ่งของต่างๆ

ก

~~X~~

ค

17. ให้นักเรียน X ทับภาพอวัยวะใดที่ใช้ในการดมกลิ่น

ก

ข

~~X~~

18. ให้นักเรียน X ทับภาพอวัยวะใดที่ใช้ในการรับรสชาติ

ก

ข

✗

19. ให้นักเรียน X ทับภาพที่ควรปฏิบัติ ก่อนจะรับประทานอาหารทุกครั้ง

ก

✗

ก

20. ให้นักเรียน X ทับภาพที่ควรปฏิบัติ ก่อนออกจากบ้านในช่วงสถานการณ์โควิด

ก

ข

✗

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ตารางที่ ง.1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตา-คู โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น			IOC	แปลผล
		1	2	3		
1.	แผนการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสมและสอดคล้องสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	สาระสำคัญสอดคล้องกับตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	กิจกรรมการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาและตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	กิจกรรมการสอนเน้นการพัฒนาความสามารถด้านทักษะชีวิต	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	สื่อการสอนเหมาะสมกับกิจกรรม	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
8.	สื่อการสอนสื่อความหมายได้ชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
9.	การวัดผลและประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
10.	การวัดผลการประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ					0.90	ใช้ได้

ตารางที่ ง.2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หู-ฟัง โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น			IOC	แปลผล
		1	2	3		
1.	แผนการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสมและสอดคล้องสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	สาระสำคัญสอดคล้องกับตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	กิจกรรมการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาและตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	กิจกรรมการสอนเน้นการพัฒนาความสามารถด้านทักษะชีวิต	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	สื่อการสอนเหมาะสมกับกิจกรรม	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
8.	สื่อการสอนสื่อความหมายได้ชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
9.	การวัดผลและประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
10.	การวัดผลการประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ					0.90	ใช้ได้

ตารางที่ ง.3 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง จมูก-ดมกลิ่น โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น			IOC	แปลผล
		1	2	3		
1.	แผนการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสมและสอดคล้องสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	สาระสำคัญสอดคล้องกับตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	กิจกรรมการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาและตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	กิจกรรมการสอนเน้นการพัฒนาความสามารถด้านทักษะชีวิต	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	สื่อการสอนเหมาะสมกับกิจกรรม	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
8.	สื่อการสอนสื่อความหมายได้ชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
9.	การวัดผลและประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
10.	การวัดผลการประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ					0.90	ใช้ได้

ตารางที่ ง.4 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ปากและลิ้น-ชิมรส โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น			IOC	แปลผล
		1	2	3		
1.	แผนการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสมและสอดคล้องสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	สาระสำคัญสอดคล้องกับตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	กิจกรรมการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาและตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	กิจกรรมการสอนเน้นการพัฒนาความสามารถด้านทักษะชีวิต	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	สื่อการสอนเหมาะสมกับกิจกรรม	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
8.	สื่อการสอนสื่อความหมายได้ชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
9.	การวัดผลและประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
10.	การวัดผลการประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ					0.90	ใช้ได้

ตารางที่ ง.5 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง มือและเท้า-สัมผัส โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น			IOC	แปลผล
		1	2	3		
1.	แผนการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสมและสอดคล้องสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	สาระสำคัญสอดคล้องกับตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	จุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	กิจกรรมการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาและตัวชี้วัด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	กิจกรรมการสอนเน้นการพัฒนาความสามารถด้านทักษะชีวิต	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	สื่อการสอนเหมาะสมกับกิจกรรม	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
8.	สื่อการสอนสื่อความหมายได้ชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
9.	การวัดผลและประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
10.	การวัดผลการประเมินผลสอดคล้องกับกิจกรรมการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ					0.90	ใช้ได้

ตารางที่ ๖.6 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องของแบบวัดทักษะชีวิตทางกายและทางสังคม ในการเรียนรู้ โดยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แสดงถึงทักษะชีวิตของนักเรียน

รายการประเมิน	ความคิดเห็น			IOC	แปลผล
	1	2	3		
ทักษะทางกาย					
1. การดูแลรักษาตา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. การดูแลรักษาหู	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. การดูแลรักษาจมูก	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
4. การดูแลรักษาปากและลิ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. การดูแลรักษามือและเท้า	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ทักษะทางสังคม(การสร้างสัมพันธภาพและกาสื่อสาร)					
6. ปฏิบัติตามข้อตกลงในห้องเรียน	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
7. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
8. มีความอดทนจนสามารถทำงานที่รับผิดชอบได้สำเร็จ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9. การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10. บอกหน้าที่ของอวัยวะภายนอกร่างกาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11. มีส่วนร่วมในการเลื่อกวิธีแก้ปัญหาการดูแลรักษาอวัยวะภายนอกร่างกาย	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
12. ร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่องอวัยวะภายนอกของร่างกาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด				0.89	ใช้ได้

การหาสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน(Pearson Product moment correlation Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72

ตารางที่ ง.7 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง
อวัยวะภายนอกร่างกาย

ผลการเรียนรู้	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		1	2	3		
1.นักเรียนสามารถจำลักษณะและองค์ประกอบของอวัยวะต่างๆ ภายนอกร่างกาย	1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	2	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	3	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	4	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	5	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. นักเรียนมีความเข้าใจในหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ ภายนอกร่างกาย	6	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	7	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	8	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	9	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	10	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.นักเรียนให้ความสำคัญของอวัยวะต่างๆ ภายนอกร่างกายและรู้จักวิธีการดูแลรักษาอวัยวะต่างๆ ภายนอกร่างกาย	11	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	12	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	13	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	14	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	15	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	16	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	17	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	18	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	19	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	
ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ					1.00	ใช้ได้

ตารางที่ ๖.8 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องของสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกร่างกาย

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
ด้านรูปเล่ม			
- ขนาดของเล่มเหมาะสมกับนักเรียน	4.00	1.00	ดี
- การเย็บเล่มเหมาะสมกับภาพสามมิติทำให้เปิดง่าย	4.33	0.58	ดี
- จำนวนหน้าเหมาะสมกับเนื้อหา	4.67	0.58	ดีมาก
รวมด้านรูปเล่ม	4.33	0.24	ดี
ด้านหน้าปก			
- ภาพสวยงามเร้าความสนใจให้นักเรียนอยากอ่าน	3.67	0.58	ดี
- ภาพปกสอดคล้องกับเนื้อหา	4.00	1.00	ดี
- ตัวอักษรบนปกดึงดูดความสนใจ	4.67	0.58	ดีมาก
รวมด้านหน้าปก	4.11	0.24	ดี
ด้านภาพประกอบและภาพสามมิติ			
- ภาพประกอบทำให้เด็กเข้าใจเนื้อหา	4.67	0.58	ดีมาก
- ภาพสีสวยงามเร้าความสนใจนักเรียน	4.33	1.15	ดี
- ขนาดภาพเหมาะกับกระดาษ	4.67	0.58	ดีมาก
- ขนาดอักษรเหมาะกับหน้ากระดาษ	5.00	0.00	ดีมาก
- ภาพสามมิติทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ	4.67	0.58	ดีมาก
รวมด้านภาพประกอบและภาพสามมิติ	4.67	0.41	ดีมาก

ตารางที่ ง.8 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องของสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะ
ภายนอกร่างกาย (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
ด้านเนื้อหา			
- เนื้อหาที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชา	4.67	0.58	ดีมาก
- เนื้อหาที่มีความถูกต้องตามหลักวิชา ทันสมัย	4.33	0.58	ดี
- เนื้อหาสนับสนุนความก้าวหน้า เพิ่มพูนความรู้ให้แก่ นักเรียน	5.00	0.00	ดีมาก
- เนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียน	5.00	0.00	ดีมาก
- เนื้อหาที่มีการจัดลำดับชั้นการนำเสนอที่เหมาะสม เข้าใจ ง่าย	4.33	0.58	ดี
รวมด้านเนื้อหา	4.67	0.32	ดีมาก
ด้านภาษาที่ใช้ในหนังสือ			
- ภาษาที่ใช้ในสื่อ ถูกต้องและชัดเจน	4.67	0.58	ดีมาก
- ภาษามีความเหมาะสมกับวัยหรือระดับชั้นของนักเรียน	5.00	0.00	ดีมาก
- ภาษาที่ใช้อธิบายและสื่อความหมายเข้าใจได้ง่าย	4.67	0.58	ดีมาก
รวมด้านภาษาที่ใช้ในหนังสือ	4.78	0.33	ดีมาก
ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ครูได้รับจากหนังสือสามมิติ			
- เป็นเครื่องมือช่วยฝึกทักษะในการอ่านให้เด็กได้ดี	4.67	0.58	ดีมาก
รวมด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ครูได้รับจากหนังสือสามมิติ	4.67	0.58	ดีมาก
ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากหนังสือสามมิติ			
- ช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น	4.67	0.58	ดีมาก
- ช่วยให้เด็กรักการอ่านมากขึ้น	4.67	0.00	ดีมาก
- ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์	4.67	0.58	ดีมาก

ตารางที่ ง.8 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องของสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกร่างกาย (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
รวมด้านคุณค่าและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากหนังสือสามมิติ	4.78	0.33	ดีมาก
รวมด้านการประเมินของสื่อหนังสือสามมิติ	4.57	0.35	ดีมาก

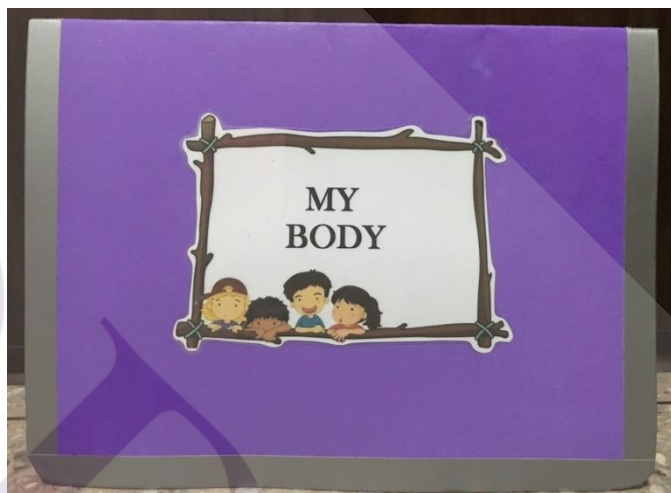
ภาคผนวก ง

ภาพสื่อการสอนหนังสือสามมิติ เรื่อง อวัยวะภายนอกของร่างกาย

สื่อการสอนแบบที่ 1

หน้าปกหนังสือสามมิติ

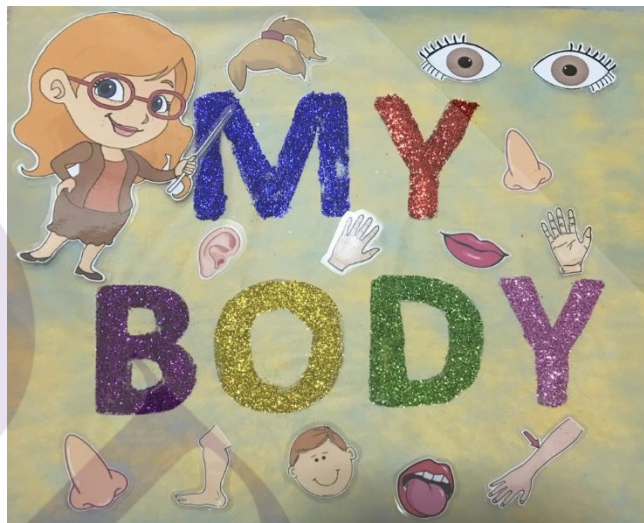

ภาพประกอบและภาพสามมิติ

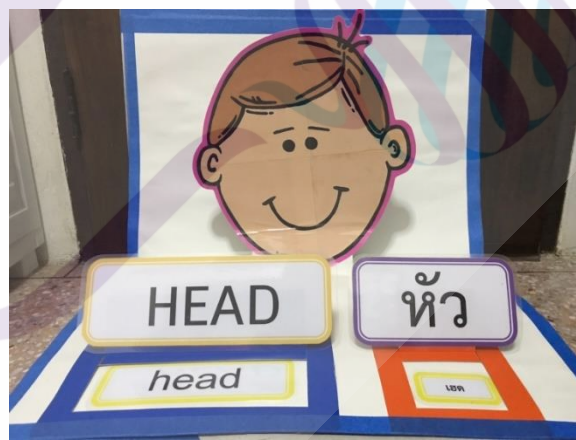

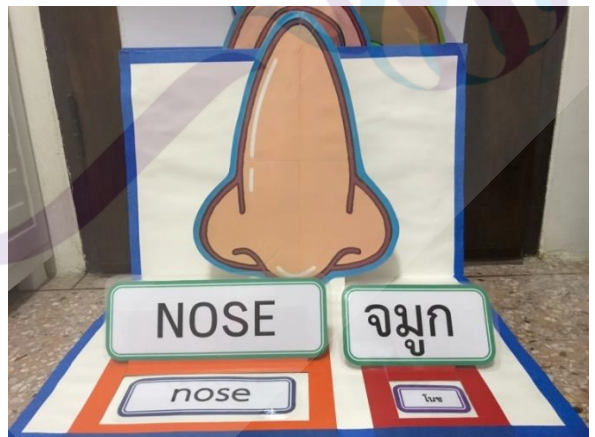
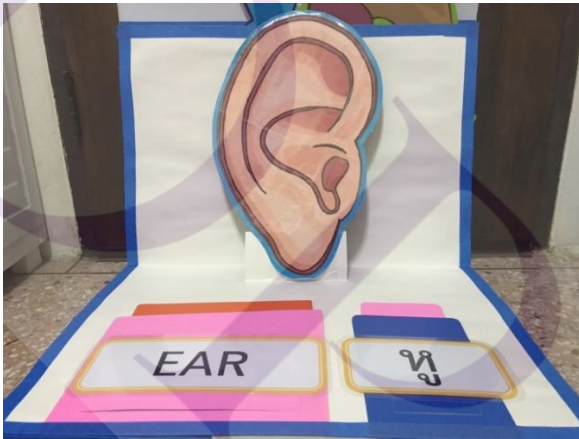
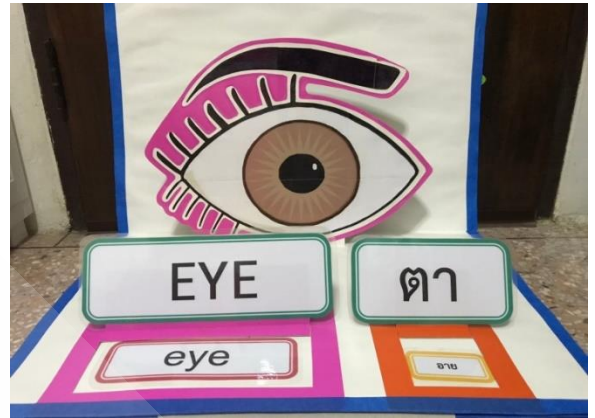
สื่อการสอนแบบที่ 2

หน้าปกหนังสือสามมิติ

ภาพประกอบและภาพสามมิติ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล

ประวัติการศึกษา

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

นางสาวพรพรรณ ยงเชียงพันธ์

ปี พ.ศ. 2558

วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาเทคโนโลยีการเกษตร

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ครูสอนระดับปฐมวัย

โรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์สายลม

